

İ D A

Dahiliye vekâletinin Aylık mecmuası

Yıl 3

Nisan - 1930

Sayı 25

Tavinler

No. 4079

1 — Tekirdağ mektupçuluğuna Van İskân Müdürü sabıkı Salim Beyin tayini tensibedilmiştir.

2 — İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

10/4/930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

Tasfiyeler

No. 4077

1 — Aczi ve sicilli itibarile kendisinden istifade edilemeyeceği anlaşılan sabık Aziziye kaymakamı Nuri Bey

.....

hakkında memurin kanununun muvakkat birinci maddesinin tatbiki tensip olunmuştur.

2 — İşbu kararnamenin icrasına dahiliye vekili memurdur.

10/4/930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Emniyeti Umumiye

Serkomiserler :

Edirne Serkomiserliğine Ankara serkomiserlerinden Şevket efendi tayin edilmiştir.

İkinci komiserler :

Bursa ikinci komiserliğine Mersin ikinci komiseri Halil Recai efendi tayin edilmiştir.

Komiser muavinleri :

Denizli komiser muavinliğine Kars komiser muavinlerinden Nuri, Bursa komiser muavinliğine Maraş komiser muavini Avni, Bayazıt komiser muavinliğine Manisa sabık komiser muavinlerinden Hasan Tahsin efendiler tayin kılınmışlardır.

Kaydı terkin edilenler:

Mersin ikinci komiseri Kadri efendinin bir katil keyfiyetinden dolayı 10 ay hapse mahkûm olmasına mebni kaydı terkin edilmiştir.

İzmir ikinci komiserlerinden 14 numarada mukayyet Zahit efendinin kaydı terkin edilmiştir.

Takdirnameler

Kars valisi Salim Beyefendi Millet mekteplerine ait her türlü faaliyetleri bizzat ve yakından takip edilerek meşkûr neticelere varan ve bütün vilâyetlere numunei imtisâl olacak kadar varlıklar yarattığından dolayı Maarif Vekâletince takdirname ile taltif edildirmiştir.

Zonguldak valisi Akif beyfendiye hayvanat islâhı hususunda gösterdiği ciddi mesai ve alâkadan dolayı iktisat vekâletince, millet mekteplerinde talebe mevcudunun tezyidi bütçede temin ettiği varidattan dolayı Maarif vekâletince, Vilâyet dahilinde canlı ve şuurlu faaliyeti görülmesinden dolayı de Dahiliye vekâletince birer takdirname verilmiştir.

Kıdem zammı

Zonguldak valisi Akif beyfendiye bir sene zarfında 3 takdirname almış olduğundan memurin kanununun 25 inci maddesine tevfikan kıdemine bir sene zam yapılmış ve keyfiyet sicilline dercedilmiştir.

Kıdem tashileri

327 senesinden 334 senesine kadar birinci sınıf kaymakamlıkta bulunmuş iken bilâhara ikinci sınıf kaymakamlıkta bırakılmış olan Refahiye kaymakamı Şefik Beyin sınıfı birinciye tashih edilmiştir.

Dördüncü sınıfta hakârı mektupçuluğunda istihdam edilmiş iken Kastamonuya beşinci sınıfla nakledilmiş olan Kastamonu mektupçusu Seyfettin beyin maaşı otuz beş liraya ve sınıfı üçüncü sınıf mektupçuluğa tashih edilmiştir.

.....

Vilâyet inzibat komisyonları
kararları

Giresun

İdare heyeti Başkâtip vekili İbrahim efendi dört sene inkitasız idare heyeti Başkâtip vekilliğini hüsnüsuretle ifa ettiğinden takdirname ile taltif edilmiştir.

Tirebolu tahrirat kâtibi Salim efendi vazifesindeki lâkaydisinden mesalihi hükümetin müteessir olmasına mebni mecburî tahvile tabi tutulmuştur.

Görelle tahrirat kâtibi Şakir efendi rüesayi memurinin arasında tesanüdü ihlâl eylediğinden mecburî tahvile tabi tutulmuştur.

İzmir

Mektupçuluk kalemi ikinci sınıf kâtibi Sadri efendinin vuku bulan müracaatı üzerine memurin kanununun 24 üncü maddesi mucibince yedinde mevcut bir takdirnamenin istirdadiyle 25991 Nolu tevbihnamenin ref'ine karar verilmiştir.

Isparta

Isparta hususî muhasebe birinci daire tahsildarı Mehmet, ikinci daire tahsildarı Tahir efendiler amirlerinin verdiği kanunî emirleri infaz etmediklerinden bir senelik kıdemleri tenzil edilmiştir.

Kırklareli

Babaeski muhasebei hususiye tahsildarlarından Şükrü ve Raif efendilerin vazifelerindeki lâkaydileri ve tahsil

.....

nisbetlerinin pek aşağı bir derecede olmasına binaen tevbih ile tecziye edilmişlerdi

Tokat

Niksarın Çamiçi nahiye müdürü Cevdet ve Tokat hususi muhasebe merkez kâtibi Necati efendiler mezuniyetsiz iki gün vazifelerini terk ettiklerinden kat'ı maaş cezasıyla tecziye edilmişlerdir.

Kanunlar

**Gümrük tarifesi kanununun
tadiline dair kanun**

No : 1577

Madde 1 — 8 Haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarife kanununun birinci maddesine merbut tarifenin 114 numarasının (A) fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

(A - Metre murabbı sıklığı ne olursa olsun şark halısının yüz kilosundan (3, lira).

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

**Muamele vergisi hakkındaki kanunun üçüncü
maddesinin tadiline dair kanun**

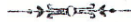
No: 1578

Madde 1 — 21 Mayıs 1927 tarih ve 1039 numaralı muamele vergisi hakkındaki kanunun üçüncü maddesinin (H) fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir;

(H) — El ile yapılan kilimler, halılar ve şark halıları.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükmünü icraya Adliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

.....

**1929 Senesi Hariciye Vekâleti bütçesine munzam tahsisat
verilmesine dair Kanun**

No: 1579

Madde 1 — 1929 Senesi Hariciye Vekâletinin bütçesinin 554 üncü faslının birinci misarifi ecnebiye maddesine (20,000) ve 559 uncu Muhtelit Mübadele Komisyonu masarifi faslına (64 300) lira tahsisatı munzama olarak verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

7/4/1930

Belediye Kanunu

3/4/1930

No. 1580

**Birinci Fası
Belediyelerin idaresi
Belediye**

Madde 1 — Belediye, beldenin ve belde sakinlerinin mahallî mahiyette müşterek ve medenî ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmî bir şahsiyettir.

Beledide teşkilâtı mecburî olan yerler

Madde 2 — Nüfusu ne miktar olursa olsun kaza ve vilâyet merkezlerinde ve nüfusu iki binden fazla olan yerlerde belediye teşkilâtı mecburidir.

Belediye idaresinin mevdu olduğu makam ve heyetler

Madde 3 — Belediye idaresi, belediye meclisi ile belediye encümeni ve belediye reisi ve muavinlerine, belediye şubeleri mevcut ise şube müdürlerine şubelerine ve heyetlerine mevdudur.

Belediye sınırlarının tahdidi

Madde 4 — Bu kanunun hükümleri başlar başlamaz şimdiye kadar sınırı tahdit edilmemiş olan beldelerin sınırı aşağıda tarif edildiği şekilde çizilir:

A: Ötedenberi beldeye ait sayılan bütün tarla, bağ, bahçe, çayır, mer'a, zeytinlik, baltalık, palamutluk otlak gibi yerler sınır içinde kalır.

B : Bir beldenin sınırını derelerden, tepelerden, yollardan veya diğer değişmiyen işaretli yerlerden geçirmek kabil değilse büyük taşlar dikilerek gösterilir.

C : Belde ahalisinden bazı kimselerin başka bir köy veya belde arazisi içinde kalan emlak ve arazisi, sahiplerinin bulunduğu beldenin değil bu emlak ve arazinin bulunduğu belde veya köy sınırı içinde gösterilir.

D : Ötedenberi müştereken intifa edilen çayır, yayla ve korulardan mer'a ve menba ve tepelerden teamülü ve hile alâkadarların istifade hakları bakidir. Bu suretle belediye

.....

sınırı dahilinde kalıp başkalarının hakkı intifaları bulunan bu kabil yerler hakkında sınır kâğıdına şerh verilir.

E : Yukardaki tarifelere göre çizilen sınırın geçtiği yerlerin isimleri bu kâğıda yazılmakla beraber sınırın nerelerden geçtiğini gösterir bir harita tanzim ettirilir.

F : Komşu köyler ve beldeler ile nizalı olan yerler sınır kâğıdında ve haritasında ayrıca gösterilir.

G : Sınır nizaları, meclis mukarreratının tebliği tarihinden itibaren 31 gün zarfında alâkadar tarafın ihtiyar ve belediye meclislerinin müracaatları dinlenmek şartile beldenin sınırını kat'î ve nihaî surette tasdika salâhiyettar olan makam tarafından halledilir.

H : Sınır kâğıdı ile haritaları, beşinci madde ahkâmı icra edilmek üzere belediyelerce dörder nusha olarak tanzim ve salâhiyettar mercilere irsal olunup tasdik edildikten ve iktisabı kat'iyet eyledikten sonra bir nüshası belediyeye tevdi, ikinci nüshası tasdika salâhiyettar makamca muhafaza üçüncü nüshası Dahiliye Vekâletindeki dosyası meyanına vaz ve dördüncü nüshası mahallî tapu dairesine teslim edilir.

Sınırların tasdiki şekli

Madde 5 — Belediye sınırları:

A — Seksen binden az nüfuslu olan beldelerde belediye meclislerinin kararı ve mahallî idare heyetinin mütaleası alındıktan sonra vilâyet idare heyetinin tasdıkı ile

B — Seksen binden fazla nüfuslu beldelerde belediye meclisinin kararı ve idare heyetinin muvafakati ve Dahiliye Vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri heyetinin tasdıkı ile kat'ileşir.

Tasdik edilmeyen sınır kâğıtları esbabı mucibesile ma-

hallerine iade edilir. Sınırın değiştirilmesine ihtiyaç olursa yeni sınırın çizilmesi aynı usule tâbidir.

Sınır ihtil flarının hali

Madde 6 — Beldeler veya köyler arasında sınır ihtilâfı çıkarsa aşağıda tarif olunduğu Şekilde hallolunur:

İhtil f bir kaza dahilinde ki belde ve köyler arasında ise kendilerine mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tahriren vaki olacak tebligat üzerine alâkadar ihtiya veya belediye meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri m taleaları tetkik olunmak Şartile kaza idare heyetinin esbabı mucibeli kararı ve vilâyet idare heyetinin aynen veya tadilen tasdıkı ile:

İhtil f bir vilâyete merbut ve muhtelif kazalar dahilindeki belediye ve köyler arasında ise keزالık kendilerine mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından yapılacak tahrirî tebligat üzerine alâkadar ihtiya veya belediye meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri m taleaları tetkik olunmak Şartile vilâyet idare heyetlerinin kararı ve vilâyet umumî meclisinin tasdiki ile kat'î surette hallolunur.

Belde veya belde aksamının ayrılması veya başka parçaların belde ile birleşmesi

Madde 7 — Bir beldenin bazı aksamının beldelerden ayrılarak ayrı belediye idaresine tâbi bir belde haline geçmesi veya diğer komşu belde veya köylerin sınırı dahiline ve yahut bir belde ile komşu olan köy veya köylerin veya aksamının belde hududu dahiline girmesi aşağıda tarif edilen Şekilde olur:

Bir beldeden ayrı bir beldeye idaresi tesis edilecek

belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin lâakal yarısından fazlasının imzalı mazbatalarile talebi ve yahut vali tarafından görülen idari lüzum üzerine ayrılacak belediye kısmı ile diğer bir yere iltihak edecek ise iltihak edeceği belde veya köy belediye ve ihtiyar meclisleri müntehiplerin reyine müracaat olunur.

Bunun için vali kaza veya kazaların idare heyetlerinden üçer zat seçerek bir tahkik heyeti teşkil eder. Tahkik heyeti en az on beş gün evvelinde tayin ve ilân edeceği günde alâkadar belediye veya köylerin müntehiplerini buldukları belediye veya köyün tayin edilecek bir mahallinde rey vermeğe davet eder. (Reyler belediye intihabatında ki usul ve şeraite tevfikân alınır). Tahkik heyetinin mazbatası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar Şurayı devlete tevdi olunur. Şurayı Devletçe bu iftirakın nafi olduğuna ve belde veya köy varidatının kendisini idareye, imara kâfi bulunduğuna karar verdiği takdirde Reiscümhurun tasdikına arz olunur.

Mahalleler ihdası, ilgası, isimlerle hudutlarının tayini

Madde— 8 Bir belediye sınırı içinde mahalleler ihdası ilgası, birleştirilmesi, isimlerle hudutlarının değiştirilmesi belediye meclisinin ve mahallî idare heyetinin kararı ve valinin tasdikı ile icra edilir.

Belde isimlerinin değiştirilmesi

Madde 9 — Bir beldenin isminin değiştirilmesi belediye meclisinin ve vilâyet idare heyetinin kararı üzerine Şurayı Devletin mütaleası alınarak İcra Vekilleri Heyetinin tasdikı ile yapılır

Belediye şubeleri teşkili

Madde 10 — Nüfusunun arazi üzerinde tekasüfü itibarile muhtelif kümelerden müteşekkil olan beldelerle nüfusu seksen bini geçen beldelerde belediye şubeleri teşkili caizdir. Belediye şubelerinin teşkili veya ilgası, hudutlarının tesbit ve tadili aşağıda tarif edilen şekilde olur:

Belde dahilinde şube haline geçmesi istenilen belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin en az yarısından fazlasının imzalı bir talebi veya belediye meclisinin müracaatı ve teklifi üzerine en büyük mahalli mülkiye memuru o dairede intihap hakkını haiz halkın reyine müracaat edilmesini kaza idare heyetine icra ettirir. İdare heyeti on beş gün evvelinden tayin ve ilân edeceği günde şube haline geçecek belde kısmı müntehipleri mütebaki müntehipleri beldenin muayyen bir mahallinde rey vermeğe davet eder. (Reyler belediye intihabındaki usul ve şarta tevfikân alınır). İdare heyeti reylerin neticesini mazbata ile tesbit eder ve doğrudan doğruya valiye gönderir. İdare heyetinin mazbatası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar, Şurayı Devletin mütaleası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi üzerine, Reiscümhurun tasdıkı ile icra edilir.

Bir veya bir kaç köy veya mahallenin birleşerek belediye idaresi tesis etmesi

Madde 11 — bir köyün münferiden veya aralarında fasılasız arazi irtibatı olan bir kaç köy veya köy mahallerinin birleşerek bir belediye idaresi tesis etmeleri için nüfusları mecmuunun iki binden fazla olması ve köy veya ihtiyar meclisi müntehiplerinin en az nisfından fazlasının bir mazbata ile mahallin en büyük mülkiye memuruna müracaat etmesi ve belediye idaresi tesisi için kâfi varidata

malik bulunmaları muktazidir. Bu şeraiti haiz oldukları takdirde yedinci madde ahkâmı tatbik olunur.

4, 5, 6, 7, ve 10 uncu maddelerdeki

kararların tatbiki

Madde 12 — 4 üncü, 5 inci, 6, ıncı, 7 inci ve 10 uncu maddelerde bildirilen kararlar, kat'ileşme tarihini takip eden malî senenin başlangıcından itibaren tatbik olunur. Tatbikından en az bir ay evvel mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân olunur.

Hemşeri hukuku

Madde 13 — Her Türk, nüfus kütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin belediye işlerinde reye, intihaba, belediye idaresine iştirake ve belde idarasının devamlı yardımlarından istifadeye hakları vardır.

Belde sınırı dahilindeki şahısların vazifeleri

Madde 14 — Belediye sınırı içinde oturan, bulunan, ilişiği olan her şahıs belediyenin kanununa, nizam ve talimatına müstenit emirlerini, tutmak, hükümlerini yapmak, resim ve harç ücret ve aidatlarını vermekle mükelleftir.

İkinci Fasıl

Belediyenin vazifeleri

Madde 15 — Belediyelerin kanunlar ve nizamnamelerle muayyen hukuku, buna mukabil beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin, intizamını haleden vikaye maksadile yapacağı vazifeleri vardır.

Bu vazifeler aşağıda yazılanlarla, ayrıca kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muayyen hususlardır:

- 1 — Umuma açık olan yerlerin temizliğine, intizamına bakmak;

2 — Yenilecek, içilecek ve umumun sıhhatine müteallik kullanılacak şeylerle yerlerinin, mahsus kanun, nizamname veya talimatnamesine tevfikana murakabesi;

3 — Umumun yiyip içmesine, yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine, eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kıraatane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansing ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhiliğine ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince bu gibi yerlerin işletilmeleri için gece ve gündüz açık kalmalarına ve inzibati esbaba nazaran zabıtaca verilecek ruhsat üzerine sınıflarına ve tarifelerine göre bunlar için ruhsatname vermek ve açık ve kapalı bulunacağı saatleri mahallî hükümetinin de muvafakatini aldıktan sonra tayin eylemek, ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu gibi yerlerde işi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatleri müsait olup olmadığına göre işlemlerine izin vermek veya menetmek;

4 — Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hastalıklarının önüne geçmek ve yayılmasına mâni olmak için mahsus kanun nizamname veya talimatnameleri mucibince tatbik edilen tedbirler hakkında hükümet teşkilâtine birlikte çalışmak;

5 — Ölenleri muayene etmek ve gömülmesine ruhsat vermek ve belediyelerce gösterilen mezarlıklardan başka yerlere ölü gömdürmemek, ücretli ücretsiz olan cenazeleri fennî şartlar dairesinde teşhiz, tekfin ve nakletmek, gömmek ve belediye mezarlıkları ve fennî cenaze yıkama yerleri tesis ve idare etmek ve hayvan ölülerini yaktırmak veya gömdürmek;

6 — Sıhhî şartları cami belediye salhanesinden başka yerlerde kasaplık hayvan kestirmemek;

Belediye depolarından başka yerlerde kanun ve nizam ve talimat ile muayyen miktar haricinde kabili iştiial ve infilak maddeler bulundurmamak, buna riayet etmeyenlerin mallarını

.....

belediye deposuna kaldırmak ve satıldığında nısıf bedelini ceza olarak belediyeye almak;

8 — Mürebbiye, sütnine, hizmetçi, ahçı, çamaşırcı, uşak, hamal, şoför, arabacı, kayıkçı, berber, mevadî gıdaiye satıcısı, süthanelerde hizmet edenlerle süt satanlar ve emsali ve halk ile temas eden hizmet erbabı işçilerin sıhhî ve fennî muayenelerini yaptırmak, ehliyet ve sıhhat vesikaları alanların işlemelerine izin vermek ve bunları daima tescil ederek müseccel olmıyanları menetmek (kayıkçıların ehliyetini tayinde mahallî liman reislerinin mütaleası alınacaktır);

9 — Belediye sınırı dahilindeki deniz, göl ve nehirlerde belde sınırı dahiline münhasır olmak üzere, seyrüsefer eden istimbob, motörbot ve her nevi kayık, mavuna ve salapurya gibi denizdeki ufak nakliye vasıtaları ile hususî sandal ve kayıklar ve karada belediye sınırı dahilinde umuma mahsus mahallerde seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ve otobüs, otomobil ve emsali (şimendiferlerden maada) nakliye vasıtalarının sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabisini ve tahammül derecelerini ve sınıflarını ve numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlerini murakabe ve ücret tarifelerine riayetlerini temin edecek tedbirler ittihaz etmez ve icabında bunları bizzat temin ve idare eylemek ve mevzu kanunlar mucibince selâhiyettar dairelerden verilen vesikalara müsteniden işlemelerini ruhsata bağlamak.

(Deniz vasıtalarının haddi istiabisini ve sağlamlığını tayinde mahallî liman dairesile ticaret müdürlüklerinin mütaleası alınır);

Beldeler veya beldelerle köyler arasında seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ile otomobil, otobüs ve kamyonların sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabisi ve tahammül derecelerini tespit

ve sınıflarını, numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlerini murakabe etmek bu vesait sahiplerinin daimî ikametgâhlarının mensup olduğu kaza belediye idaresine aittir.

10 — Umuma ait yerlerde gelip geçmeğe, nakliye vasıtalarının işlemesine engel olacak, geçenlere zarar veya rahatsızlık verecek veya kaza çıkaracak ve beldenin umumî temizliğini bozacak şeyleri kaldırmak, nakliye vasıtalarının nevi ve cinsine göre belde dahilinde azamî ve asgarî sür'atını ve işliyeceği ve işlemeyeceği, duracağı, yavaş gidacağı yerleri tayin ve seyrüsefer tarifelerini tanzim ve ilân ve umumî intizamı temin etmek, beynelmilel otomobil seyrüseferlerinin talimatnamei mahsusuna tevfikan belediye sınıırı dahilinde seyrüseferlerine muktazi işaretlerin vaz'î ile bu otomobille şoförlerin haiz olmaları lâzım gelen evsafı tetkik etmek;

Denizlere ait yerler için mahallî liman idaresinin mütaleası alınır.

11 — Yol, meydan, pazar, iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmını mürur ve ubur ihtiyacını tazyik etmiyecek surette ve muvakkaten her hangi bir

ameliye için işgal veya istimal edeceklere izin vermek ve ruhsatsız işgalleri menetmek ;

12 — Alelûmum inşaat tamir ve ilâveler için kanun mucibince ruhsat vermek, kanunsuz veya ruhsatsız başlanan ve yapılmakta olan inşaatı men ile hususî kanunların hükümlerini tatbik ve kazalı binaları ve baca ve duvarları ve divarları yıktırmak arsalarla yangın yerlerindeki kuyu ve çukurları kapattırmak veya tehlikelerini refetmek.

13 — Umumun selâmet, sıhhat ve huzur ve istirahatına tesiri melhuz olan imalât, istihsalât, müdehharat ve tesisatın yerlerini; harman, kabristan, pazar, gaz depoları, kömür depolan ve süprüntülük mevkilerini ve şartlarını evvelden

tespit ve ilân etmek ve ona göre ruhsata bağlamak (belediye yeniden yapılacak umumî ahır ve samanlıkların yerini tayin ve mevcut olanları sıhî takyitlere tâbi tutar);

14 — Kanun ahkâmına tevfikân başı boş hayvanları tutmak, muhafaza etmek, belde dahilinden geçecek hayvan sürülerinin gelip geçeceği yolları ve yaylıma gidecek hayvanların toplanacağı yerleri tayin ve tahdit etmek ;

15 — Alenî müzayedeli gayrı resmî satışları murakabe etmek, umumî yerlerde toptan satılan ve tartılacak, ölçülecek şeyleri kanun ahkâmına tevfikân tartmak ve ölçmek ve bilcümle tartı ve ölçüler alât ve edevatını ayarlamak, damgalamak;

16 — Belediyenin azamî fiat ve ücret tarifelerine ve narhlarına riayeti temin etmek;

17 — Dilencileri dilenmekten menedecek tedbirler almak;

18 — Bırakılmış ve bulunmuş çocukları, delileri, dalanmış ve kudurmuşları, sokakta bayılanları, kazaya ve afete uğrayanları koruyup gözetmek.

19 — Belediye kanun, nizam ve yasaklarına uymıyan, kanunen ruhsata tâbi iken ruhsatsız yapılan, beldenin selamet, intizam, sıhhat ve huzurunu ihlâl eden şeylere meydan vermemek ve bunları menetmek;

20 — Hafta tatili kanunundan istifade etmek isteyenlere izin vermek;

21 — Belediye hududu dahilinde orman, tarla, harman, bağ, bahçe, kuru, çayır ve mer'aları ve alelûmum araziyi hasardan muhafaza etmek;

22 — Yangın vukuunu menedecek tedbirleri almak ateşe karşı ihtiyat için umuma açık yerlerde imalâthane ve fabrikalarda ve her dükkânda bulundurulacak tertibatı ve vesaiti tayin ve ilân ile ihzar ve ifa ettirmek, yangını tarassut, ihbar ve istihbar için lâzım gelen tesisat ve teşkilâtı yapmak itfaiye tulumba takımlarını ve tekerlekli itfaiye vesaitini her

.....

an ihtiyaca yarar halde bulundurmak, beldeyi tehdit edecek orman yangınlarına karşı kazma kürek, balta ve saire gibi vesaiti itfaiye bulundurmak, beldenin icap eden mahallerinde itfaiye havuzları, sarnıçları yaptırmak;

23 — Sokak, meydan, iskele, köprü, pazar, panayır yerleri gibi umumî mahalleri daima temiz tutmak, yıkamak, temiz sularla sulatmak, kışın çamur ve karları ve buzları kaldırtmak ve geçenlerin kaymamasını temin eylemek;

24 — Umumî ve hususî yerlerin süprüntülerini muntazam ve fennî vasıtalarla toplatmak, kaldırtmak ve ifna etmek;

25 — 28 nisan 1926 tarih ve 831 numaralı sular kanunu mucibince su getirtmek, suları sıhhî ve temiz tutmak;

26 — Belediye hududu dahilindeki müşterek bağ, bahçe, tarla ve bostanların müşterek su kanallarını temizlettirmek, bozulan yollarını tamir ve bu husustaki masrafları alâkadarlardan tahsil etmek;

Bahçe, tarla bostanların ve umumî yerlerin su birikintilerini kurutmak ve kurutturmak, umumî ve hususî havuzların sularını şartlara uygun surette vakit vakit değiştirmek ve tazelettirmek;

27 — İhtiyaca göre umuma mahsus ücretli ücretsiz halâlar yaptırmak;

Umumî ve hususî binalarda yapılması mecburî olan halâların sıhhî şartlara uygun olmasını temin ettirmek;

28 — Umumun yiyeceği, içeceği ve kullanacağı şeylerin satıldığı ve muhafaza olunduğu mahallerin, umumun içinde yatıp kalkacağı, barınacağı veya bineceği, çalışıp işliyeceği veya hayvanlarını koyacağı yerlerin sıhhî şartlara uygun olmasını temin etmek;

29 — Kanun ve belediye kararlarının mecburî tuttuğu ahvalde veya ihtiyarî olarak müracaat vaki olduğu takdirde insan, hayvan, eşya ve emlâk hakkında harçlı harçsız, tıbbî,

baytarî, fennî muayeneler, kimyevî ve bakteriyolojik tahliller yapmak ve şeraiti sıhhiye raporu vermek;

30 — Beldenin harita, kadastro ve müstakbel şekil plânlarını yaptırmak ve en az beşer senelik bir mesai imar programı hazırlayıp tatbik etmek;

31 — Beldenin sokak ve meydanlarını plâna ve programa uygun olarak tanzim ve ıslah etmek, sınıflarını, isimlerini, numaralarını tayin etmek, buna göre ağaçlamak, döşemek, aydınlatmak süslemek, duracak sığınacak, dinlenecek yerler yapmak ve eyi bir halde bulundurmak;

32 — Beldenin plâna ve programa uygun, 13 mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı kanuna ve diğerk hususî ahkâma tevfikân lağım ve çukurlarını inşa ve tamir etmek ve ettirmek;

33 — Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek (bu işler için kâfi mütehasıs bulunamayan belediyelere alâkadar mahallî daireleri yardım eder);

34 — Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, alelûmum öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim ilâç, yeme, içme; giyinme, barınma, tahsil, terbiye cihetlerinden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilâç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, alil, işten aciz olupta bakacak kimsesi olmıyanlara bakmak ;

35 — Alelûmum belediyelere ait suları, çeşmeleri, sebilleri parkları, havuzları, su taksim yerlerini, hâzinelerini, kaynaklarını tanzim ve idame etmek;

36 — Belediye sınırı dahilinde umuma mahsus iskele; rıhtım ve köprüleri plâna göre inşa ve idame etmek;

37 — Yangın yerlerini ve mahalle haline getirilecek yerleri kanun dairesinde tanzim ve imar etmek ve alelûmum inşaat, tamirat ve ilâvat planlarını kanuna tevfikân tetkik ve tatbik etmek;

38 — Alelûmum sınaî müessese ve fabrikaların, elektrik, tenvirat ve tesisatının, makine ve motor ve inbiklerinin kazan, ocak ve bacalarının gerek ilk önce ve gerek sonradan muttariden ve muntazaman fennî muayenelerini icra etmek, etrafındakilerin sıhhatları huzur, rahat ve malları üzerine fena tesir icra edip etmediklerini tetkik etmek, zararlarına mani olmak.

39 — Kanun mecburî tuttuğu ahvalde veya ihtiyarî olarak müracaat vuku bulgudu takdirde her nevi inşaat ve tesisat için muayenei fenniye raporları ve şahadetnamaları vermek ve yahut mezkûr tetkikatı yapacak müesseseye malik değilse en yakın bir müessese vasıtasile bu işleri temin etmek;

40 — Kanuna tevfikan fennî ve sıhhî mezbaha ve teferruatından madut olan barsakhane ve saire yapmak ve işletmek;

41 — Belediye gaz ve her nevi müştail maddeler depoları yapmak ve işletmek;

42 — Meydan ve pazar yerleri yapmak.

43 — Ekmeğe, etc, doğrudan doğruya ve kat'î lüzum halinde bunlardan maada havaici zaruriyeye mahalleri idare heyetlerinden tasdik edilmek şartıyla azamî fiat koyabilmek ve icabında ihtikâra mani olmak için havaici zaruriyeye müteallik mevat alım ve satımı ve bunlardan stok yapmak ve hayatı ucuzlatacak tedbirler ittihaz etmek:

44 — Meydan, cadde ve sokak gibi umuma ait yerlerde ilân işlerini idare etmek:

45 — Yetimhane, acezehane doğum ve emzirme ve mecburî olarak meccanî doğum evleri ve tesisat ve teşkilâtı ve mahalleri Sıhhat Vekâletince tayin ve tasdik edilmek şartile tımarhane, fennî tebhirhane ve tathir istasyonları vücade getirmek ve işletmek;

46 — Yarış yerleri yapmak ve işletmek;

47 — Kanuna göre doğrudan doğruya veya alâkadar tarafından müracaat üzerine gaz, su, elektrik sarfiyatını müş'ir saat ve aletleri veya taksimetreleri teftiş etmek;

48 — Yersiz, yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlardan garip olup çalışamayanları memleketine göndermek, kimsesiz kadın ve çocukları korumak;

49 — Belediye varidatını tahsil etmek:

50 — Belediye hizmetleri için iktiza eden masrafları tesviye etmek;

51 — Belediye emval ve akaratını idare etmek;

52 — Sıhhî muavenet ve imdat merkezleri yapmak ve işletmek;

53 — A: Plan ve tesisatı ve mahalleri Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilmek şartile beldenin ihtiyacile mütenasip ücretli, ücretsiz belediye hastanesi;

B. Ehlî hayvan hastalıklarının tedavisi için hayvan hastanesi tesis etmek işletmek:

54 — Gençler için mahallin ihtiyacile mütenasip sitadyomlar tesis etmek ve işletmek;

55 — Belediyeye ait eğlence yerleri tesis etmek ve işletmek;

56 — Belediyeye ait ılıcaları işletmek, deniz hamamları ve her nevi yıkanma müesseseleri açmak, açılmasına ruhsat verilenlere nezaret etmek.

57 — Eczanesi olmıyan yerlerde hususî kanununa tevfikan eczane açmak, fakirlere parasız veya ucuz ilâç vermek, ücretli ücretsiz muayenehane, dispanser vücade getirmek, fakirler için meccanî doğum yardımını temin etmek üzere ebe istihdam etmek;

58—Her nevi et, yağ, balık, zeytinyağı, peynir ve sebze ve meyva, turşu, tuzlu balık gibi muhafazası ve satılması sıhhî ve baytarî şeraite tâbi yenilecek şeylerin müzayedeli,

.....

müzayedesiz toptan alım ve satımının muayyen mahallerde ve belediye nezareti altında icrasını temin için haller tesis ve idare etmek (borsa muamelâtı cereyan eden mahallerde borsaya tâbi mevât hakkında hususî kanun ahkâmı tatbik olunur);

59 — Belediye tiyatrosu, sinaması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek;

60 — Borsa bulunmıyan yerlerde zahire pazarları ve ardiyeler yapmak ve işletmek;

61 — Buz fabrikası, sıhî kar kuyuları, soğuk hava mahzenleri, umumî su depoları, belediye süthaneleri yapmak ve işletmek;

62 — Mahrukat pazarları ve ardiyeleri yapıp idare etmek

63 — İktisat Vekâletinin müsaadesi alındıktan sonra mahsulât ve masnuat sergi ve panayır yerleri ve müzeleri kurmak ve işletmek;

64 — Mezat salonları açmak ve işletmek;

65 — Belediye un ve inşaat malzemesi fabrikaları vücude getirmek ve idare etmek;

66 — Belediye fırınları yapmak ve işletmek;

67 — Belediye müessesatının muhafazası altında bulunan emtea üzerine itibar ve ikraz muamelesi yapacak müessesat vücuda getirmek;

68 — Ucuz belediye meskenleri yapmak ve belediye namına inşaat yaparak icar etmek, belediyenin inkişaf ve tevessüe müsait mahallerinde arazi alarak yeni plâna göre tanzim etmek ve yeniden inşaat yapmak istiyenlere satarak ihtikâra mani olmak;

69 — Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek;

70 — Şefkat, tasarruf, memurin ve müstahdemini belediye tekaüt sandıkları tesis ve idare etmek ve şehir bankaları açmak;

71 — Muhtacin için iane sandıkları tesis ve idare etmek ve emvali menkule terhin sandıkları tesis etmek;

72 — Zabıtai belediye memuru, belediye fen memuru, yapı kalfası ve yapıcı ve muhtelif meslek ustaları gibi beldenin ve belediye idaresinin muhtaç olduğu meslekler erbabı yetiştirmek üzere kurslar, dersler, gece ve hafta tatili günü dersaneleri ve ikmal ve çırak, ev kadını mektepleri açmak ve idare etmek;

73— İşçiler, san'at ve mesai erbabı ve alelûmum müstahdemler için iş kalemleri ve idarahaneleri tesis ve idare etmek, edeceklere de ruhsat vermek;

74 — Seyrüseferleri tanzim için talimatnameler yapmak;

75 — Fennî ve sıhhî umumî çamaşırhaneler yapmak ve yahut yapılmasına izin vermek ve bunları murakabe etmek;

76 — Fabrika ve iş evlerinin, amele ve meskenlerinin sıhhî teftişlerini yapmak (bu teftiş, Devlet demiryolları için idarenin müfettişleri ve imtiyazlı şirketler için de hükümet tarafından mensup komiserler marifetile yapılır)

Belediye vazifelerinin varidata göre belediyelere tevdi

Madde 16 — 1: 15 inci maddenin 1-39, 41-44, 47-52, 56,57,76 ıncı fıkralarında sayılan vazifeler her belediye için:

2 — 15 inci maddenin 40 ve 58 inci fıkralarında izah olunan vazife, varidatı elli bin liradan fazla belediyeler için;

3 — 15 inci maddenin 45 ve 53 üncü fıkralarında izah olunan vazifeler, varidatı iki yüz bin liradan fazla belediyeler için;

4 — 15 inci maddenin 46,54 ve 55 inci fıkralarında izah olunan vazifeler, varidatı beş yüz bin liradan fazla belediyeler için mecburîdir.

İhtiyarî vazifeler

Madde 17 — 15 inci maddenin 59,73 üncü fıkralarında tâdat edilen vazifeler belediyeler için ihtiyaridir.

Mecburî vazifelerin ifası için tasarruf

Madde 18 — 16 ıncı maddenin birinci fıkrasının 5,22 ve 25 inci numaralarında yazılı olanlarla bu maddenin 2,3 ve 4 üncü fıkralarında yazılan mecburi vazifeleri ifa için vazifedar olan belediyenin varidatının en az yüzde onu tahsis ve tasarruf edilmek şartile en çok on beş sene zarfında muktazi tesisat vücuda getirilir.

Belediyelerin hakları, salâhiyet ve imtiyazları

Madde 19 — Belediyelerin hakları, salâhiyetleri ve imtiyazları şunlardır:

1 — Belediye idareleri kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsâtı icra ederler.

2 — Beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin ve intizamı beldeyi halelden vikaye maksadile kanunların bahşettiği salâhiyete müsteniden emirler vermek ve belediye yasakları koymak ve infaz ettirmek, hilâfında hareketleri görülenleri cezalandırmak;

3 — Kavanini mahsusla mucibince belediye vergi ve resimlerini tarh ve tahsili emval kanununa tevfikân cibayet etmek;

4 — Müktesep haklara hâlel gelmemek üzere belediye sınırı dahilinde:

.....

A — Doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartile su, havagazi, elektrik, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek göl, nehir, körfez ve sevahili mütevacire vapurları nakliyatını deruhte ve ifa etmek belediyelerin hakkıdır (ancak belediyeler bu işlerin tesis veya işletilmesi için müddeti kırk seneyi tecavüz etmemek ve şeraiti, devletçe müttehaz kaidelere muvafık olmak üzere imtiyaz da verebilirler);

B — Teşthane tesisatı ve çöpleri, paçavra, ve kemikleri toplamak teşkilâtını idare etmek ve ettirmek;

5 — Belediye sınırı dahilinde muayyen mevkiiler arasında otobüs, omnibüs gibi yolcu ve yük başına ücret alan nakliye vasıtalarının işletilmesine ve hususî mahiyette elektrik tesisatı gibi işlerin yapılmasına ve umuma ait suların ihtiyaçtan fazlasının hususî istihsalâtta kullanılmasına inhisarı tazammum etmemek üzere ruhsat vermek;

6 — Belediyeye ait hizmetlerin ifası zımında şahsî hükmü sıfatile belediye sınır dahil ve haricinde menkul ve gayri menkul mallara tasarrufa, bey ve şiraya, icar ve isticar, ikraz ve istikraza, teberrüatın kabulüne, emsali nukut ve teahhüdatı medeniyeyi ifaya ve davaya ve sulh ve ibraya ehil olmak;

7 — Belediye daire ve şubeleri, bahçeleri, umuma ait akar olmıyan açık ve kapalı mahalleri, emlak vergisinden müstesna olmak, belediye vergi ze resimleri ile hidamatı ammeye muhtas ve akar olmıyan emval ve eşyası üzerine haciz konulmamak;

8 — Belediye emvalini zimmetine geçirenler, devlet emvalini zimmetine geçirmiş olanlar hakkındaki ahkâma tâbi olmak;

9 — Belediyece alınacak, verilecek menkul ve gayri menkul emvalin mubayaası, fûruhtu, mübadelesi, icarı, imarı, müzayede, münakaşa ve ihalesi, usulü muhasebesi, tanzim edilecek nizamnamelere tâbi olmak.

Belediye bu haklarını ve salâhiyetlerini kanunların vaz ettiği kuyut ve şerait dahilinde kullanır.

ÜÇÜNCÜ FASIL BELEDİYE MECLİSİ

A — Teşkilâtı

Meclisin müddeti

Madde 20 — Belediye meclisleri intihap devreleri dört sene olmak üzere intihap hakkını haiz hemşeriler tarafından doğrudan doğruya intihap olunur.

Meclis âzasının adedi

Madde 21 — Umum nüfusu (3000) e kadar olan beldelerde belediye meclislerine 12; umum nüfusu (3000) den (5000)ne kadar olan beldelerde belediye meclislerine (3000) den yukarı her beş yüz nüfus için zamimeten bir âza; umum nüfusu (5000) den (10000) ne kadar olan beldelerde belediye meclislerine (5000) den yukarı her bin nüfus için zamimeten bir âza; umum nüfusu (10,000) den (25,000) ne kadar olan beldelerde belediye meclislerine (10,000) den yukarı (3,000) nüfus için zamimeten bir âza, umum nüfusu (25,000) den (50,000) e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (25,000) den yukarı her (5,000) nüfus için zamimeten bir âza, umum nüfusu (50,000) den (100,000) ne kadar olan beldelerde belediye meclislerine (50,000) den yukarı her (10,000) nüfus için zamimeten bir âza, umum nüfusu (100,000) den yukarı olan beldelerde (100,000) den yukarı her (25,000) nüfus için zamimaten bir âza intihap olunur.

Belediye şubelerine ayrılan yerlerde âza adedinin tespiti

Madde 22 — Belediye şubelerine ayrılan yerlerde meclis âzası miktarı, beldenin umum nüfusuna nazaran 21 inci maddedeki nispet dahilinde tespit olunduktan sonra şubelerin her birinin umum belde nüfusuna nazaran olan nüfus nispeti üzerinden hesap edilmek şartile her şube dahilindeki müntehipler tarafından intihap olunacak belediye âzası miktarı mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tespit ve ilân olunur.

B — Belediye intihabı hakları

İntihap etmek şartları

Madde 23 — Belediye intihaplarında rey sahibi olmak

için:

- 1 — Türk olmak,
- 2 — İntihap başlamadan evvel lâakal altı aydanberi beldede ikamet etmekte olduğunu vesaik ile ispat etmek,
- 3 — 18 yaşını bitirmiş olmak,
- 4 — Ağır hapis cezasına mahkûm olmamak,
- 5 — Hidematı ammeden memnu bulunmamak,
- 6 — Hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti sui istimal, iflâs gibi muhilli haysiyet suçlarla mahkûm bulunmamak lâzımdır.
- 7 — silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, zabitler ve polisler, askerî memurlar belediye intihabına karışmazlar.

İntihap olunmak şartları

Madde 24 — Belediye meclisine âza intihap olunmak için:

-
- 1 — Türk olmak,
  - 2 — 23 üncü maddenin 2 inci fıkrasındaki evsafı haiz bulunmak,
  - 3 Hidematı ammeden mahcur olmamak,
  - 4 — 25 yaşını bitirmiş olmak,
  - 5 — Türkçe okur yazar olmak,
  - 6 — 23 üncü maddenin 4,5,7 inci fıkralarında yazılan suçlardan birile mahkûm olmamak;
  - 7 — Belediyeye ait bir işin mukavili, müteahhidi veya bunların kefil ve şeriki ve yahut bu cihetlerden borçlu bulunmamak lâzımdır.
  - 8 — Silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, zabitler, polisler, askerî memurlar belediyeye âza intihap olunmazlar. (Manevrada talim için ihtiyat zabitanının silâh altına alınması müstesnadır).

Meclise âza intihap olunamıyan memurlar

Madde 25 — Bilûmum Devlet memurları ve belediye memur ve müstahdemleri dairei memuriyetleri dahilinde belediye meclisine âza intihap olunamazlar.

Meb'usluk, encümeni daimii vilâyet ve belediye âzalığı

Madde 26 — Meb'usluk, encümeni daimii vilâyet âzalığı ile belediye meclisi âzalığı bir zat uhdesinde birleşemez. Bu evsafı haiz bir kimse belediye meclisine âza intihap olunduğu ve belediye intihabının neticesinin kendisine tebliği tarihinden itibaren üç gün zarfında hakkı tercihini kullanmadığı takdirde belediye âzalığını reddetmiş sayılır. Kezalik belediye meclisinde âza iken meb'usluğa veya encümeni daimî

.....

vilâyet âzalığına intihap olunan kimse intihabatı vakıa neticesinin tebliğinden itibaren üç gün zarfında hakkı tercihini kullanmazsa belediye meclisi âzalığından istifa etmiş sayılır.

Bir mecliste birleşemiyenler

Madde 27 — Birinci derecede usul ve furu, birinci derecede civar ve bu derecelerdeki sıhrî hısımlar bir mecliste birleşemezler. Bir mecliste birleşmesi caiz olmıyanlar intihap edilmiş oldukları takdirde en ziyade rey kazanmış olan, bu da müsavi ise, evli olan ve evli olanlardan da çocuğu çok olan azalık sıfatını alır,

Çocuk adedinin de müsavatı halinde kura çekilir. İntihaptan sonra sıhriyet peyda edenlerde aynı hükümlere tabidir.

Âzalığ kabul etmiyenlerin cezası

Madde 28— Belediye meclisi âzalığına intihap edilip teshhî esbap veya beldeden müferekata mecburiyet gibi bir mazereti olmaksızın son dört sene zarfında bir senelik meclis âzalığını ifadan imtina edenler meclis kararıle dört sene için âza intihap olunmak hakkından mahrum olurlar. Belediye meclisinin bu husustaki kararına razı olmayan alâkadaranın, kararın usulen tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında mahallî mahkemei asliyesine; bulunmıyan yerlerde sulh hâkimine müracaatla meclis kararına itiraza hakları vardır. Mahkemenin veya sulh hâkiminin kararı kat'idir.

Sabık reis ve âzanın riayete mecbur olduğu hususlar

Madde 29 — Belediye reisleri veya belediye âzası riayete veya meclis azalığından çekilip üzerinden bir sene geçmedikçe mensup olduğu belediye aleyhine münferiden

veya müştereken dava vekâleti deruhte edemez, mensup olduğu belediye bütçesinden maaşlı veya ücretli bir vazifeye tayin edilemez, münferiden veya müşareket suretile mensup olduğu belediyeye ait bir iş teahhüt eyleyemez. Belediye reisi ve belediye âzası, avukatlık kanununun 9 uncu maddesi mucibince reislik ve âzalık müddeti esnasında vaz'iyet etmiş buldukları veya itayı rey eyledikleri mevadda müteallik deaviyi kabulden memnudur.

Âzalık şartları zail olursa

Madde 30 — Âza olmak için lâzım gelen şartlardan her hangi birine halel geldiği takdirde âzalık sıfatı zail olur. Ancak azalık sıfatının her hangi bir surette zevaline azadan birinin müstafî addına veya istifasının kabulüne meclis karar verir.

C — intihap muamelâtı

İntihap müddeti ve hitamı

Madde 31 — Belediye meclisi intihabı eylül iptidasında başlar, teşrinievvel yirmisinde biter. Fesh ve iptal ve istifa suretile meclis vaktinden evvel dağılırsa yeni meclisin intihabı tebligat tarihinden itibaren bir ay zarfında başlar ve bu takdirde intihap muamelâtına ait müddetler, intihabın başladığı günden hesap ve belediyece ilân olunur.

İntihap encümeninin teşkili

Madde 32 — İntihap senesi eylül ayı girince intihap işinin icrasına bakmak üzere belediye reisi veya belediye şube müdürleri tarafından her mahallenin muhtarına tezkere ile haber verilerek her mahalleden belediye intihap hakkını

haiz, tercihan okur ve yazar ikişer kişi istenir. Her mahallenin ihtiyar meclisi muhtarın riyasetinde toplanır. Gizli rey ile istenilen adette mahalle halkından seçer. Mahallelerden seçilenler her kaç kişi olursa olsun cümlesi belediye dairesine veya şubelerine davet olunup en az üçte biri hazır olduğu halde cümlesinin ismine kura çekilerek içlerinden kura sırasile en çok on ve en az beş ve belediye şubelerine ayrılan beldelerin her belediye şubesi için en çok on ve en az beş kişi ayrılır ve bu suretle her beldede bir, müteaddit belediye şubelerine münkasem beldelerde belediye şubelerinin adedi kadar intihap encümeni teşkil olunur.

İntihap şubeleri

Madde 33 — Belediye intihabının teshili için beldenin veya belediye şubelerinin nüfusu beş yüzden aşağı olmamak üzere intihap şubelerine tefriki caizdir. Bu takdirde mahallelerden seçilen zevat arasından intihap edileceklerin miktarı ve her intihap şubesine kaç zat tefrik edileceği belediye meclisi kararı ve mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdıkı ile tespit olunur. Şube taksimatına dair olan kararlarda şubelerin hangi mahalle ve sokaklarda müteşekkil olduğu tasrih olunmak muktazidir. İntihap şubeleri hakkında mahallî en büyük mülkiye memurunun tastikına iktiran eden belediye meclisi kararı intihabattan en az altı ay evvel mahallî gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân edilir. İntihap şubeleri intihap encümenlerine ayrılan zevatın miktarı en az beştir. Belediye dairesinin bulunduğu şubeye belediye reisi, diğer şubelere belediye meclisi âzasından birer zat reis olurlar. Reislik yapacak âza bulunmadığı takdirde her şube âzası kendi aralarından birini reis intihap ederler.

Belediye meclisi âzasından kimlerin hangi şubelere

riyaset edecekleri belediye meclisi tarafından kura ile tayin olunur. İntihap encümeni azalığı için ismine kura çıkanlardan istifa eden veya istifasız encümene gelmiyen ve yazılan davetnameye icabet etmiyen bulunursa onun yerine kura sırasile diğerleri davet olunur. İntihap encümenine belediye reisi veya vekili veya belediye şube müdürleri riyaset eder. Azanın sülüsünü içtima ve içtimaa iştirak edenlerin nisfından bir ziyadesinin reyini inzımam etmedikçe encümen kararları muteber olmaz. İntihap encümeninde, sahifeleri numaralı ve idare heyetinden tasdikli bir zabıt defteri bulunur ve muamelât, mukarrerat zabıtları bu deftere yazılır ve reis ve âzalar tarafından imza olunur.

İntihap defterleri

Madde 34 — İntihap encümeni marifetile âza intihabına rey vermeğe hakkı olanların ve âza intihap olunmağa salâhiyeti bulunanların belediyelerce ayrı ayrı birer defteri yapılır. İntihap cetvellerinin suretleri hükümet ve belediye daireleri kapıları ile umumun gösterebileceği diğer yerlerde tatil günleri hariç olmak üzere altı gün müddetle asılır.

İntihap işlerinin ilânı, defterlerin asılması

Madde 35 — Defterler talik edilmeden kaç gün asılı kalacağı, defterde yazılı olup olmıyanların hangi güne kadar itiraz hakkı olacağı, hangi günden itibaren itiraz kabul olunmıyacağı intihabın hangi gün başlayacağı kaç gün devam edeceği, her mahalle müntehiplerinin hangi günlerde rey vermeğe gelmeleri iktıza edeceği intihap sandığının nereye konulacağı gazete ile ve icabında diğer münasip vasıtalarla halka ilân ettirilir.

İtirazlar

Madde 36 — Defterlerin asılı kaldığı altı gün zarfında müntehiplerin isimleri, hüviyetleri defterlere yanlış veya mükerrer yazılmış veya hiç yazılmamış olduğuna dair ileri sürülecek itirazlar, intihap encümenince dinlenip işbu encümen kararile lâzımgelen tashihat yapılır. İntihap encümenince itiraz varit görülmediği takdirde reddi mutazammın kararın sureti, muterize usulen tebliğ olunur. Defterler asıldığıının altıncı günü akşamı saat on sekizde kaldırılır. Ondan sonra bu itiraz iddiası dinlenmez. İntihap encümeni salâhiyeti dahilindeki tashihatı eylülün son günü akşamına kadar bitirmeğe mecburdur.

İntihap encümeni kararlarına itiraz

Madde 37 — İntihap encümeninin kararına razı olmıyanların, kararın usulen tebliği tarihinden itibaren üç gün zarfında mahallî mahkemei asliyesine, bulunmıyan yerlerde sulh hâkimine intihap encümeni kararile birlikte müracaatla itiraz etmeğe hakları vardır. Bu müddet bittikten sonra itiraz hakkı kalmaz.

Mahkeme itiraz iddialarını en çok altı gün zarfında kat'i karara rapteder.

Reylerin kaç günde sandığa atılacağı

Madde 38 — Reylerin bir günde sandığa atılması kabil olmıyacaksa kaç gün mühlet verileceği ve son günde hangi saate kadar reylerin kabul edileceği belediye meclisinin kararı ve mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdıkı ile tayin olunur.

Müntehipler listesi

Madde 39 — Reylerin sandığa atıldığı salonda reylerin kabulü devam ettiği müddetçe rey hakkına malik olanların listesi salon duvarında asılı kalır.

Sandığın muayenesi, mühürlenmesi

Madde 40 — Sandığa rey pusulaları atılmağa başlanmazdan evvel intihap encümeni reisi âzalara ve sair hazır bulunanlara sandığın boş olduğunu gösterdikten sonra dört tarafını sicimle bağlayıp düğüm yerlerini mühürle mühürler. Sandığın başka başka anahtarlarla açılır iki kilidi, üzerinde ince bir mektup sığacak kadar yarığı bulunur. İntihap devam ettiği günlerde akşamları rey atmağa mahsus yarık encümen huzurunda bir kâğıtle kapatılarak dört reis ve âza tarafından mühür mumu ile mühürlenir ve sabahları yine encümen huzurunda açılır.

Reylerin sandığa atılması

Madde 41 — Her müntehip kendi reyini getirip intihap sandığına atmakla mükelleftir. Hiç bir sebep ve suretle başkasının namına intihap pusulası sandığa atılmaz. İntihap pusulasında müntehibin ismi, adresi, imzası veya mühürü bulunur. Her müntehibin elinde nüfus hüviyyet cüzdanı olduğu halde intihap encümeni huzuruna gelerek evvelden musaddak intihap defterlerindeki ismi hizasına imzalaması veya türkçe okuyup yazma bilmiyorsa parmak basması ve ondan sonra rey pusulası alarak orada intihap olunacak âza miktarının iki misli isim yazıp veya türkçe okuyup yazmak bilmiyorsa emniyet ettiği kimseye yine orada yazdırıp sandığa encümen huzurunda bizzat koyması şarttır,

.....

İntihap sandığının açılabilmesi için müntehiplerden en az yarısından fazlasının intihaba iştirak etmiş olması lâzımdır. Sandığa rey atılması için tayin edilen son günün akşamı müntehiplerden yarısından ziyadesinin iştirak etmemiş olduğu bittetik anlaşıldığı takdirde sandık açılmıyarak intihap encümeni karareyle rey atılmak müddeti bir hafta temdit ve keyfiyet ilân olunur. Bu müddetin hitamında 42 inci madde mucibince sandık açılır.

Sandığın açılması, reylerin sayılması

Madde 42 — İntihabın sonunda meclis âzası adedi on iki olan yerlerde intihap encümeni âzasının en az üçünün ve diğer yerlerden en az yedisinin huzurile sandık açılır.

1 — Rey pusulaları sayılarak musaddak defterlerdeki imzalı ve işaretli müntehipler esamisi yekûnu ile mukayese edilir.

2 — Yazısı okunmıyan pusulalarla seçilenin kim olduğu belli olmıyan pusulalar bir tarafa ayrılır.

3 — Âzalık evsafını haiz olmıyan isimler nazarı itibara alınmaz.

4 — Adedi mürettepten eksik esamiyi ihtiva eden pusulalarda münderiç isimler hesaba katılır. Adedi mürettepten fazla olan isimler sondan itibaren silinir.

5 — İntihap pusulalarının tadat ve tasnifi bu suretle ikmal edildikten sonra en ziyade rey kazanandan itibaren sırasile her namzedin kaç rey almış olduğu tespit edilir.

6 — Müsavi rey kazanarlardan evli olan, evlilerden yaşı büyük olan, bu da müsavi ise çocuğu çok olan tercih olunur. Çocuk adedinde de müsavat halinde kura çekilerek işbu kurada ismi önce çıkan sırada evvel olur.

7 — En çok rey kazanandan itibaren adedi mürettep

miktarı isim, azalığa ve bunun bir misli de yedek azalığa ayrılır.

8 — Mazbatanın tanzimi üzerine intihap pusulaları ile tasnif cetvelleri ve nazarı itibara alınmayan pusulalar ayrı ayrı bir zarfa konularak zarf intihap encümeni tarafından mühürlenir ve belediyelerce evrak kasalarında saklanır.

İntihap mazbatası

Madde 43 — Madde sabıkada muharrer tasnifin hitamında intihap encümeni tarafından mevadî atlyeyi ihtiva etmek üzere bir intihap mazbatası tanzim ve mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi olunur:

- 1 — İntihabın ne gün başladığı ve ne gün hitam bulduğu,
- 2 — Sandığın ne zaman ve intihap encümeni âzasından kimlerin huzurile açıldığı,
- 3 — Rey pusulalarından kaç tane zuhur eylediği ve musaddak intihap defterlerindeki isimlerin kaç tanesinin hizasına imza ve işaret vazedilmiş ve kaç ismin hizası boş kalmış olduğu,
- 4 — Rey pusulalarından kaç adedi ne sebeplerle gayrı muteber sayıldığı,
- 5 — Muteber sayılan rey pusulalarının tasnif neticesinde hangi isimlerin en çoktan en aza doğru kaç rey kazandığı,
- 6 — Meclis adedi mürettebine göre azalığa ve yedek azalığa kimlerin ayrıldığı,
- 7 — İntihabın kanuna muhalif bir şekilde yapıldığı belde hemşerilerinden biri tarafından ihbar ve iddia edildiği takdirde ihbar ve şikâyetin neden ibaret olduğu.

İntihabın sonu

Madde 44 — Teşrinievvelin yirminci gününden evvel gönderilecek olan intihap mazbataları üzerine kaymakam veya vali tarafından tezkere ile intihap keyfiyeti intihap olunan âzalara ve belediye reisine bildirilir.

Meclis vazifesinin encümen tarafından ifası

Madde 45 — İntihap mazbatasının bir sureti meclis odasına asılır. Âzalık inhilâlinde yedek âza sırasile belediye reisi tarafından âzalığa davet olunur. Bunlar mütebaki müddeti ikmal ederler, Belediye meclisi azaları tamamen istifa ettikleri takdirde yeni intihabın hitamına kadar belediye meclisi vazifesi belediye encümeni tarafından ifa olunur. Belediye reisi de istifa etmiş ise muavini, yok ise veya varda bu da istifa etmiş ise vali tarafından bir zat muvakkaten riyasete ikame olunur.

Ç — İntihap cezaları

Hilafı kanun rey verenler

Madde 46 — Sahte bir isim ve sıfat takınarak intihap hakkından mahrum olduğunu saklıyarak kendisini intihap defterine yazdıranlar bir haftadan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile cezalandırılır.

Müntehipleri tehdit edenler

Madde 47 — Ya bizzat intihap olunmak veya başka bir zatı intihap ettirmek kastile müntehipleri tehdit edenler, bir haftadan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile beraber beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezasile mücazat olunurlar.

İntihap işlerini menedenler, bozanlar

Madde 48 — İntihap sandığını salâhiyeti haricinde açan, intihap işine ait resmî kâğıt ve defterleri ve intihap encümeninin tayin ettiği müddet içinde açıkta duran ilânları ve intihap cetvellerini ve rey pusulalarını çalan veya parçalayanlar ve intihap işlerini menedenler hakkında bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile beraber ayrıca yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası hükmolunur.

İntihabı ifsat ve bitarafılığı ihlâl eden encümen âzası hakkında ceza

Madde 49 — İntihap encümeni heyetinden bir veya bir kaç veya hepsi her ne suretle olursa olsun intihabı ifsat ve bitarafılığı ihlâl edecek bir iş yaparlarsa altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis veya elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası ile veya bu cezaların her ikisile birlikte cezalandırılırlar.

İntihap işlerinde nüfuzu memuriyeti sui istimal

Madde 50 — Belediye intihap işlerinde nüfuzu memuriyetini sui istimal eden hükümet memurları Türk ceza konunu mucibince cezalandırılırlar.

İntihap cezalarında müruru zaman

Madde 51 — Belediye intihaplarına müteferri hukuku umumiye davalarında müruru zaman müddeti hükümden evvel altı ay, hükümden sonra bir senedir.

D — Belediye intihabının iptali

İntihabın iptali

Madde 52 — Belediye intihaplarında bu kanunun hükümlerine mugayir bir hareket vukuu üç ay zarfında ya teftiş

.....

yapılırken anlaşıldığı, yahut intihabın hitamından itibaren aynı müddet zarfında her hangi bir müntehip tarafından iddia edildiği takdirde tahkikat yapılır. Tahkikat neticesi intihabın muallel bulunduğunu müeyyit ise tahkikat evrakı Şurayı Devlete verilir. Şurayı Devlet evrakın verildiği tarihten itibaren iki ay zarfında bir karar verir. Bu karar intihabın iptali merkezinde ise yeniden intihap yapılır. Bu takdirde yeni meclis iptal edilen meclisten bakiye kalan müddeti ikmal eder.

E — Belediye meclisinin feshi

Meclisin feshi

Madde 53 — 1 Kanunen muayyen olan içtimaatı adiyeye ve fevkalâde haricinde toplanırsa,

2 — Kanunen muayyen olan yerden gayri bir mevkiye akdi içtima ederse,

3 — Kanunen uhdesine mürettep vazıfı miadı kanunisi zarfında ifadan imtina eder ve keyfiyeti imtina, meclise mevdu işleri sekteye ve teahhura uğratırsa,

4 — Siyasiyate dair müzakeratla iştilal veya temenniyatı siyasiye izhar ederse,

5 — Belediye âzalıkları birer suretle inhilâl ederek yedek âza bulunmamak dolayısıyla âzayı mevcude miktarı adedi mürettebin yarısından daha az kalırsa,

6 — Bir, iki ve dördüncü numaralarda yazılı ahvalin vukuu takdirinde Dahiliye Vekâletinin inhası ve icra Vekilleri Heyetinin kararı, üçüncü fıkradaki ahvalin hudusunda Dahiliye Vekâletinin iş'arı ve şurayı Devletin kararı üzerine meclis feshedilir.

Beş numaralı hükmün hudusunda mülhakat belediyeleri için valinin ve vilâyet merkezindeki belediyeler için de Dahiliye Vekâletinin emri ile yeniden intihap yapılır. Valiler bu fıkraya ait salâhiyetlerini istimal ettikleri takdirde Dahiliye

.....

Vekâletine malûmat verirler. Bu takdir le nihayet iki ay zarfında intihap edilecek olan yeni meclis eski meclisten bakiye kalan müddeti ikmal eder.

F — İçtimalar, müzakereler, kararlar

Meclîsin adi ve fevkalâde içtimaı

Madde 54— Meclis, şubat, nisan, teşrinisani ayları iptidasında olmak üzere senede üç defa adiyen içtima eder. Bütçe müzakeresine tesadüf eden içtima müddeti en çok otuz gün olup diğer içtimaların müddeti en çok on beş gündür.

Bu müddetlerden evvel vazife bitmezse vali on beş günden fazla olmamak üzere müzakere müddetlerini uzatarak sebeplerini Dahiliye Vekâletine bildirir. Mühim ve müstacel bir iş çıkarsa belediye reisinin yazılı daveti veya âzadan üçte birinin esbabı mucibeli talep ve teklifi üzerine veyahut valinin resen davetile meclisler fevkalâde olarak toplanırlar. Fevkalâde içtimalarda davete sebep olan maddeden gayrı bir iş müzakere edilemez.

Ruzname

Madde 55 — Adi ve fevkalâde içtimaların ruznamesi belediye reisi tarafından en az bir hafta evvel umum belediye âzasının beldedeki adreslerine gönderilir ve mahallî gazeteler ve sair münasip vasıtalarla ilân edilir. Müstacel hallerde bu müddet üç güne indirilebilir.

Açık ve gizli toplanmalar

Madde 56 — Meclis müzakeresi açıktır. Reis veya âza tarafından teklif vukuunda meclisin ekseriyetle vereceği karar üzerine gizli celse yapılabilir. Açık ve gizli celselerdeki karar hulâsalarının mahallî en büyük mülkiye memuruna verilmesi

ve kararların verildiği tarihten itibaren kırk sekiz saat zarfında hulasalarının belediye kapısına asılmak suretile neşir ve ilânı meşruttur. Yapılacak gizli celseden ve ruznamesinden en büyük mülkiye memuruna malûmat verilir. Bunlar, gizli celselere bizzat girebilecekleri gibi bir memur da gönderebilirler.

Müzakere edilecek maddelerin reis tarafından meclise verilmesi, azanın teklif hakkı

Madde 57 — Belediye meclisinde müzakere olunacak maddeler reis tarafından meclise tevdi olunur.

Âzadan her biri dahi belediyeye ait vazaif cümlesinden bulunan maddelere dair tekliflerde bulunabilir. Teklif, meclisçe kabul edilirse ruznameye alınır.

Meclise reis riyaset eder, reis vekilleri

Madde 58 — Belediye meclisine belediye reisi riyaset eder. Reis meclisi miadı kanunisinde küşat, müzakereleri idare, kararları istihsal ve ilân ve tebliğ ve hitamı mesaiyi beyan eyler.

Meclis her teşrinisani içtimasında içlerinden iki reis vekili ve lüzumu kadar kâtip intihap eder. Reis bulunmazsa birinci reis vekili, bu da bulunmazsa ikinci reis vekili reislik vazifesini yapar.

Müzakere için yarıdan fazla âza bulunması

Madde 59 — Meclis, âzayı mürettep adedinin yarısından fazla âza hazır bulunmadıkça müzakere icra edemez. Kararları mevcut âzanın ekseriyetile ittihaz olunur. Reylerde müsavat vukuunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur. Âzadan her biri bizzat reyini verir. Bütçe müzakeratında esami tayini

ile rey verilir. Meclisin çalışma usulü Dahiliye Vekâletince bir talimatname ile tesbit olunur

Reis ne zaman yerini reis vekiline bırakır

Madde 60 — Belediye reisinin bir senelik icraatına dair meclise vereceği raporun müzakeresi esnasında meclise müntahap reis vekili tarafından riyaset olunur.

İstiazh

Madde 61 — Meclis âzasından her biri belediye işlerinden her hangi bir madde hakkında meclis riyasetine takrir vererek istizah edebilir. İstizah takriri münderecatı meclis adedi mürettebinin ekseriyetince varit görüldüğü takdirde rüznameye alınır. Belediye reisleri veya memur edecekleri zevat istizaha meclis huzurunda cevap verirler. Cevap meclisin mürettep adedinin ekseriyetince kâfi görülmediği takdirde 76 inci maddenin son fıkrası mucibince muamele yapılır.

Encümenler

Madde 62 — Belediye meclisi her içtima müddeti için ruznamelerdeki meseleleri tetkik etmek üzere encümenler teşkil edebilir. Encümenler mütalealarını o içtima müddeti içinde meclise bildirirler.

Hesapların teftişi için seçilen azanın vazifesi

Madde 63 — Meclis lüzum görürse içlerinden bir kaç âzayı hesabat ve muamelâtı teftişe memur edebilir. Bu teftiş heyeti hariçteki mütehasıslardan da istifade edebilir. Neticei teftişat nihayet ertesi içtimanın bidayetinde belediye reisinin de mütaleası alındıktan sonra meclise arz olunur.

Reisin sorulan suallere cevap vermek mecburiyeti

Madde 64 — Belediye reisi belediyeye ait işlerden meclise lâzımgelen izahatı ve sorulan suallerin cevaplarını vermeğe mecburdur. Reis bu suallerin cevaplarını vermeğe encümen âza ve devair rüesasını da memur edebilir. Verilen izahlar ve cevaplar kâfi görülmediği takdirde meclis resen encümen âzasından sual sorabilir.

Meclisin nizam ve intizamı

Madde 65 — Meclis reisi meclisin nizam ve intizamını temin ile mükelleftir. Dahili nizamname hükümlerini bozan aza hakkında bu nizamnameye göre muamele yapar. Müzakereyi dinlemeğe gelenlerden nümayiş ve gürültü yapanlar içtima salonundan çıkarılır. Reis bu hususta belediye zabıtasını istihdam eder.

Azanın karara iştirak edemeyeceği mes'elelerin müzakereleri

Madde 66 — Meclis âzası mukavelename ile alâkadar olduğu hususatta kendisinin veya (26) inci madde mucibince kendisile bir mecliste içtimaı caiz olmayan akrabasının tahtı tasarrufunda bulunan emlâkin, istimplâk, isticar ve mubayasında müzakerata iştirak edemez.

Zabıtın imzası

Madde 67 — Belediye meclisinin müzakeratını kayda mahsus olan zabıtnamesi her müzakereyi müteakip meclis reisi ve meclisçe azalar arasından müntahap kâtipler tarafından imza olunur.

Meclis müzakeresinde ekseriyet olmazsa

Madde 68 — Belediye meclisinin içtimasında mürettep azanın ekseriyeti hazır değilse meclis reisi meclisi tatil ve en az üç gün sonra içtima etmek üzere günü tespit ve mahalli vasıtalarla ilân eder. İkinci içtimada kaç aza olursa olsun mevcut aza ile müzakere yapılır ve karar verilir.

Mazeretsiz devam etmeyen aza

Madde 69 — Bir birini müteakip üç içtima gününde bilâmazeret içtimalarda hazır bulunmayan aza meclis karare ile istifa etmiş addolunur.

Meclisin müzakere edeceği ve karar vereceği işler

Madde 70 — Meclis aşağıda gösterilen işleri müzakere eder, bunlar hakkında karar verir:

- 1 — Bütçe,
- 2 — Kat'î hesap,
- 3 — On beşinci maddenin 30, 31, 32 inci fıkralarındaki mesai programı,
- 4 — Tahsisatı munzamma veya bütçede tadilât veya fasıldan fasla münakale,
- 5 — ikrazlar, istikrazlar,
- 6 — Senesi içinde ödenmek şartile avanslar,
- 7 — Kanunlarla vazedilmiş olan belediye vergi ve resimlerine ait tarifeler,
- 8 — Belediye vergi ve resimlerinin taallûk ettiği hususat haricinde belediye dairesi tarafından ifa olunacak hizmetlere mukabil alınacak ücret tarifeleri,
- 9 — Beldenin müstakbel şekli, umumî imar programları, mecarî, hava gazı, su, elektrik tenvirat tesisatı mesaili,

10 — Üç seneden fazla müddetle veya on bin liradan fazla bedeli senevi ile akdedilecek icar ve isticar mukaveleleri,

11 — Menafii umuma mahsus belediye gayri menkul emvalinin bir hizmete tahsisi, ciheti tahsisinin tebdil veya akar haline ifrağı,

12 — İvaz mukabilinde vuku bulacak teberuatın kabulü,

13 — Müddeabihi bin liradan fazla olan davaların sulhan tesviyesi,

14 — Menafii umuma ait olmak üzere belediye namına verilecek imtiyazat mukaveleleri,

15 — Belediye zabıtası talimatnamelerinin tetkik ve tastiki

16 — Kanunen belediyeye mürettep vazife ve salâhiyetler dahilinde olmak şartile reis tarafından tevdi ve azadan bir veya bir kaç tarafından teklif edilen mevaddı saire

Meclis kararlarının tasvip ve tasdiki

Madde 71 — Yetmişinci maddenin 1,2,3,4,5,8,9,13 üncü fıkralarında gösterilen işler ve 15 inci fıkrada mezkûr belediye zabıtasına müteallik talimatnameye ait olan belediye meclisleri mukarreratı mahalli en büyük mülkiye memurunun tasvibile mer'iyet kesbeder. Bu memurlar mezkûr kararları bir hafta zarfında tasdik etmedikleri takdirde belediye meclisinin tetkik talebi üzerine Şurayı Devlet tarafından bir ay zarfında verilecek kararlar kat'idir.

25 seneden fazla ikraz ve istikraz kararları

Madde 72 — 25 seneden fazla bir müddet için yapılacak ikraz veya istikraz kararları vilâyet idare heyetinin mütaleası üzerine valinin tasvibi ve Şurayı Devletin kararıle mer'iyet kesbeder.

Meclisçe kat'î olarak verilen kararlara itiraz

Madde 73 — Belediye meclisleri tarafından ittihaz edilen mukarrerattan 71, 72 inci maddelerde yazılı olan hususattan gayri mevadda müteallik meclis mukarreratı kat'idir. Ancak bu kabil mukarrerata usulen ilân tarihinden itibaren on gün zarfında vilâyet merkezi olmayan beldelerde belediye reisi veya alâkadarlar tarafından vilâyete; vilâyet merkezi olan beldelerde belediye reisi veya alâkadarlar tarafından Dahiliye Vekâletine müracaatla itiraz olunabilir. Vilâyete iş'ar olunan itirazlar kaymakamın mütaleası alındıktan sonra vilâyet idare heyetince nihayet on beş gün zarfında; vilâyet merkezi olan beldelerde Vekâlete yapılan itirazlar valinin mütaleası alındıktan sonra nihayet bir ay zarfında Şurayı Devletçe tetkik ve bir karara raptolunur. Yapılan itiraz ve müracaatların yukarıda yazılı alâkadar makamlarca tetkiki neticesine kadar vali meclis kararlarının tatbik ve icrasını tehir ettirebilir.

Hükümsüz bırakılacak maddeler

Madde 74 — Adî ve fevkalâde içtimalar haricinde veya vazife ve salâhiyeti kanuniye hilâfında veya Devlet kanun ve nizamnamelerine mugayir olarak ittihaz edilen mülhakat meclisi kararları valinin talebi üzerine vilâyet idare heyeti tarafından vilâyet merkezi olan mahallerde Dahiliye Vekâletinin talebi üzerine Devlet Şurasınca tetkik olunarak tasdik veya iptal olunur.

Meclisin, mütalea beyanına, karar vermeğe mecbur olduğu hususlar ve temenni kararları

Madde 75 — Belediye meclislerinin rey ve mütalea beyanına mecburiyetleri kanun ve nizamlarla tasrih edilmeyen

.....

hususatta mahallî en büyük mülkiye memurunun vaki olan müracaatı üzerine belediye meclisleri rey ve mütalealarını beyana mecburdurlar. Beldenin menafisine müteallik işler için belediye meclisleri mahallî en büyük mülkiye memurları vesatetile talep ve temennilerini alâkadar devlet dairelerine iblâğ edebilirler.

Reisin senelik raporu

Madde 76 — Belediye reisi, belediye meclisine her içtima devresinin bidayetinde meclis mukarreratının tatbikına, belediyenin hali malisine, taahhüdatı mevcude ve mün'akidenin sureti ifasına dair bir senelik mesai raporu verir.

Meclis rapordaki izahatı mürettep adedinin ekseriyetile kâfi görmezse keyfiyet rapordaki izahat ve müzakeratı aynen ihtiva eden zabıtname ile birlikte müntehap meclis reis vekili tarafından vilâyet merkezi olmayan yerlerde valiye, vilâyet merkezi olan yerlerde Dahiliye Vekâletine mazbata ile iş'ar olunur.

Bu iş'ar üzerine vilâyet veya vekâlet hakemdir. Belediye meclisinin ademi kifayet kararı kaza belediye reisi hakkında vali, vilâyet belediye reisi hakkında Dahiliye Vekili tarafından tasvip edildiği takdirde belediye reisi infisal eder.

Dördüncü fasıl

Belediye Encümeni

Encümende bulunanlar

Madde 77 — Belediye encümeni, belediye reisi ile müntehap encümen azasından ve 88 inci maddede yazılı daire reislerinden teşekkül eder. Belediye encümenine mansup azanın nısfını tecavüz etmemek ve ikiden aşığı olmamak

.....

şartile belediye meclisleri tarafından kendi azası arasından lüzumu kadar fahrî aza intihap olunur. Müntehap fahrî encümen azasının müddeti bir senedir. Meclisçe lüzum görülürse fahrî encümen azalarına hakkı huzur verilir, Hakkı huzurun miktarını meclis tayin eder.

Belediye zabıta âmiri ve belediye müfettişleri encümene dahil değildirler.

**Reislik, ekseriyet, içtima gününü tayin,
gelen işleri bir hafta içinde müzakere**

Madde 78 — Encümen belediye reisinin veya tevkil edeceği zatın riyasetinde adedi mürettebin yarıdan fazlasının huzur ile toplanır ve ekseriyetle ittihazı karar eder. Encümen içtima günlerini kendisi evvelce tespit eyer ve muayyen günlerde muntazaman içtima eder. Encümene havale edilmiş olan evrakın nihayet bir hafta içinde müzakere edilmesi mecburidir.

Hesapların tetkiki

Madde 79 — Encümen heyeti her üç ay için müntehap azası arasından ikisini; muhasebe, kayıt ve hesaplarını lâakal on beş günde bir teftiş ve murakabeye memur eder. Bu murakıplar teftiş ve tetkikleri neticesini raporla encümene bildirirler.

**Azanın karara iştirak edemeyeceği
mes'elelerin müzakeresi**

Madde 80 — Encümen azaları hususî surette alakadar oldukları meselelerin müzakeresinde bulunamazlar.

Reis ve encümen azasının mes'uliyetleri

Madde 81 — belediye reisi beldenin umumî muamelât ve idaresinden, encümen azası vazifelerinden dolayı meclise karşı mes'uldürler

Encümenlerin teşkil edeceği tetkik hey'etleri

Madde 82 — Belediye encümeni encümene ait tetkikleri kolaylaştırmak üzere encümen azası arasından tetkik heyeteri teşkil edebilir.

Encümenin vazifeleri

Madde 83 — 1 — Belediye reisi tarafından hazırlanan bütçenin ilk tetkiki

2 — Aylık icmallerin tetkik ve murakabesi, müzayede, münakaşa şartnamelerinin ve ihalelerin ve pazarlık kararlarının tetkik ve tasdiki kat'i hesap hakkında meclise mütalea beyanı ve mühasebe hesaplarını tetkik ile zimmet ve beraet hakkında mazbata tanzimi.

3 — İstimlâk edilecek yerler hakkında hususî kanuna tevfikan karar itası.

4 — Gayri melhuz masarife ait tahsisatın sarf mahallerinin tayini.

5 — Bütçede bir fasıl dahilinde maddeler arasında münakale icrası.

6 — Belediyelere verilen vazifelerin ifasını temin için belediye tenbihleri ısdarı.

7 — Nahiye vasaitine mahsus ücurat ve tarifelerle, zarurî havayice mahsus narhların tespiti.

8 — Belediye menkul emvalinden icap edenlerin müzayede kaimelerile satışa çıkarılması.

9 — Belediye cezaları hakkındaki kanunlara tevfikan ceza takdiri.

10 — Belediye memurlarının intihap, terfi, idareten tecziye veya taltifleri ve azil ve takaüde şevkleri hakkında belediye riyasetinden vaki olacak tekliflerin tetkiki ve karara raptı.

Encümene reis tarafından verilmeyen işler

İçin encümen karar veremez

Madde 84 — Reis tarafından havale ve tevdi edilmeyen hususat hakkında encümen karar veremez.

Encümen âzasının müstafa addı

Madde 85 — Mazeretsiz sıra ile üç içtima günü içtimada bulunmayan encümen âzası istifa etmiş sayılır.

Kat'î hesap cetvelleri

Madde 86 — Belediyenin kat'î hesap cetvelleri ait olduğu senenin hitamından itibaren altı ay içinde belediye encümeni kararile belediye reisi tarafından tetkik ve tasdik olunmak üzere meclise verilir.

Reisin encümen kararlarına itirazı

Madde 87 — Belediye reisi encümen mukarreratını kanuna ve menafii umumiyeye muhalif gördüğü takdirde kararın icrasını tehir ile evrakı idare heyetlerince tetkik olunmak üzere mahallî en büyük mülkiye memuruna tevdi eder.

İdare heyeti kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün zarfında belediye reisi veya encümen tarafından yapılan itirazlar, vilâyet merkezi olmıyan beldeler için vilâyet idare heyetince; vilâyet merkezi olan beldeler içinde evrakın geldiği günden itibaren bir ay içinde Şurayı Devletçe tetkikat yapılarak karara raptolunur.

Beşinci Fası

Belediyelerde İcrai Vazifeler

A — Belediye heyetleri, memur ve müstahdemleri

Belediye baş amirleri, memur ve müstahdemleri

Madde 88 — Belediyelerde reis ve lüzumu kadar muavinden sonra daire baş âmirleri şunlardır:

Yazı işleri müdürü veya başkâtip,

Hesap işleri müdürü veya muhasebeci

Sihhat işleri müdürü, baş tabip veya tabip,

Baytar müdürü, baş baytar veya baytar

Fen işleri müdürü, baş mühendis veya mühendis,

Teftiş heyeti müdürü, baş müfettiş veya müfettiş,

Lüzumu halinde zat ve hukuk işleri müdürleri veya müşavir avukat.

Belediye şubelerinde baş âmirler şunlardır:

Başkâtip, muhasebeci, baş tabip veya tabip, baş baytar veya baytar, baş mühendis veya mühendis

Bunların emri altında lüzumu kadar yazı ve hesap, fen, sihhat, baytariye, idare teftiş, belediye zabıtası ve itfaiye memurları ile ketebe, müstahdemler ve amele bulunur.

Bunların adet, maaş ve kadroları bütçe ile tespit ve tasdik olunur.

Reis intihabı

Madde 89 — Belediye reisleri meclisten veya bu kanuna göre intihap olunmak hakkını haiz olmak üzere hemşeriler içinden veya hariçten dört sene için gizli rey ile âza adedi mürettebinin ekseriyeti ile meclis tarafından intihap olunur. İlk intihapta reylerde matlûp ekseriyet hasıl olmazsa en çok rey alan üç namzet tekrar intihaba arz olunur. İkinci intihapta bunlardan en çok rey alan intihap edilir. Belediye reisi intihabında meclise âzadan en yaşlısı riyaset eder.

Reis intihabı vilâyet merkezi olmıyan yerlerde valinin tasdiki ve vilâyet merkezi belediyelerinde Dahiliye Vekilinin inhası ve Reisicümhurun tasdiki ile kat'ileşir.

Valiler tarafından on beş gün, Dahiliye Vekili tarafından bir ay zarfında tasdik veya reddedildiği bildirilmezse intihap tasdik edilmiş addolunur. Vilâyet merkezi olmıyan yerlerde belediye reisi intihabı bu müddet zarfında vali tarafından reddedildiği takdirde tekrar intihap yapılır. İkinci intihapta aynı zat tekrar ekseriyet kazanırsa intihap neticesi Dahiliye Vekiline arz olunur. Vekilin vereceği karar kat'idir.

Vilâyet merkezi belediye reisi intihabı bir ay zarfında dahiliye vekili tarafından reddedilir, ve ikinci defa meclis aynı zatın intihabında ve Dahiliye Vekili de rette ısrar ederse meclis başka bir namzedi intihaba mecburdur. Belediye reislerinin yeniden intihabı caizdir.

Meclis ekseriyeti kalmadığı ve reis bulunmadığı takdirde yapılacak muamele

Madde 90 — Meclis heyetini teşkil edecek miktarda âza veya ihtiyat âza kalmadığı veya her ne suretle olursa olsun reislik inhilâl ettiği takdirde yapılacak intihap neticesine

.....

kadar vali veya Dahiliye Vekili tarafından münasip bir zat reis vekili nasbolunur. Bu zat encümenin tabî azasile birlikte belediye encümeni vazifesini ifa eder.

Reislerin vazifeden çıkarılmaları

Madde 91 — Belediye reisleri devrei intihabiye esnasında ancak:

A — Vazifeden mütevellit bir hareketten dolayı hafif hapis veya hapis ile mahkûmiyet,

B — Belediye meclisi âzalığına intihabı mâni veya ondan sukutu müstelzim ahval vukuunda reislikten sukut ederler.

Reislerin işten el çektirilmeleri

Madde 92 — Kanunî vazifesini mahallî en büyük mülkiye memurunun tahriî tebligatına rağmen makbul bir özre müstenit olmaksızın ifadan istinkâf eden reislerin lüzum görülürse (vilâyet merkezleri belediyesi için Dahiliye Vekâletinden sorarak) vali veya Dahiliye Vekili tarafından eli işten çektirilebilir ve hakkında memurin muhakematı kanunu ahkâmı tatbik olunur.

Reislik intihabı için meclisin içtima daveti

Madde 93 - Belediye reisinin yeniden intihabı icap eylediği takdirde vali tarafından belediye meclisi içtima davet olunarak yeniden belediye reisi intihabı yapılır.

Mansup reisler

Madde 94 —

A — Ankara belediye reisi Dahiliye Vekâletinin intihap ve inhası Reiscümhurun tasdikile,

B — İcra Vekilleri Heyetince görülecek lüzum üzerine tespit edilecek bazı beldelerden vilâyet merkezi olanların belediye reisleri Dahiliye Vekâletince,

C — Vilâyet merkezi olmıyan yerlerin belediye reisleri mensup oldukları vilâyet valileri tarafından nasbolunur ve reislikten çıkarılabilirler,

D — Bu gibi belediyelerde ve Ankarada reislik Dahiliye Vekâletinin inhası ve Reiscümhurun tasdikile vali veya kaymakamların uhdesine de tevdi olunabilir. Bu takdirde 61, 76 ncı maddeler ahkâmı bunlar hakkında tatbik olunamaz.

Kanun ve nizamnamelere göre belediye reislerinin reis veya âza olarak bulunmaları icap eden heyet veya komisyonlara bu gibi belediyelerde vali veya kaymakamlar âzadan birini vekil olarak gönderebilirler.

E — Yukardaki fıkralarda gösterilen kaza belediye meclislerinin, 70 inci maddenin 1,2,3,4,5,8, 9 ve 13 üncü fıkralarında sayılan işler hakkında verdikleri kararlar valinin ve vilâyet merkezindeki belediye meclisleri tarafından mezkûr fıkralardaki işler hakkında verilen kararlar da Dahiliye Vekilinin tasdiki ile kat'ileşir.

Ankara ve İstanbul reis muavinleri

Madde 95 — Ankara ve İstanbul belediye reis muavinleri belediye reislerinin inhaları üzerine Dahiliye vekâletince tayin olunur.

Belediye memurlarının tayini

Madde 96 —

A — Ankara ve İstanbul belediyeleri erkânı ile belediye şube müdürleri belediye reisinin intihabı ve Dahiliye Vekilinin tasvibile ve bu yerlerdeki belediye şubeleri erkânı

ve kalemler ve müesseseler müdür ve reisleri belediye reisi tarafından ve meclis emrindeki kalem memurları belediye encümeninin kararile belediye reisi tarafından,

B — 94 üncü maddenin (B) fıkrasındaki belediyelerin memurları valiler ve (C) fıkrasındaki belediyelerin memurları da kaymakamlar tarafından nasp ve azlolunurlar.

İstanbul ve Ankara ile 94 üncü maddenin (B) ve (C) fıkralarında yazılı olanlardan maada belediyelerde reis muavinleri ile daire ve şube reisleri ve bilûmum belediye memurları ilk içtimanda belediye meclisince tasdik olunmak şartile belediye reisi tarafından intihap ve tayin olunurlar.

Lüzum görülen belediyelerde reis muavinlerinin meclis âzası arasından intihabı caizdir. Bu takdirde muavinlerin memuriyetleri meclisin devamı ile mukayyettir.

(Yalnız bilûmum belediye memurini sıhhiyesinin nasp ve vekâlet emrine alınmaları, tebdil ve terfileri, tecziyeleri 1 nisan 1926 tarihli ve 796 numaralı kanun ahkâmına tâbidir.)

Reis, encümen ve meclis arasındaki ihtilâfların

kat'î karara raptı

Madde 97 — Belediye reisi ile belediye encümeni arasında ihtilâf vukuunda belediye meclisi ihtilâfatı tetkik eder ve bir karar verir. Verilen karar hakkında encümen veya belediye reisinin valiye müracaatı üzerine kaza belediyeleri için vilâyet idare heyetince ve vilâyet merkezi belediyeleri için vilâyet idare heyetinin mütaleası alındıktan sonra Şurayı Devlet tarafından verilen karar kat'îdir.

Belediye reisi veya belediye encümeni ile belediye meclisi arasında ihtilâf vukuunda belediye reisinin valiye müracaatı üzerine kaza belediyeleri için vilâyet idare heyetince ve vilâyet merkezi belediyeleri için vilâyet idare heyetinin mütaleası alındıktan sonra Şurayı Devlet tarafından verilen karar kat'îdir.

B — Belediye heyetinin vazife ve salâhiyetleri

Kanun ve nizamları neşir ve ilân, hükümlerini tatbik ve icra

Madde 98 — Belediye reisi mahalli en büyük mülkiye memuru tarafından tebliğ edilecek bilûmum kavanin, nizamât ve talimatı neşir, ilân ve işbu kavanin ve nizamât ile kendisine muhavvel hususâtı ifa ile mükelleftir.

En büyük belediye âmiri sıfatile reisin vazifesi

Madde 99 — Belediye idaresinin en büyük âmiri sıfatile belediye reisi:

A — Belediye zabıtası vezaifinin ifasını temin edecek talimat ve yasakları tatbik.

B — Meclis ve encümenin ve mafevk mercilerin kararlarını infaz,

C — Bu mercilerin tasvibine mütevakkıf olmıyan belediye vezaifini salâhiyeti dairesinde ve mes'uliyeti altında ifa,

D — Belediyenin mahallî mahiyeti haiz selâmet, sıhhat, ümran, iktisat ve intizamına ait hususâtı takip ve ifa eder.

Belediye mümessili sıfatile reisin vazifesi

Madde 100 — Belediye idaresinin şahsiyeti hükmiyesinin mümessili sıfatile belediye reisi:

A — Belediye emvalini idareye,

B — Varidat ve matlûbatını takip ve tahsile,

C — Salâhiyettar makam ve heyetin tasdikına iktiran etmek şartile akdi mukaveleye, sulh ve ibraya, teberruatı kabule, belediye hesabına umum medenî akitleri icraya,

D — Devair ve mehakim nezdinde müddei veya müddeialey sıfatile belediyeyi temsile veya bir başkasını tevkile.

.....

E — Belediye bütçesinin âmiri itası sıfatile sarf evrakını ve masarif tahakkukatını tasdik ve sarf emirlerini imzaya salâhiyettardır,

Muavinlere vazife tevdi

Madde 101 — Belediye reisi kendi mes'uliyet ve nezareti altında kendine ait vezaiften bir kısmını namına tedvir ve intaç etmek üzere muavinlerine tevdi eylemek salâhiyetini haizdir.

Bilumum belediye memurları hakkında muhakeme usulü

Madde 102 — Belediye reisi ile bilumum belediye memurları ve müstahdemleri vazifelerinden münbais veya vazifelerinin ifası esnasında hadis olan cürümlerinden dolayı memurin muhakematı kanunundaki ahkâma tâbidir.

Memurlar için yapılacak nizamname

Madde 103 — Belediye ve müstahdemlerinin, intihap ve istihdam, idareten tecziye, terfi ve taltifleri, vazifeden çıktuktan sonra kendilerine verilecek tekaüt maaşı ve tazminat ve irae edecekleri kefaletleri ve bunlara müteallik hususat alâkadar vekâletlerce müştereken yapılacak bir nizamname ile tayin olunur. İşbu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem ve hakkı tekaütten müstefit memurların tekaütlükleri mülkiye tekaüt kanunu ahkâmına tâbidir.

C — Belediye zabıtası

Belediye zabıtası vezaifi

Madde 104 — Belediye zabıtası belediye sınırı içinde beldenin intizam, sıhhat ve hududunun temin ve muhafazası

ile mükellef olup bu sıfatla belediye kanununun ve nizam ve yasaklarının ve bunlara müsteniden verilen emirlerin ve mahkûmunbih cezaların 16 nisan 1340 tarih ve 486 numaralı belediyeye ait ahkâmî cezaiye hakkındaki kanuna vezeyillerine tevfikân infazı, on beş ve on dokuzuncu maddelerinde muharrer vazifelerin ifası ve ceraimi belediyenin takip ve taharrisi ile mükelleftir.

Belediye zabıtası kadrosu

Madde 105 — Belediye zabıtası kadrosu; belediye zabıta müdürü, lüzumu kadar muavinleri, merkez memuru, komiser ve ikinci komiser ve komiser muavinleri ile memurlardan mürekkeptir. En büyük belediye zabıtası âmiri belediye zabıtası müdürüdür. Şuabata münkasem belediye şubelerinde en büyük belediye zabıtası zabıtai belediye merkez memurudur. Belediyelerde nüfuslarına ve bütçelerine göre en büyük belediye zabıtası âmiri; belediye zabıtası müdürü, merkez memuru, serkomiser veya ikinci komiserdir.

Belediye zabıtası talimatnamesi

Madde 106 — 103 üncü maddede yazılı nizamnameye tevfikân belediye zabıtası memurlarının meslek, evsaf, talim ve terbiye, terfi ve tarakki, nasp ve azilleri Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

Belediye zabıtasının mercii

Madde 107 — Belediye zabıtası teşkilâtı doğrudan doğruya belediye reisinin ve belediye şubelerine ayrılan yerlerde şubelere merbut teşkilât, belediye müdürlerinin emri altında bulunur.

Belediye zabıtasına karşı gelenler

Madde 108 — Belediye zabıtasına karşı gelenler Devlet zabıtasına karşı koyanlar gibi ceza görürler.

Belediye zabıtası vezaifinin Devlet zabıtasına verilmesi

Madde 109 — Devletçe lüzum görülen beldelerde belediye zabıtası vezaifi İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reiscümhurun tesdikı ile Devlet zabıtasına tevdi olunabilir. Bu takdirde belediye idaresi zabıta masrafına her binbeşyüz nüfusa bir zabıta memuru masrafı isabet edecek surette iştirak eder.

Altıncı fasıl

Belediye Bütçesi

A — Varidat

Belediyelerin varidatı

Madde 110 — Belediye varidatı şunlardır:

1 — Miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimlerle hisse ve kesri munzamları,

2 — Bu kanun mucibince belediyenin ruhsata mütevakkıf olan işler için meclisçe tanzim ve 70 inci maddenin 8 inci fıkrası delâletile 71 inci maddeye tevfikân tasdik edilen tarife ve talimat dairesinde alınacak ruhsat, harçları,

3 — Kanunen istihsali mecburî veya ihtiyarî olup belediye devair ve müessesatı tarafından tanzim ve ita kılınacak sıhhî, fennî, sınaî ve ziraî tetkikata, imtihan ve tecrübelere ait raporlar, şehadetnameler ve ehliyetnameler için taliplerinden 70 inci maddenin 8 inci fıkrası delâletile

71 inci maddede muharrer tarifât dairesinde musaddak tarifeye tevfikân alınacak harçlar,

4 — Tenvirat, nakliyat, su, kudreti elektirikiye, buz soğuk hava mahzenleri, mezbaha, bağırsak imalâtı, baca tathirâtı gibi hususta tanzifatı umumiye ve saireye ait imtiyaz veya ruhsatı mutazammın musaddak mukaveleler mucibince alınacak belediye hisseleri,

5 — 114, 115, 157, 160, 161 inci maddeler mucibince belediyelere devredilen hizmetler mukabili varidat,

6 — Avarız ve hasılatı,

7 — 116 inci madde mucibince tarhedilen tesisat ve tamiratı müştereke masraflarına mukabil iştirak hisseleri,

8 — Belediye devair ve müessesatı kayıtlarının emlâk ve arazi ile arsaların harita, plân ve krokilerinin suretlerini talep edenlerden 70 inci maddede muharrer tarifata göre tanzim edilen tarife mucibince alınacak harçlar,

9 — Belediye vergi ve resimlerinin taksitini miadı hululünde ve bunların tahakkuku tahsiline tâbi olmayanların talep vukuunda ödemiyenlerden 112 inci madde mucibince alınacak % 10 nisbetindeki cezalar,

10 — Belediye vergi ve resimleri ile alelumûm ruhsatiye harçları mektumatından alınacak cezalar,

11 — Gerek belediye encümenlerince hükmolunan, gerek belediye işlerinden dolayı Türk Ceza Kanununa ve kavanini hususiyesine veya işbu kanuna tevfikân mehakimi umumiyeye hükmedilen para cezaları,

12 — Zaptolunan eşya bedeli,

13 — Belediye teşebbüsleri hasılatı,

14 — Müessesat hasılatı,

15 — Belediyeye ait ve işbu kanun ile kavanini muhtelif ahkâmında belediyelere devredilmiş ve edilecek menkul ve gayri menkul emvalin her nevi hasılatı veya esmanı,

16 — Belediyelerin akdeyledikleri mukavelât ve taahhüdattan mütevellit her nevi hasılatı ve kavanini devlete muvafık olarak elde edilmiş ve edilecek her nevi varidat,

17 — Hafta tatili kanununda muharrer istisnalardan istifade edecek olanlardan senevî beş liradan elli liraya kadar yetmişinci maddenin 7 inci fıkrasına tevfikan tanzim olunacak tarife dairesinde alınacak olan ruhsatiye harcı.

Belediyelerde iltizam usulünün ilgası

Madde 111 — Belediyelerde mültezimlik usulü mülğadır. Her nevi belediye vergi, resim ve harçları vesaiti tahsiliye marifetile idare ve cibayet olunur.

Vergi ve resimleri müddetlerinde ödemiyenlerden

alınacak ceza

Madde 112 — Tahakkuk muamelesi tahsilattan evvel ifa ve ikmal edilmek lâzımgelen belediye vergi ve resimlerinin taksit müddetlerini tertip ve tespite belediye meclisleri salâhiyettardır.

Tayin ve ilân edilen taksit müddetleri zarfında tahrirî ve resmî ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren âzami on gün zarfında belediye kasalarına veya belediyenin irae ettiği bankalara ve müessesata tediye edilmiyen belediye vergi ve resimleri miktarı üzerine yüzde on zam ile mükelleflerden tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur. Tahakkuku tahsiline tâbi olan belediye vergi ve resimlerinin belediyeye muayyen miktar teminat akçesi yatıran şirketler, müesseseler ve sair mükelleflerden işbu vergi ve resimlerin hesabı cari suretile mükellefler namına kıredi açılarak belediye encümeninin tayin ve tesbit edeceği kat'î hesap devrelerinin mebdelerinde tahsile karar vermeğe

belediye meclisleri salâhiyettardır. Muayyen miadında bu kabil vergi ve resimleri tahriri ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren tediye etmiyenlerin teminat akçelerinden tevkifatı muktaziye icra kılınmakla beraber hesabı carileri katolunur. Vergi borçları teminat miktarından fazla ise % 10 nisbetinde cezasile birlikte tahsili emval kanununa tevfikan istifa edilir.

Belediyenin ruhsat, resim ve vergilerine tâbî işleri ruhsat almadan görenlerin cezası

Madde 113 — Kanunen belediyenin ruhsatına ve resim veya vergilerine tâbî iken ruhsatname almaksızın ve belediyeye resim ve vergi veya ruhsatiye harcı vermeksizin yapılan işler, muameleler, işleyen ve işleten kimseler, satılan veya kullanılan şeyler belediyece tutulduğu vakit bunların yapılmasında, işletilmesinde, işlemelerinde veya satılıp kullanılmalarında kanunen ve nizamen ve evamiri belediyece veya hıfzıssıhhaca veya fennen mahzur varsa derhal menedilerek zabıt varakası tanzim ve muktazi muamelei kanuniye icra ve kanunun tayin eylediği para cezası hüküm ve istifa edilir. Mahzur yoksa kanunun tayin ve tasrih eylediği yerlerde kanun ve tarifesi mucibince tâbî olduğu resim veya vergiden veya ruhsat harcından maada bunların kanunda tasrih edilen miktarları üzerinden ve kanunun tasrih etmediği yerlerde tâbî olduğu resim veya vergi veya ruhsat harcından maada bir kat daha para cezası mükelleften alınarak usulen ruhsatnameye raptolunur.

Sigorta şirketlerinin itfaiye masraflarına iştiraki

Madde 114 — İtfaiye vesaitini ikmal eden belediyeler 15 inci maddenin 22 inci fıkrası mucibince oralarda icrayı

muamele eden harik sigorta kumpanyaları ile mukavele akdederek itfaiye vesaitinin idamesi masrafına bu kumpanyaları teşrike salâhiyettardırlar.

Mukavelename aktine yanaşmıyan kumpanyalardan sermayeleri nisbetinde belediye meclisince tanzim ve 71 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince iştirak hissesi belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikan istifa olunur.

İşbu kanunun neşir ve ilânından itibaren belediye teşkilâtı olan her mahalde münferit bağ ve bahçe içindekiler müstesna olmak üzere evler, dükkanlarla umumî ve hususî bilcümle mebaninin taştan, tuğladan, kerpiç ve emsali ihtirakı kabil olmıyan mevattan inşası mecburidir.

Kapalı çarşı ve bedesten gibi müşterek ve mürtebit emlâkin tamiri

Madde 115 — Kapalı çarşı, bedesten, arasta, pasaj, cesim han ve emsali gibi örtüleri ve duvarları ve çevreleri veya işletmeye muktazi su mecraları veya akşamı saireleri müşterek ve mürtebit olup her parçası veya odası veya her gözü veya tahtani veya fevkani tarafları başka başka mutasarrıfları uhdelerinde bulunan ve bedî ve mimarî kıymeti veya beldenin iktisat veya istihsal hayatınca ehemmiyeti mahsusası olan saraçhane, tabakhane, imalâthane ve san'athane gibi emlâki müçtemia ve mürtebitatı havi vakıf olsun mülk olsun her nevi büyük binaların çatı, örtü, kubbe, kemer, sayvan, sütun, cümle kapıları, methal ve mahreçleri, geçitleri, su hâzineleri ve çeşmeleri ve su yolları, dahilî mecraları ve sokak kaldırımları ile emsali müşterek tesisat akşamının inşa, tanzim, tamir ve termimi için as'habına tebligat icra edildikten sonra yapılmadığı takdirde bunların ifası belediyelere ait ve müterettiptir.

İnşaat ve ameliyatı lâzıme kablelicra salâhiyettar merciin kararına iktiran ve karar kespi kat'iyet eyledikte musaddak evrakı keşfiyede gösterilen ameliyat masarifi belediye meclisince tertip ve 70 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince her mülk için tespit edilen iştirak hisseleri her mülkün sırasile mutasarrıfından veya bedeli icardan deyni nisbetinde müstecirinden meclisçe tensip edilecek taksitlere raptan ve tahsili emval kanununa tevfikan belediye vergi ve resimleri gibi istifa olunur.

Müstecirlerin mutasarrıflara rucu hakkı ahkâmı umumiyeye tâbidir. Bu kabil emlâki müçtemia ve mürtabitaden kabili tamir ve ıslah olmayacak derecede harap veya kısmen veyahut tamamen münhedim olup mutasarrıf veya hissedarları tarafından münferiden veya müştereken tamir ve ıslahı cihetine gidilmiyerek, olduğu gibi bırakılmış olanlar belediyece usulen bilistimlâk yerlerinde kasaba veya şehirleri tezyin edecek müesseseler ve akarlar vücude getirilir.

Belediye hududu dahilindeki mülk sahiplerinin teahhüt ettikleri masraf nisbetinde belediye hizmetlerinden istifadeleri

Madde 116 — Belediye sınırı içinde bir veya bir kaç sokak veya mahalle veya sayfiyedeki emlâk sahipleri üçte ikiden fazlasının imzasile tahriren belediyeye müracaatla semtlerinde şose veya kaldırım veya tenvirat veya mecarı veya su hatlarının müceddeden tesisini veya belediye hizmetlerinden olan sair tesisatın teşmil veya temdidini talep etmek hakkını haizdirler. Keyfiyet belediye encümen ve meclislerince tezekkür edilerek muvafık görüldüğü ve muktezi masarif mecmuu bilhesap işbu tesisattan müstefit olan sokak ve mahallelerdeki her mülkün müsakkafat veya arazi vergisi

nisbetinde meclis kararıle 70 inci maddenin 8 inci fıkrası mucibince iştirak hisseleri tespit ve tevzi ve tevziat 71 inci madde mucibince tasdik edilerek tespit edilen tesisat masarifinin yarısının def'aten veya taksitlere raptan tediyesini taliplerin temin veya teahhüt eylediği takdirde, kararlaşılan tesisat icra edilmekle beraber her mülke isabet eden iştirak hisseleri sırasile sahiplerinden veya icar bedelinden deyni nisbetinde ödenmek üzere müstecirlerinden meclis kararı veçhile def'aten veya taksitlere raptan belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikana istifa edilir.

Müstecirlerin mutasarrıflara rucu hakları ahkâmı umumiyyeye tâbidir. Bu madde ahkâmının belediye faaliyeti hududu haricine şamil olan müessesatta tatbiki için mezkûr müessesenin evvelce muvafakatının istihsali şarttır.

B — Belediye masrafları

Belediye masrafları

Madde 117 —

- 1 — Belediye binası tedarik ve idamesi ve döşeme ve bakım masarifi,
- 2 — Belediye heyetleri memur ve müstahdemleri tahsisat, maaşat, ücretat ve müteferrikaları,
- 3 — Belediye zabıtası ve itfaiye masrafları,
- 4 — Belediye varidatının tahsil masrafları,
- 5 — Yol, meydan, sokak, iskele ve köprülerin inşa, tamir ve idamesi masrafları
- 6 — Su ve lağım tesisatı ve işletme masrafları, (işbu masraflar azamî on senelik bir programa tevfikana bütçeye vazolunacaktır.)
- 7 — Tenvirat masrafları,
- 8 — Mezarlıkların tesis ve muhafazası masrafları,

9 — Bir daire veya müessese veya hayır ashabı tarafından belediye vezaifine dair işler için muaveneten veya nakden vukubulacak teberruat ile muayyen hizmetler karşılığı,

10 — Kanunlarla muayyen vazifelerin ifası için icap eden masarif,

11 — Vadesi gelen borçlar, istikraz taksitleri ve faizleri ve mahkûmunbih vacibüttekiye belediye borçları,

12 — Belediyenin harita, kadastro ve müstakbel şekil plânının tanzimi ve yukarıdaki maddeye tevfikan mezbaha tesisi masrafları (işbu masraflar âzami on senelik bir programla tevfikan varidatın müsaadesi nisbetinde bütçeye vazolunur,

13 — Belediye emlak ve emvalinin tamir ve sigorta masrafları, belediyenin kanunen tesviyesine mecbur olduğu vergiler,

5,6 ve 12 inci fıkralarda gösterilen tesisatın kabul edilen programa göre her seneye isabet edecek miktarı için muktazi tahsisat, (istikraz suretile defaten veya tedricen vücade getirilmesi mümkün olmıyan ahvalde belediyeler mezkûr tesisatın istilzam edeceği masrafı her sene bütçelerine vaz ve mukabili olan mebalîği bir bankada muhafaza ile mükelleftirler.)

14 — Beldedin imarına ait tesisat ve inşaatın bakım ve işletilmesi masrafları,

15 — İşbu kanunun 16 inci maddesinde muharrer mecburî vazifelerin icrasının temini için muktazi masraflar,

16 — Belediye bütçesinden tediye edilecek olan maaş ve ücretler yekûnu senevî varidatın azamî %30 unu tecavüz edemez. Görülen ihtiyaca göre ve Dahiliye Vekâletinin müsaadesile bu miktar arttırılabilir,

Belediyelerin ihtiyarî masrafları

Madde 118 — Belediyenin ihtiyarî masrafları:

Belediyelerin ihtiyarî olarak derühte eylediği hidemat ve tesisatın ifa ve idamesi masraflarıdır,

Mecburî vazifeler ifa ve ikmal edilmedikçe ihtiyarî vazifeler için bütçeye tahsisat vazolunamaz.

Belediyelerin ihtiyarî vazifelerine ait olup bir sene bütçesine konulan tahsisatın onu takip eden senelerde tenzili veya tamamen bütçeden ihracı Dahiliye Vekâletinin tasdikına muhtaçtır.

C—Bütçenin ihzarı, tasdiki,tasvibi, tatbıkı ve murakabesi

Belediyelerde malî sene

Madde 119 — Belediye bütçesi, belediyenin her senenin haziranı iptidasından ertesi senenin mayısı sonuna kadar bir seneye ait varidat ve masrafını mübeyyin ve belediye varidatının istifa, belediye hizmetlerinin ve masraflarının ifasına mezuniyeti mutazammındır.

Bütçenin ihzarı

Madde 12(3 — Belediye bütçesi, belediye reisi tarafından ihzar olunarak taallûk ettiği senenin şubatı iptidasında encüme tevdi olunur. Encümen iki ay zarfında tetkike mecburdur. İhzar olunan bütçe esbabı mucibesile birlikte reis tarafından 1 nisanda meclise tevdi olunur.

Mecliste bütçe müzakeresi

Madde 121 — Meclis bütçe kararnamasi metnini madde madde, varidat ve masraf cetvellerini fasıl fasıl müzakere

ve bütçeyi aynen veya fasıl ve maddelerini tadilen kabul eder.

Tasdik edilen bütçenin Vekâlete gönderilmesi

Madde 122 — Mahalli en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile kat'iyet kespeden bütçenin bir nüshası berayı malûmat valiler tarafından Dahiliye Vekâletine gönderilir.

Bütçenin tasdiki

Madde 123 -- Bütçeyi tasdika salâhiyettar makamlar, vurudu tarihinden itibaren en geç bir hafta zarfında tetkik ve tasdik ederler.

1 — Bütçe kararnamesi metninde kanun ve nizamnamelerle kabili telif olmiyan madde ve ibareleri tashih,

2 — Belediyenin tahsile salâhiyettar olmadığı varidatı tay veya tarife ve salâhiyeti kanuniye fevkinde konulan muhammenatı haddi kanuniye tenzil.

3 — İfası belediye vazifesi cümlesinden olmiyan hidematı ve bunlara ait masarifi ihraç.

4 — Bütçeye konulmiyan mecburi masarife ait tahsisatı ilâve.

5 — Bütçeye mevzu varidat mecburi masrafları temine kâfi değilse kanunen muayyen haddi âzamiden dun olan belediye hisse, vergi ve resimlerini âzami haddi kanuniye kadar usulen iblâğ veya bu da kâfi olmazsa ihtiyari masraflardan mecburî masraflara tahsisat nakleder.

Bu suretle aynen veya tadilen tasvip edilen bütçe kat'ileşir. Mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından yapılan tadelâta karşı belediye meclisleri Şurayı Devlete müracaat edebilirler. Bir hafta zarfında tasvip edilmiyen belediye bütçeleri doğrudan doğruya kat'ileşmiş addolunur.

---

123 üncü madde haricinde bütçenin değiştirilmesi

Madde 124 — Belediye bütçelerini tasvibe salâhiyetkar makamlar 123 üncü maddede gösterilen sebep ve suretlerden gayri bir şekilde bütçeyi tağyir edemezler.

Bütçe harici sarfiyat

Madde 125 — Kat'ileşen bütçe haricinde nispet ve miktarı kanunen uygun olmıyan varidat tahsil olunursa Türk Ceza Kanununun 247 inci maddesi ahkâmı tatbik olunur. Bütçe haricinde sarfiyat tazmini müstelzim olmakla beraber faili hakkında ayrıca kanunî takibat yapılır,

Bütçenin âmiri itası

Madde 126 — Belediye reisleri, belediye bütçesinin âmiri itasıdır. Muavinlerini de kendi mes'uliyetleri altında âmiri ita vazifesini ifaya mezun kılabilirler. Şubelere ayrılan belediyelerde reisler Şube müdürlerine ikinci derece âmiri ita salâhiyeti verebilirler.

Muhasibi mes'uller

Madde 127 — Belediye muhasebecileri, hesap işleri müdürleri belediye bütçesinin muhasibi mes'ulleridir. Belediye muhasibi mes'ulleri zimmetindeki matlubatın takip ve tahsili hususunda ifa olunacak muamelât, Devletin bu kabil muhasipleri hakkındaki muamelenin ayıdır.

İdare hesabı ve kat'î hesap

Madde 128 — Her sene bütçesinin kat'î hesabı hesap devresinin hitamını takip eden eylül ayı içinde muhasibi mes'ulün idare hesabı ile birlikte encümene tevdi olunur. İdare

hesabı ve kat'î hesap 70 ve 86 inci maddelerde gösterilen tarifeler dairesinde tasdik ve tasvibe iktiran eder.

Muhasebe usulü

Madde 129 — Belediyelerin muhasebelerine müteallik usul bir nizamname ile tespit olunur.

Eski sene bütçesinin devamı

Madde 130 — Her hangi bir sebeple yeni bütçe kat'ileşmemiş ise bu muamele ikmal olununcaya kadar eski sene bütçesi tatbik olunur.

İhtiyat akçesi

Madde 131 — Her sene belediye bütçelerine mevzu varidatın safi miktarı, hesap edilerek bu safi varidatın yüzde beşi işbu kanunun neşri tarihini takip eden malî sene iptidasından itibaren yirmi sene müddetle aynı bütçeye ihtiyat akçesi olarak vazolunacak ve belediyelere mahsus bir banka teessüs edilinceye kadar hükümetin irae edeceği bir bankaya aynı malî senenin nihayetinden evvel tediye edilecektir.

İhtiyat akçesi mukabilinde avans

Madde 132 — Belediye idareleri bankaya tevdi edilecek işbu meblâğdan teraküm edecek miktarın yüzde yetmiş beşine kadar icap eden miktarını her sene bütçesine tevfikân, ihtiyar edilecek imarat ve inşaat masrafları için sarfedilmek ve yine senesi içindeki belediye varidatı ile ödenmek üzere avans olarak bankadan istikraz edebilirler. Bu avansların behemehal senesi içinde bankaya iadeten tesviyesine bele-

diye reisleri ve muhasebe âmirleri ve bu hususta sıkı bir murakaba icrasına en büyük mülkiye memurları mecburdurlar.

Yedinci fasıl

Birlik tesisi

Belediye, köy ve vilâyet mahallî idarelerinin birlik kurmaları

Madde 133 — Belde ve köyler; vilâyet idarei hususiyeleri, kendilerine kanunlarla verilen mecburî veya ihtiyarî vazifelerin bir veya bir kaçını müşterek tesisat ve idare ile ifa için birlik tesis edebilirler.

Birlik nizamnamesinin kat'ileşmesi

Madde 134 — Birlik tesisi için belde, köy, idarei hususiye meclislerinin (belediye meclisi, köy meclisi, meclisi umumî) müttefikane kabul ettikleri birlik esas nizamnamesi valinin ve birliğe dahil olanlar başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile kat'ileşir. Birliğe diğer belde ve köylerin ve idarei hususiyelerin iltihakı birlik meclisinin tasvibi, valinin tasdiki ile ve başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile olur.

Nizamnameye yazılacak maddeler

Madde 135 — Her birliğin bir esas nizamnamesi olacaktır. Nizamname atideki mevadî ihtiva eder.

- 1 — Birliğin unvanı,
- 2 — İdare merkezi,

-
- 3 — Arazi itibarile faaliyet sahasının hududu,
  - 4 — Daimî olup olmadığı, muvakkat ise kaç sene için olduğu,
  - 5 — Birliğe dahil olan mahallî idarelerin isimleri,
  - 6 — Birlik âzası olan mahallî idarelerin hukuk, vazife ve salâhiyetlerinden hangisi birliğe ve birlik icra heyetine devr ve tevdi olunduğu,
  - 7 — Birliğe dahil olan mahallî idarelerin her birinin birlik meclisi için intihap edeceği âza miktarı ve bu âza miktarının tespitine esas olan şeraitin kaç senede bir birlik meclisi tarafından tetkik olunacağı,
  - 8 — Birliğe dahil olan mahallî idarelerin birliğin tesis ve idame masrafına ne nispette iştirâk edecekleri,
  - 9 — Birliğin varidatı,
  - 10 — Birliğe dahil olan mahallî idarelerin ve bu mahallî idarelere tabi ahalinin birlik müessesatından ne suretle istifade edebilecekleri,
  - 11 — Birlik meclisinin senede kaç defa toplanacağı,
  - 12 — Birliğin eessüsüne ve faaliyetine esas olacak diğer şartlar.

Nizamnamenin değiştirilmesi, birliğin ilgası

Madde 136 — Birlik nizamnamesinin tadili veya birliğin ilgası 135 inci madde ahkâmna tabidir.

Müddetin bitmesi, birliğin ilgası halinde yapılacak muamele

Madde 137 — Birlik müddetinin bitmesi veya birliğin ilgası halinde esas nizamnamesindeki şartlara göre alâkadarların sermayelerinin de birlik hukuk ve vعاibinden hisselerinin tefrik ve tayini birliğe dahil heyetlerin mütaleas

.....

alındıktan sonra birlik merkezinin tâbi olduğu vilâyet idare heyetine aittir.

Birlikler hükmi şahsiyeti haiz amme müesseseleridir

Madde — 138 Birlikler hükmi şahsiyeti haiz amme müesseseleridir. Vazifelerini ifa ettikleri mahallî idarelerin bu vezaifi ifa hususunda haiz oldukları hukuk ve salâhiyeti haizdir. İşbu hukuk ve salâhiyeti istimal hususunda alâkadar mahallî idarelerle aralarında zuhur eden ihtilâfat, vilâyet idare heyetince ve birlik muhtelif vilâyetlere mensup mahallî idarelerden müteşekkil ise Şurayı Devlet tarafından tetkik ve hallolunur.

Birlik meclisi

Madde 139 — Birlik umur ve muamelâtını senede en az iki defa toplanarak teftiş, murakabe etmek üzere birliğin bir meclisi olur.

Meclisin intihabı, âza adedi

Madde 140 — Birlik meclisi âzası birliğe dahil olan mahallî idarelerin meclisleri tarafından belediye meclisi âzalığı için muktazi evsafı haiz kimselerden olmak üzere âzamî dört sene için intihap olunur. Bu meclise birlik âzası olarak mahallî idarelerin her birinden en az iki âza intihap olunur.

Yedek âza

Madde 141 — Birlik âzası olan mahallî idarelerin meclisleri, birlik meclisleri için nizamnamede mürettep miktar âzanın yarısı kadar yedek âza intihap ederler.

Meclisin çalışması ve riayet edeceği maddeler

Madde 142 — Birlik meclislerinin âdi ve fevkalâde içtimaa daveti ve meclis reis ve kâtiplerinin intihabı meclis ruznamesinin tanzimi ve müzakeratının idaresi, inzibatının temini, birlik meclisinin salâhiyetleri ve meclis mukarreratına birlik reis veya alâkadarlar tarafından vaki olacak itiraz üzerine işbu mukarreratın birinci ve ikinci derecede tatbik ve intacı hususlarında bu kanunun 53-61 inci maddeleri 63-76 inci maddeleri ahkâmı caridir.

Meclisin açılması, reisin seçilmesi

Madde 143 — Birlik meclisi, birlik esas nizamnamesinin kanunen kat'ileşmesi tarihinden itibaren nihayet iki ay zarfında birlik merkezinin tabi olduğu vilâyet valisi tarafından birlik merkezinde tayin olunan günde içtimaa davet ve ilk içtima vali tarafından küşat edilerek meclisin reis ve kâtipleri intihap olunur.

Birlik meclisi tarafından kabul edilen bütçenin ve ittihaz olunan mukarreratın tatbik ve infazı ve birlik işlerinin sevk ve idaresile meşgul olmak üzere birlik meclisi en çok dört sene için birlik reisini ve reis vekilini intihap eder.

Bu intihap valinin ve birlik muhtelif vilâyetler dahilinde ise Dahiliye Vekilinin tasdiki ile tamam olur.

Valiler ne zaman birlik reisi olurlar

Madde 144— Birliğe idarei hususiyeler de iştirak etmiş ise, reis ve reis vekili birlik merkezinin bulunduğu yerin valisi tarafından ve birlik bir kaç vilâyet dahilinde ise Dahiliye Vekili tarafından tayin olunur.

Birliklere dahil olan belediyelerden birinde reislik kanunen valiye verilmiş ise birlik reisliği vali tarafından ifa olunur.

.....

Birlik âzası olan belde ve köylerin ve idarei hususiyelerin belediye reisleri, köy muhtarları ve encümen reisleri birlik meclisinin âzasındadırlar.

Birlik encümeni intihabı

Madde 145 — Vazifeleri birlik meclisinin intihap devresi nihayetinde bitmek üzere her yeni meclis tarafından ilk içtimada meclis âzası arasından dördü birlik encümen âzalığine intihap olunur. Birlik reisi, encümenin tabii reisidir.

Birlik meclisinin vazife ve salâhiyetleri

Madde 146— Belediye meclislerinin salâhiyeti ve vazaifi hakkındaki ahkâm birlik nizamnamesi ile birliğe verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik meclisleri hakkında caridir.

Birlik reisinin vazife ve salâhiyeti

Madde 147 — Belediye reislerinin salâhiyet ve vezaifi hakkındaki ahkâm birlik nizamnamesi ile verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik reisleri hakkında caridir.

Birlik encümeninin vazife ve salâhiyeti

Madde 148 — Belediye encümenlerinin salâhiyet ve vazaifi bankındaki ahkâm birlik nizamnamesi ile verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik encümenleri hakkında caridir.

Sekizinci fasıl
İstanbulda vilâyet ve belediyenin birleşmesi

Madde 149 — İstanbul belediyesile İstanbul vilâyeti mahallî idaresi birleştirilmiştir.

İstanbul valisi belediye reisi

Madde 150 — İstanbul belediye reisliğini İstanbul valisi ifa eder.

İstanbul meclisi

Madde 151 — Belediye meclisi ile vilâyet meclisi umumisine kanunlarla verilen hukuk ve vezaif İstanbul belediye meclisi âzalarile belediye hududu haricindeki kazalardan müntehap vilâyet meclisi umumi âzalarından mürekkep İstanbul umumi meclisine verilmiştir. (Merkezleri belediye hududu dahilinde bulunan kazaların belediye hududu haricinde kalan nahiye ve köyler ahalisi de İstanbul belediye âzası intihabına iştirak ederler).

Bütçenin nasıl tertip ve tasdik olunacağı

Madde 152 — İstanbul umumî meclisi bütçesi üç umumî kısımdan mürekkeptir.

A — Kanunlarla vilâyet işlerine muhtas varidata mukabil vilâyet hizmetleri birinci,

B — Kanunlarla belediye işlerine muhtas varidata mukabil belediye hizmetleri için muktazi masraflar ikinci,

C — Vilâyet ve belediye idarelerinin müşterek teşkilât ve hizmetleri masrafları üçüncü bap olarak tespit olunur

.....

D — Bütçenin sureti tanzim ve tasdiki vilâyet bütçeleri hakkındaki kanunî hükümlere tâbidir.

E — Hususî kanunları ahkâmına göre idarei hususiye varidatından muhtelif hizmetlere tefrik olunan hisseler bu maddenin (A) fıkrasındaki varidata münhasırdır.

Encümen

Madde 153 — Umumî meclis kendi âzası meyanında intihap olunacak sekiz kişilik bir encümen; vilâyet ve belediye encümenleri hukuk ve salahiyetini haiz olarak teşekkül ve ifayı vazife eder. Bu sekiz âzadan ikisi belediye hududu haricindeki kazalar âzasından olmak mecburidir. Her daire reisi kendi dairesine müteallik hususatın müzakeresi sırasında âza olarak encümende bulunur ve reye iştirak eder.

Dokuzuncu fasıl

Müteferrik maddeler

Belediye teşkilâtı kaldırılacak yerler, Belediye intihaplarındaki nüfus esasları

Madde 154 — İkinci maddenin hükmü haricinde kalan yerlerde 1 haziran 1930 tarihinden itibaren belediye teşkilâtı mülgadır. Buralarda köy kanunu tatbik olunur. Belediye mıntakasındaki nüfus miktarının her hangi bir ârıza ile artıp eksilmesi belediye intihaplarına tesir yapmaz. İntihabat için her umumî tahrir neticesinde tahakkuk eden nüfus muteberdir.

Belediye intihaplarının bu kanuna göre yapılması

Madde 155 — Bu kanunun mer'iyet kesbettiği sene eylülünden itibaren bilûmum belediye intihabatı tespit olunarak belediye meclisleri ve encümenleri bu kanuna göre teşkil ve belediye reisleri yeniden intihap olunur.

Nüfusu 70 binden fazla belediyelerde meclis âzasına huzur hakkı verilmesi

Madde 156 — Nüfusu 70 binden yukarı belediyelerde lüzum görüldüğü takdirde meclis âzasına huzur hakkı verilir

Bu huzur hakkının miktarını tayin eden meclis kararları Dahiliye Vekâletinin tasvibi ile kat'ileşir.

İmtiyazlı şirketler için belediyelere verilen mubayaa hakkı

Madde 157 — Su, elektrik, hava gazı, tramvay ve emsali belediye sınırı dahilinde bulunan imtiyazlı şirketlerin mukavelenamesinde tayin olunan müddetin hitamında mukavelenameleri mucibince Devlete intikal edecek olan bilcümle tesisat ve emval bilâbedel belediyelere devrolunur. İşbu şirketlerin imtiyazlı mukavelenamelerinde hükümet tarafından mubayaa hakkı için kabul edilen müddetin duhulünden itibaren belediyelerin müracaat ve talebi üzerine mubayaa bedeli belediye tarafından temin edilmek şartile hükümet vasıtasile mubayaa edilerek şirket tesisat ve emvali belediyelere devrolunur.

Belediyenin müşterek ve sıhhî işleri için mahallî idarelerle birleşmek hususunda hükümetin salâhiyeti

Madde 158 — Bir beldeye civar olan yerler ile beldenin müşterek menfaatlarına taalluk eden hususatta, işin

.....

derecesine göre belediyelerle idarei hususiyeler masarifi vakıayı işbu hususatta edilecek istifadeye göre aralarında taksim ederler. Sıhhati umumiyyeyi tehdit eden ahvalde idarei hususiye ve belediyelerin yalnız başlarına yapamadıkları mecburi vazifelerinde tarafeyni icbara hükümet salâhiyettardır.

Belediye hududu dahilinde belediyelere ait mallar

Madde 159 — Belediye sınırı içinde sahipsiz arazi mahiyetindeki seyrenghâh, harman yeri, çayır, mer'a, koruluk ve bataklıkların ve belediye marifetile deniz, nehir ve gölden doldurulmuş olan yerlerin ve yıkılmış kale ve kulelerin metrûk arsaları ve enkazının tasarruf, idare ve nezareti kâffeî hukuk ve vecaibi ve varidatı ile beraber belediyelere devrolunur.

Mezarlıklar belediyelere aittir

Madde 160 — Metruk ve kimsesiz mezarlıklarla vakfa ait olan umumî mezarlıklar bilumum hukuk ve vecaibi ile belediyelere devrolunmuştur. Bu kanunun neşrinden sonra belediyeler devren alıncaya kadar satılması memnudur.

Bu kanunun neşrinden evvel Evkafça taksitle satılan mezarlıkların henüz istifa edilmeyen taksit bedelleri dahi belediyelere aittir.

Belediyeler bu kanun mucibince yapılacak nizamnameye göre en çok on seneye kadar mezarlıklara ait tesisatı ikmal ederler.

Su için belediyelerce yapılacak istikrazlara Maliye Vekâletinin kefaleti

Madde 161 — Belediye vergi ve resimlerinden Devlet varidatı ile birlikte cibayet olunanların on senelik tutarı

karşılık gösterilerek beldelere fennî şartları haiz su getirmek için bu kanun hükümlerine göre Dahiliye Vekâletinin muvafakatile aktolunacak istikrazlara (veya müteahhitlerle akdolunan mukavelenamelerin malî ahkâmına karşı) Adaliye Vekâleti kefalet eder.

Mülga kanunlar

Madde 162 — 23 eylül 1293 tarihli Derseadet ve vilâyat belediye kanunları, 3 teşrinievvel 1302 ve 3 eylül 1306 ve 2 teşrinievvel 1336 ve 30 teşrinievvel 1338 tarihli zeyiller ve 17 kânunuevvel 1328 tarihli Derseadet teşkilâtı belediyesi hakkındaki kanunu muvakkat ve 16 şubat 1340 tarihli Ankara Şehremaneti kanunu ve bunların tadilâtı ve işbu kanuna muhalif bilcümle ahkâm mülğadır. 1351 numaralı kanun hükmü bakidir.

Nizamname yapılması

Madde 163 — Bu kanunun tatbiki suretleri nizamnamelerle tayin olunur.

Muvakkat madde

Bu kanunun neşrinden sonra yeni meclis ve reis intihabı yapılmaya kadar mevcut meclis ve reisleri vazifelerine devam ederler.

Bu Kanun 1 eylül 1930 dan başlar

Madde 164 — Bu Kanun hükümleri 1 eylül 1930 tarihinden başlar.

Madde 165 — Bu Kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**İstiklâl Harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkında
kanun**

No. 1581

Madde 1 — Merbut defterlerde isim, künye ve malûliyetleri yazılı zabıt ve efrada 397 numaralı kanuna tevfikân verilecek (11 700) liralık para mükâfatı 1929 senesi bütçesinin 252 inci maaşatı zatiye faslındaki tahsisattan tesviye olunur.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

[Defter Resmî Gazetenin 1474 sayılı nüshasında münderiştir.]

**Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 36 ıncı maddesinin
dördüncü fıkrasını muaddil kanun**

No. 1582

Madde 1 — Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur:

Hâkimin reddi talebinin mahkemece kabul edilmemesi halinde reddi isteyen kimseden ret talebinin mahiyetine göre on liradan üç yüz liraya kadar para cezası alınır.

Madde 2 — Yukarıki madde hükmü, Ceza mahkemeleri Usulü Kanunundaki hâkimin reddi hadiselerinde dahi tatbik olunur.

Madde 3 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükmünü icraya Adliye Vekili memurdur.

1929 senesi bütçesinin bazı fasıl ve maddeleri arasında münakale yapılması hakkında kanun

No. 1583

Madde 1 — 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde yazılı fasıl ve maddeleri arasında (212 016) liralık münakale icra edilmiştir.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Cetvel			
Fasıl Ma.	Muhassasatın nev'i	Tenzili icap eden lira	Zammı icap eden lira
Gümrükler Umum Müdürlüğü			
282	Muayyenat		
	1 Taamiye bedeli	10000	
	2 Yem „	<u>1 650</u>	
	Fasıl yekûnu	<u>11 650</u>	
283	2 İhbariye ve ikramiye	<u>7000</u>	
269	Merkez mefruşat ve demirbaşı		<u>150</u>
271	„ müteferrikası		<u>170</u>
274	Vilâyat „		200
275	2 Masarifi muhakeme		3000
	4 Melbusat		<u>100</u>
	Fasıl yekûnu		<u>3100</u>
277	2 Mükâleme bedeli		<u>30</u>

Fasıl Ma.	Muhassasatın nev'i	Tenzili icap eden lira	Zammı icap eden lira
289	788 numaralı kanunun tatbiki masrafı		5 000
290	Geçen sene düyünü		10 000
	Yekûn	<u>18 650</u>	18 650
Sıhhat ve İctimaî Muavenet V.			
611	Sarı ve salgın hastalıklar mücadele masrafı		
	1 Sarı ve salgın hastalıklar	8 000	
	2 Trahom	8 000	
	3 Zührevî hastalıklar	12 000	
	4 Cüzam	10 000	
	5 Verem	<u>12 000</u>	
	Fasıl yekûnu	<u>50 000</u>	
612	Sıtma mücadelesi		<u>50 000</u>
	Yekûn	50 000	50 000
İmalâtı Harbiye UmumMüdürlüğü			
982	1 Masarifi tesisiye	<u>4 305</u>	
991	1 Staj	10 000	
995	1 Mevat ve malzemei iptidaiye	<u>103 791</u>	
997	912 numaralı kanunun tatbiki masrafı	<u>604</u>	
977	Mefruşat ve demirbaş		<u>500</u>
980	3 Defatir ve evrakı matbua		<u>500</u>

Fasıl Ma.	Muhassasatın nev'i	Tenzili icap eden lira	Zammı icap eden lira
981	Harcirah		2 000
984	1 Tayinat		<u>23 200</u>
	2 Yem		<u>5 000</u>
	Fasıl yekûnu		<u>28 200</u>
987	Sevkiyat masrafı		<u>500</u>
998	Geçen sene düyunu		<u>57 000</u>
999	1 1927 senesi düyunu		<u>29 000</u>
	2 1926 “		<u>1 000</u>
	Fasıl yekûnu		<u>30 000</u>
	Yekûn	118 700	118 700

Harita Umum Müdürlüğü

1010	Müteferrika	<u>800</u>
1012	Harcirah	<u>9 900</u>
1017	Levazımı sıhhiye	
	1 Ecza ve malzemei sıhhiye	<u>350</u>
	2 Ecza ve malzamei baytariye	<u>100</u>
	Fasıl yekûnu	<u>450</u>
1020	Hayvan bedeli	85
1021	3 İşletme	<u>2000</u>
1025	Harita mektebi masrafı	<u>7731</u>
1027	912 numaralı kanunun tatbiki masrafı	<u>3 700</u>

Fasıl Ma.	Muhassasatın nev'i	Tenzili icap eden lira	Zammı icap eden lira
1011	1	Bedeli icar	579
1015	1	Tayinat	<u>4000</u>
	3	Mahrakat	<u>1500</u>
		Fasıl yekûnu	<u>5500</u>
1018		Nakliyat	<u>1500</u>
1028		Geçen sene düyunu	<u>17 087</u>
		Yekun	<u>24 666</u>
		Umumi yekûn	212
		016	212 016

**Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında
mün'akıt ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikına
mütedair kanun**

No. 1584

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında 1929 senesi teşrinievvel ayının birinci günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında
ticaret ve seyrisefain muahedenamesi**

Ticarî münasebetlerini muhafaza ve tevsi etmek ve müteakıl ülkelerinde diğer tarafın ticaret ve seyrisefainine

.....

bahşedilecek muameleyi tayin eylemek arzusunda olan Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Müttehit Devletleri bir ticaret ve seyrifefain muahedenamesi aktine karar vermişler ve bu maksatla;

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazreleri:

Diyarbakir Meb'usu, Sabık Vekil, Büyük Elçi, Zekâi Beyefendi ile Hariciye Vekâleti Müsteşarı Orta Elçi Menemenli Numan Beyefendiyi,

Amerika Müttehit Devletleri Reisi Hazretleri:

Türkiye Büyük Elçi ve Fevkalâde Murahhas Josephe C. Grevv yu murahhas tayin eylemişlerdir.

Mezkûr murahhaslar salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ edip bunları usulüne muvafık bularak atideki maddeleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Munzam resimler ve tezyit emsali dahil olmak üzere ithal ve ihraç resimlerine ve ticarete ait diğere resim ve mükellefiyetlere müteallik hususlar ile transit, antrepoya konma ve gümrük muameleleri hususlarında; kezalik seygar ticaret memurları numunelerine yapılacak muamelede, Türkiye, Amerika Müttehit Devletlerine ve mutasarıfı buldukları memleketlere ve müstemlekelerine ve Amerika Müttehit Devletleri Türkiyeye, kayıtsız ve şartsız, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi bahşederler.

Binaberin, menşei veya imal mahalli Türkiye olan her hangi mevaddın Amerika Müttehit Devletlerine, mutasarıfı buldukları memleketlere veya müstemlekelerine, ithali ve ya oralarda sürümü, menşei veya imal mahalli her hangi diğere ecnebi memleket olan mümasil mevât üzerinden istifa edilen veya edilecek olan resimlerden daha ağırına veya başkasına tâbi tutulmıyacaktır.

Aynile, menşei veya imal mahalli Amerika Müttehit

Devletleri, mutasarrıfı buldukları memleketler veya müstemlekeleri olan her hangi mevaddın Türkiyeye ithali veya orada sürümü, menşei veya imal mahalli her hangi diğer ecnebi memlekete olan mümasil mevut üzerinden istifa edilen veya edilecek olan resimlerden daha ağırına veya başkasına tâbi tutulmayacaktır.

Kezalik Amerika Müttehit Devletlerinde, mutasarrıfı buldukları memleketlerde veya müstemlekelerinde yahut Türkiyede diğer tarafa veya bunun herhangi mutasarrıfı bulunduğu memleketlere veya memleketlerine veya müstemlekelerine gönderilecek olan herhangi mevaddın ihracı, mümasil mevaddın herhangi diğer ecnebi memlekete ihracı üzerinden istifa olunan resimlerden daha ağırına veya başkasına tâbi tutulmayacaktır.

Yüksek Âkit Taraflardan birinin herhangi diğer ecnebi memleketin tabii veya sınaî müstahsallarından lâalettayin bir maddeye bahşedebileceği herhangi bir menfaat ayni zamanda ve mutlak tarzda, bu bapta talep vaki olmaksızın ve ivazsız olarak, diğer Yüksek Tarafın tabii veya sınaî müstahsallarından ayni maddeye tatbik olunacaktır.

Bu maddenin ahkâmı:

A) Türkiyenin, 1923 senesinde eski Osmanlı İmperatorluğundan ayrılmış olan memleketlere, gümrük tarifesi hususunda bahşettiği veya ileride edeceği hususî menfaat ve müsaadelere veya Türk gümrük hududunun her iki tarafında eni on beş kilometroyu tecavüz etmiyen bir sahada münhasıran hudut ticaretine bahşedeceği muameleye;

B) Gümrük tarifesi hususunda, Amerika Müttehit Devletlerinin Küba(Cuba) veya Amerika Mütlehith Devletlerinin herhangi mutasarrıfı buldukları memleketler veya müstemlekeleri, yahut Panama Kanalı mintakası ticaretine bahşettikleri veya ileride edecekleri muameleye veya Amerika

.....

Müttehit Devletleri ile herhangi mutasarrıfı buldukları memleketler ve müstemlekeleri arasındaki yahut bu memleketler veya müstemlekelerin kendi aralarındaki veya bunlarla Panama Kanalı mıntakası arasındaki ticarete bahşedilmiş veya ileride edilecek olan muameleye şamil olmayacaktır.

Madde 2 — İthalât ve ihracat üzerindeki memnuiyet veya tahditler hususunda, iki memlekettten her biri, mezkûr memnuiyet ve tahditlere her müracaat edişinde, diğere memleketin ticaretine her hangi diğere ecnebi memleket ticaretine bahşedeceği muamele kadar müsait bir muamele bahşeyliyecektir.

İndelhace ithal ve ihraç ruhsatnameleri itası halinde gerek emtiaya, gerek bunların kıymetinin takdirine ve miktarlarına müteallik hususlarda aynı muamele tatbik olunacaktır.

Madde 3 — A) Türk gemileri Amerika Müttehit Devletlerinde, Amerika Müttehit Devletleri gemileri Türkiyede, aynıle milli gemilere yapılan muameleden müstefit olacaklardır.

B) Üçüncü maddenin (A) fıkrasının hükmü aşağıdaki hususlara tatbik edilmez:

1 — Kabotaj, ki Yüksek Âkit Taraflardan her birinin ülkesinde meri veya mer'iyete girecek olan kanunlara tabidir;

2 — Milli ticaret gemilerine bahşedilmiş veya edilebilecek olan her türlü prim veya naktî muavenet şeklindeki teşvikler;

3 — Yüksek Âkit Tarafların kara sularında sayt, memleketlerin birinde veya diğereinde milli sayt istihsalâtına bahşedilmiş veya edilebilecek olan hususî imtiyazlar;

4 — Limanlara, açık demirleme mahallerine ve sahillere müteallik bahrî hizmetlerin ifası, kılavuzluk ve gemi çekme, dalgıçlık, bahrî yardım ve tahlisiye, bu ameliyelerin müteakabil kara sularında ve Türkiye için Marmara denizinde icra edilmesi takdirinde

C) Yukarıdaki tadadın haricinde kalabilmiş olan diğer istisnalar en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesine tâbi tutulacaktır.

Madde 4 — Bu muahedenamede hiç bir şey, Yüksek Âkit Taraflardan her birinin insan, hayvan veya nebat hayatını himayeye matuf sıhhî mahiyette memnuiyet veya takyitler vazetmek, yahut İnzibata veya vergilere müteallik kanunları tatbik için nizamnameler mer'iyete koymak hakkını tahdit edecek tarzda tefsir edilmeyecektir.

Madde 5 — Bu muahedename tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar az bir zaman zarfında Ankarada teati olunacaktır. Muahedename tasdiknamelerin teatisi anından itibaren mer'iyete girecek ve üç sene müddetle mer'iyette kalacak ve bu müddet geçdikten sonra ise, Yüksek Âkit Taraflardan biri muahedenameyi feshetmek niyetinde olduğunu diğer tarafa tebliğ ettiği tarihten itibaren bir sene münkazi oluncaya kadar mer'i olacaktır. Şu kayıt ile ki bu muahedenamenin 3 üncü maddesinin (A) fıkrasında münderiç ve millî muameleye müteallik teahhütler Âkit Taraflardan her biri canibinden tasdiknamelerin teatisinden itibaren bir senenin inkizasından doksan gün evvel tahriren haber verilmek şartıyla fesholunabilecek ve Yüksek Âkit Taraflardan biri canibinden mezkûr millî muamele teahhütleriyle telifi kabil olmıyan bir kanun mer'iyete konduğu tarihten başlamak üzere altmış gün hitamında hükümden sakıt olacaktır.

Yukarıdaki maddelerde vazolunan ahkâmı tasdik etmek üzere, Âkit Taraflar murahhasları bu muahedenameyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Ankarada 1 teşrinievvel 1929 da, türkçe ve İngilizce, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir, her ikisi aynı kıymeti haiz ve ihticaca saliidir.

**Erzurum - Sarıkamış - Kars ve şubata demiryolları işletme
idaresinin 1926 malî senesi hesabı kat'isi kanunu**

No: 1585

Madde 1 — Erzurum - Sarıkamış - Kars ve şubata demiryolları işletme idaresinin 1926 malî senesi varidatı merbut (A) cetvelinde gösterildiği üzere (772 859) lira (97) kuruştur.

Madde 2 — Mezkûr idarenin aynı sene masarifi merbut (B) cetvelinde gösterildiği üzere (667 725) lira (56) kuruştur.

Madde 3 — Tahsisattan sarfolunmayıp (B) cetvelinin sütunu mahsusunda gösterilen (217 296) lira (61) kuruş iptal olunmuştur.

Madde 4 — İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — İşbu Kanunun ahkâmını icraya Nafia Vekili memurdur.

(Cetvel Resmî Gazetenin 1478 sayılı nüshasında münderiçtir.)

**Evkaf Umum Müdürlüğü 1926 malî senesi
hesabı kat'isi kanunu**

No. 1586

Madde 1 — Evkaf Umum Müdürlüğünün 1926 malî senesi varidatı merbut (A) cetvelinde gösterildiği üzere (2 953 669) lira (9) kuruştur.

Madde 2 — Mezkûr Umum Müdürlüğün aynı sene masarifi merbut (B) cetvelinde gösterildiği üzere (2 883 765) lira (78) kuruştur.

Madde 3 — (B) cetvelinin sütunu mahsusunda

gösterildiği üzere atfı seneye devri meşrut tahsisat miktarı (86 610) lira (73) kuruştur.

Madde 4 — Tahsisattan sarfolunmayup (B) cetvelinde gösterilen (352 413) lira (91) kuruş iptal olunmuştur.

Madde 5 — İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — İşbu Kanunun ahkâmını icraya Başvekil memurdur.
(Cetvel Resmî Gazetenin 1478 sayılı nüshasında münderiştir.)

—→İnterim←—

Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkında kanun

No. 1587

Madde 1 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanun ile bu kanuna müzeyyel 1476 numaralı kanunun hükümleri Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurları hakkında da tatbik olunur.

Madde 2 — Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurlarının derece ve maaşları merbut cetvelde gösterilmiştir.

Madde 3 — Geceleri pratika işile meşgul olacak memur ve müstahdemlere bütçedeki tahsisatından bu mesailerine mukabil İcra Vekilleri Heyetince takdir olunacak bir ücret verilebilir.

Madde 4 — Hastane kadrosundaki tabiplerden baş tabiplik vazifesini ifa edenlere ücret kadrosunda gösterilen baş tabiplik ücreti ayrıca verilir.

Madde 5 — Tephircilerle sıhhat zabıta memurları lüzum

görülen mahallerde istihdam olunurlar. Bunlar memurun kanununun tahvil hakkındaki kayıtlarından müstesnadır.

Madde 6 — Hudut Sıhhiye Müdüriyeti Umumiyesinin maaşat zamaimi hakkındaki 5 kânunusani 1336 tarihli kararname hükmü mülğadır.

Madde 7 — Bu Kanun 1 haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 8 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili memurdur.

(Cetvel Resmî Gazetenin 1479 sayılı nüshasında münderiçtir.)

—→İnceleme←—

Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1930 senesi bütçe kanunu

No. 1588

Madde 1 — Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün 1930 senesi masarifi için merbut (A) işaretli cetvelde gösterildiği veçhile (539 088) lira tahsisat verilmiştir.

Madde 2 — Mezkûr müdürlüğün 1930 senesi masarifine karşılık olan varidat merbut (B) işaretli cetvelde yazılı olduğu üzere (770 000) lira tahmin edilmiştir.

Madde 3 — Kanunlar, nizamlar ve kararlarına tevfikân cıbayet edilmekte olan ve neveleri merbut (C) cetvelinde gösterilen varidatın 1930 senesinde dahi tahsiline devam olunur.

Madde 4 — Fevkalâde sıhhi hizmetler icabatından olarak kadro haricinde muvakkaten istihdamına, lüzum görülecek ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından tayin edilecek olan memurların ücretlerde beynelmilel sıhhi cemiyet ve kongrelere iştirak masrafları ve bu cemiyetlerle

.....

kongrelere gönderileceklerin yol masrafları ve yevmiyeleri ve Tahran ve İskenderiye sıhhiye delegelerine ve ecnebi müşavirlerine verilecek ücretler masraf bütçesinin ikinci maddesinden tesviye olunur.

Madde 5 — Hudut ve Sahillerde zuhur edecek sari ve istilâî hastalıklara karşı ittihazı icap eyleyen tedbir ve murakabe masraflarile mühim limanlarda lüzum görülecek fare itlâfi cihazını havi müteharrik dubalar iştirası ve tahaffuzhanelerle sahil Sıhhiye merkez ve idare ve muhafaza memurlukları binaları inşaâtı ve bunların etüv ve bakteriyoloji ve saire tesisatı ve 1240 numaralı kanun mucibince inşa edilmekte olan binaların ikmalî ile bütün müesseselerin ve binaların tesisat ve tefrişatı ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek kadro mucibince Hıfzıssıhha Müessesesinde istihdam olunacak memur ve müstahdemlerin ücretlerde müessesenin bütün masarifi için umum müdürlüğün fazlai varidatıle ihtiyat akçesinden (500 000) liraya kadar miktarının masraf bütçesinde açılacak hususî fasla tahsisat kaydile sarfına Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili mezundur.

Madde 6 — Masraf bütçesindeki fasılların maddeleri arasında münakale yapmağa Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili mezundur.

Madde 7 — Fare itlafı amelîyesine tâbî tutulan sefinelerde bu amelîyenin icap ettirdiği masraflar 1912 senesi Beynelmilel Paris Sıhhiye Mukavenamesininin 16 inci maddesine tevfikân sefine sahiplerinden istifa edilecektir.

Madde 8 — Kabotaj hakkını haiz elli safi tonilâtoya kadar (elli dahil) olan yelkenli ve motörlü gemiler için (500) numaralı rüsumu sıhhiye kanununun dördüncü maddesi mucibince verilen mücellet patenteler on sefere mahsus olup bu gemiler kanunun birinci maddesinde gösterilen tonilâto resminden muafırlar.

Madde 9 — Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün ücretli memur ve müstahdemlerde nakil vasıtaları kadrosu merbut (D) cetvelinde gösterilmiştir.

Madde 10 — Bu Kanun 1 haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 11 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili memurdur.

(Cetvel Resmî Gazetenin 1479 sayılı nüshasında münderiçtir.)

—→İstiklal←—

İstanbul Darülfünunu 1929 senesi bütçesinde münakale icrasına dair kânun

No. 1589

Madde 1 — İstanbul Darülfünununun 1929 senesi bütçesinin dördüncü faslının ikinci maddesinden (1,000) ve on beşinci fasıldan (500) liranın onuncu Darülfünun temsil masarifi faslına münakalesi icra kılınmıştır.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

—→İstiklal←—

Seyrisefain idaresi bütçesi tahsisat ve münakalesine dair kanun

No. 1590

Madde 1 — 1929 senesi Seyrisefain idaresi bütçesinin beşinci faslının ikinci maddesinden (80 000) ve üçüncü maddesinden (40 000) lira tenzil edilerek ikinci faslın üçüncü maddesine naklen ilâve edilmiştir.

Madde 2 — 1929 senesi Seyrisefain idaresi bütçesinin ikinci faslının üçüncü maddesine tahsisatı munzama olarak (140 000) lira ilâve edilmiştir.

Madde 3— 1929 senesi Seyrisefain idaresi bütçesinde (Yalova kaplıca ve plajları işletme masrafı) namile yeniden açılan onuncu fasla mütedavil sermaye olarak kullanılmak üzere (15000) ve (Yalova kaplıca ve plajları inşaat ve tesisat masrafı) namile açılan on birinci fasla dahi (230 000) lira tahsisatı fevkalâde olarak konulmuştur.

Madde 4 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

—→İktisat Vekili←—

1929 senesi bütçesinde münakale icrasına ve Seyrisefain idaresine yapılacak muavenete dair kanun

No. 1591

Madde 1 — 1929 senesi Nafia bütçesinin 756 ncı faslından (180 000) lira tenzil edilerek Maliye bütçesinin 217 inci faslına naklen ilâve edilmiştir.

Madde 2 — 1929 senesi Maliye bütçesinin 200 üncü faslının birinci maddesinden (50 000) liranın Seyrisefain idaresine muavenet olmak üzere itasına Maliye Vekili mezundur.

Madde 3 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

—→İktisat Vekili←—

Tefsir
21 nisan 1340 tarih ve 500 numaralı rüsumu
sıhhiye kanununun ikinci ve üçüncü
maddelerinin tefsiri

Hülâsa
Sıhhiye resmi hakkında

No. 159

Türk limanları arasında işleyen ve ilk hareket ettikleri limanlarda sıhhiye resmini veren gemilerden, arada ecnebi limanlarına uğramaları sebebiyle mezkûr resmin tekrar alınması lâzım gelmez.

24 4 1930

T.B. M. M. Kararlan**Köy kanununun 44 üncü maddesinin 2 inci fıkrasının tefsirine mahal olmadığı hakkında**

No : 555

442 numaralı köy kanununun 44 üncü maddesinin :

(İhtiyar meclisi; mektep, cami, hamam gibi köylüye faydalı olan işleri yapmak için istediği yeri değer parasile satın alır. Mal sahibi razı olmazsa kaza idare meclisi işi gözden geçirir. Kaza idare meclisinin kararına söz yoktur).

Diye yazılı olan ikinci fıkrasındaki sarahate göre, istimlâkin köylü için faydalı olup olmadığı hususuna veya bedelin miktarına karşı yapılacak itirazların kat'î ve nihaî surette kaza idare heyetlerince karara raptı lâzım geldiğinden bu hususta tefsire muhtaç bir cihet görülmediği, Umumî Heyetin 43 üncü in'ikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

3/4/1930

→→→→→

Tütün İnhisar idaresi memularının memurini resmiyeden addile vazifei memurelerinden mütevellit veya vazifei Tesmiyelerini ifa sırasında hadis olan cürümlerinden dolayı haklarında memurin muhakemat kanunu ahkâmının tatbiki lâzım gelip gelmeyeceğinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

No : 556,

Tütün İnhisar İdaresi memurlarının vazifelerinden

.....

mütevellit veya resmî vazifelerini ifa esnasında hadis olan memnu fiillerden (suç) dolayı sabıkı gibi haklarında memurun muhakemat kanunu ahkâmı cari olması lâzım geldiğine ve mevcut mevzuatı kanuniyeden bu mananın vazih bir surette anlaşılmağa olmasına mebni ayrıca tefsire mahal olmadığına, Umumî Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

10/4/1930

—→İsmailoğlu←—

Nevşehirin Herekli mahallesinden Dervişoğlu Mustafanın ölüm cezasına çarpılması hakkında

No: 557

Nevşehirin Herekli mahallesinden Derviş oğlu 1316 doğumlu Mustafanın şoför Asımı taammüden ve vak'ayı haber vereceğinden korkarak diğer şoför Ahmedi dahi boğazlıyarak öldürmesinden dolayı hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Nevşehir Ağırceza mahkemesince verilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilâtı Esasiye kanununun 26 inci maddesine tevfikan mezkûr cezanın infazına, Umumî Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

10/4/1930

—→İsmailoğlu←—

Ödemişin Umur köyünden Hacı Yusuf oğullarından Sarıgelinin Mehmet oğlu Mehmedin ölüm cezasına çarpılması hakkında

No : 558

Alaşehirin Derbent köyünden Zarzar oğullarından İsmail oğlu Mehmedin taammüden ve üzerindeki eşya ve parasını

almak kastile öldüren Ödemişin Umur köyünden Hacı Yusuf oğullarından Sarıgelinin Mehmet oğlu 1319 doğumlu Mehmet hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kula Ağırceza mahkemesince ölüm cezasına mahkûmiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilâtı Esasiye kanununun 26 inci maddesine tevfikân mezkûr cezanın infazına, Umumî Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

10/4/1930

—→İmza←—

Tosyanın Deden köyünden Ali olgu Şevkinin ölüm cezasına çarpılması hakkında

No: 559

Tosyanın Deden köyünden Tekkenişin oğlu büyük babası Recebi taammüden öldüren mezkûr köyden 1323 doğumlu Ali oğlu Şevki hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kastamonu Ağırceza Mahkemesinden ölüm cezasına mahkûmiyetine dair verilen kararın tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilâtı Esasiye kanununun 26 inci maddesi mucibince mezkûr cezanın infazına, Umumî Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir:

10/4/1930

—→İmza←—

Uzunzaim köyünden Musa oğlu Abdullahın ölüm cezasına çarpılması hakkında

No: 560

Zarşadın Kuzgunlu köyünden Reşit oğlu Taşdanı taammüden öldüren Uzunzaim köyünden 30 yaşında Musa oğlu

Abdullah hakkında icra edilen muhakeme neticesinde Kars Ağırceza Mahkemesinden verilen ölüm cezasının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden Teşkilâtı Esasiye kanununun 26 inci maddesine tevfikân mezkûr cezanın infazına, Umumî Heyetin 45 inci in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

10/4/1930

—→İmza←—

Maaş kanununun 17 ve Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair kanunun 6 inci maddelerinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

No: 561

İşten menedilerek tahtı muhakemeye alınan memurların men'i muhakeme veya beraetleri kararından evvel memuriyetleri lâğvedildiği takdirde kendilerine; işbu lâğvi keyfiyeti teadül kanununun neşrinden evvel vukua gelmiş ise mezkûr memuriyetlerin lâğvi tarihine kadar maaş kanununun on yedinci maddesine göre tam maaş ve nısf tahsisat verilir.

Lâğvi tarihinden sonrası için ise, lâğivde memurun bir sun'u alâkası olmayacağına göre, lâğiv tarihinden itibaren iki ay tam maaş ve nısf tahsisat ve ondan sonra nısf maaş ve nısf tahsisat verilmesi muvafık bulunmuştur.

Bu vaziyet teadül kanununun mer'iyeti zamanında hadis olmuş ise, lâğivdan evvel veya sonrası için, teadül kanununun altıncı maddesi mücibince hareket edilerek emsali hasılının nısfı verilmek icapedeceği ve mesele vazıh bulunduğu cihetle tefsire mahal olmadığı, Umumî Heyetin 46 mcı in'ikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

12/4/1930

—→İmza←—

25 eylül 1339 tarih ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

No: 562

Büyük harpten evvel tekaüt maaşını Şam emvalinden almak üzere tekaüt edilmiş ve büyük harpte ihtiyarlığı ve maluliyeti hasebile hiç hizmeti askeriye celbedilmemiş ve binaenaleyh mütarekeyi müteakip ahaliden bir fert olarak Şamda kalmış ve bilâhara Lozan muahedesinin madde mahsusasına tevfikan müddeti meheliyesi zarfında ana vatana iltihak etmiş ve Adanada yerleşmiş ve yeniden Cümhuriyet nüfus kaydına geçmiş olan piyade kaymakamı Malatyalı Şerif Bey (31-1300) Türkiye hududuna dahil olduğu 3 ağustos 1926 tarihinden tekaüt maaşının devamı itası hakkında müracaatta bulunmuşsa da; Mücadelei Milliyeye iştirak etmeyen ve hududu millî haricinde kalan zabita ve askerî memurlara yapılacak muamele hakkındaki 347 numaralı kanunun beşinci maddesinde, ilânı meşrutiyetten itibaren ana vatandan ayrılarak bu günkü Türkiye hudutları haricinde kalmış olan memleketlerde hizmet kabul ederek veya etmiyerek bilihtiyar kalan mütekaitlerin nisbeti askeriyelerinin kesileceği mutlak ve sarih surette gösterilmiş olması sebebiyle mes'elenin tefsire mütehammil olmadığına, Umumî Heyetin 49 uncu in'ikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

19/4 1930

—→<←—

Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş neticesi hakkında

No : 563

Büyük Millet Meclisi muhasebesinin 1929 malî senesi kânunuevvel, kânunusani ve şubat aylarının tetkik ve teftiş neticesini bildiren Meclis hesaplarının tetkik encümeni mazbatasını Umumî Heyetin 51 inci in'ikadının 1 inci celsesinde kabul edilmiştir.

24/4/1930

İcra Vekilleri Heyeti
Kararnameleri

No. 9017

Ankara İmar Müdürlüğü muhasebesinin vezaifi hakkında hazırlanan merbut talimatnamenin tatbiki, Maliye Vekâletinin 19/3/1930 tarih ve 4523/201 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 23/3/1930 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur.

23/3/1930

REİSİCUMHUR
GAZİ M. KEMAL

Başvekil	Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
İSMET	M. ESAT	M. ABDÜLHALIK
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili	Maliye Vekili
Ş. KAYA	Dr. T. RÜŞTÜ	Ş. SARAÇOĞLU
Maarif Vekili		Nafta Vekili
CEMAL HÜSNÜ		RECEP
İktisat Vekili	Sıhhat ve İçtimâî Muavânet Vekili	
ŞAKİR	Dr. REFİK	

—→İçtimâî←—

Usulü Muhasebe Talimatı
BİRİNCİ FASIL

1 — 28 Mayıs 1928 tarih ve 1351 numaralı kanuna istinaden teşekkül eden Ankara Şehri İmar Müdüriyetinin usulü muhasebesi işbu talimata tâbidir.

2 — Kanunu mahsus mucibince mülhak bütçe ile idare edilecek olan İmar Müdüriyetinin muhasebe umuru bir muhasebe müdürü tarafından ifa olunur.

3 — Muhasebe müdürü İmar bütçesinin ihzar, icra ve hesabı kat'î safhalarındaki muamelâtı ifa ve aynı zamanda varidatı kabz ve masrafi icra ile mükellef olmak itibarile muhasebei umumiye kanununun devair muhasebe müdürleri ve muhasipler hakkında ihtiva ettiği sıfat ve salâhiyetleri haizdir.

4 — İmar Müdürü Dahiliye Vekâletine izafetle imar bütçesinin ikinci derece amiri itâsıdır, Bu sıfatla ifayı vazifede ve tayini mesuliyet hususlarında muhasebei umumiye kanununun amiri itâlar hakkındaki ahkâmı cereyan eder.

5 — İmar bütçesi her sene vakti muayyende müdüriyetçe tanzim ve idare heyetince tetkik olunduktan sonra mensup olduğu vekâlet vasıtasile Maliye Vekâletine tevdi ve oraca usulü mahsusası dahilinde Büyük Millet Meclisine takdim olunur.

6 — Ankara şehri İmar Müdürlüğünün ilk teşekkül ve faaliyet senesi olmak itibarile 1431 numaralı kanun mucibince 1929 senesine ait bütçe ve kadrosu maddei sabıkada zikredilen usulde tanzim ve tetkik olunarak İcra Vekilleri heyetince tasdik olunur.

7 — İmar bütçesi için devrei hesabiye on iki aydır. Bu müddet haziran iptidasından başlayarak mayıs nihayetinde hitam bulur. Mayıs sonuna kadar kullanılmıyan tahsisat ibtal ve tahsil olunmıyan varidat yeni senenin bütçesine faslı mahsus olarak mal edilir.

8— İmar bütçesinin varidatı muvazenei umumiyeden tahsis edilecek meblâğ ile diğer müessesattan vaki olacak muavenetler ve satış ve icra hasılatı ve kavanini mahsusı ile mezuniyet verilen sair varidat, hasılat ile icabında yapılacak istikrazlardan ve saireden terekkep eder.

9 — Varidatın tahsil ve masarifin ifasına her sene bütçe kanunu ile mezuniyet verilir.

10 — İmar bütçesinde bazı nevi hizmetlerin tahminatı kusurlu olmaktan veya hizmetin tezyit ve tevsiine lüzum görülmekten dolayı senenin cereyanı esnasında munzam tahsisat talep olunabilir. Bu gibi talepler karşılık gösterilmekle meşrut olup esbabı mucibesile beraber müdüriyet tarafından dermiyan ve idare heyeti tarafından tetkik edildikten sonra 929 senesi için İcra Vekilleri Heyeti kararile ve müteakip seneler zarfında da usulen Meclisi Alinin kabul ve tasdikile yapılır.

11 — İmar bütçesi dahilinde bazı fasıllara mevzu tahsisatın kifayetsizliği ve bazı fasıllardaki tahsisatın istimaline lüzum kalmaması gibi sebeplerle fasıldan fasla tahsisat nakli caizdir. İşbu muamele dahi dokuzuncu maddede münderiç usulü veçhile yapılır.

12 — İmar bütçesi dahilinde bir faslın muhtelif maddeleri arasında yukarıki maddede zikredilen sebep dolayısıyla tahsisat münakalesi lâzım geldiği ahvalde münakale yapılacak maddeler hakkında müdüriyet tarafından esbabı mucibeli bir teklif dermiyan edilerek idare heyetince tetkik, müzakere ve kabul olunur.

13 — İmar bütçesine ait varidat ve hasılat ile imar müdürlüğünün mesuliyeti altında cereyan edecek olan emanet kanunî sıfat ve salâhiyeti, haiz olunmayan hiç bir memur tarafından kabz ve sarf olunamaz.

Muhasiplik sıfat ve salâhiyetini haiz olmaksızın varidat ve emaneti her hangi suretle kabz ve sarfedenler Ceza Kanununun salâhiyet ve mezuniyet haricinde sıfatı resmîyeyi takınanlar hakkındaki hükümleri tatbik olunur.

14 — Muhasip her ne nam ile olursa olsun kendisine tevdi olunan nukudu veznesinde hıfzeder ve ziyandan

mes'ul olur. Sirkat dolayısıyla veya kuvvei mücbire altında zıya vukuunda muhasibin keyfiyeti derhal mafevkına ihbar ve ba istida müracaat etmesi lâzımdır. Bu takdirde muhasibin beraet veya mes'uliyeti müdüriyetin mütaleası alınarak Divanı Muhasebatça tayin ve hükme raptolunur.

15 — İmar müdüriyetinde veznedarlık umuru bankaya havale edilecektir. Ancak bankanın icra edemeyeceği küçük tediyeleri ifa ve itilâfname ile tayin edilecek hadden dun akçeyi kabz etmek üzere bir muhasip mutemedi bulundurulur.

16 — Muhtelif unvanlarla muhasip namına muvakkaten kabz ve sarfa mezun olan memurlar muhasip mutemedi sıfatıyla muhasebe müdürüne hesap itasına ve beraetlerini ondan istihsale mecburdurlar. Muhasip bu gibi memurların kefalet kanununun 8 inci maddesi mucibince hesaplarını tetkik ve mürakabe eder.

17 — İmar bütçesi muamelâtı gayrı safî olarak cereyan eder her ne suretle olursa olsun varidat ve hasılât tamamen bütçeye irat ve bunların tahsil ve idare masrafları masraf bütçesinden tediyeye edilir.

18 — İmar müdüriyeti uhdesine intikal edecek emlâk ve arsaların vergileri bütçeye konulacak tahsisattan mahsup ve sarfolunur.

19 — İmar muhasebesinde tutulacak kayıt ve açılacak hesaplar müdüriyetçe tanzim ve idare heyetince tetkik ve tasvip ile Dahiliye Vekâletince tasdik olunacak bir tarifname ile tayin olunur.

20 — Amiri ita ve muhasiplik ile tahakkuk memurluklarından ikisi bir zat uhdesinde içtima edemez.

İkinci fasıl

Teahhüdât

21 — Bütçe kanunlarile veya kavanini saire ile verilecek mezuniyete istinaden hükmü müteaddit senelere sari mukavelat aktolunabilecektir. Bu ahvalde her sene tediye edilecek miktar seneleri bütçelerine konulacak tahsisattan mahsup olunur.

22 — Hükmü bir seneye münhasır olan mukavelelerde tediye edilecek mebalığın karşılığı nisbetinde bütçede tahsisat bulunmak lâzımdır. Ancak kısmen gelecek seneye sirayet edebilecek işlerde gelecek sene zarfında tediye edilecek miktar için bu sene bütçesinde karşılık aranmaz. Şu kadar ki bu kabil mukavelâtın gelecek sene için istilzam ettiği masraf ait olduğu sene bütçesinin hini tanziminde nazarı itibare alınmak lâzımdır.

23 — Taahhüdü mutazammın olarak aktolunacak mukavelelerden elli bin liraya kadar olanlar Dahiliye Vekâletinin ve ondan fazlası İcra Vekilleri Heyetinin tasdikile kat'ileşir.

24 — Her teahhüt, icrasından evvel tahsisat noktasından muhasebece tetkik ve murakabeye tâbidir. Atiyen bir masrafı müstelzim olabilecek muamelâtın daha evvel muhasebeye uğratılması lâzımdır.

25 — 1351 numaralı kanunun 7 inci maddesi mucibince İmar Müdürlüğü kredi ile mubayaat icrasına mezun bulunduğu ahvalde işbu mubayaatın karşılığı tahsisatından mevkuftutulmak lâzımdır, Bütçede karşılığı olmadan kredi ile mubayaat icrası caiz değildir.

Üçüncü fasıl

Masarifin tahakkuku

26 — İmar bütçesi dahilinde bir masrafın tahakkuku amiri itanın tasdikile tamam olur.

27 — Varidat ve masarifin tahakkukuna ait evrakı müsbite Muhasebei Umumiye Kanununa merbut ve elyevm mer'i olan evrakı müsbite cetveli mucibince ihzar edilecektir.

28 — Masraf tahakkuk ettikçe muhasibin veznesinden tediye olunmak üzere amiri ita tarafından muhasip üzerine bir tediye emri tebliğ olunur. İşbu tediye emirleri vekâletlerde cari olan usul ve nümune dahilinde imlâ ve imza edilmek lâzımgelir. Tediye emirleri ve avans ilmühaberleriyle her nevi ita emirleri ve miktarı ne olursa olsun mukavelenamelere kablelicra Divanı Muhasebatın tetkik, tescil ve vizesinden müstesnadır.

29 — İmar bütçesi dahilinde her masraf müteallik olduğu şube veya memurlar tarafından tahakkuk ettirilerek amiri itaya arz olunur. Bu kabil masraflar üzerinde atiyen her hangi bir yolsuzluk tahakkuk ettiği ahvalde mes'uliyeti kanuniye vaki hilafına evrakı müsbite tanzim edenlere aittir.

Dördüncü fasıl

Masarifin tediyesi

30 — Bütçeye müteallik bir masrafın tediyesi amiri ita tarafından imzalanmış bir ita veya kredi emrine müstenit olmak lâzımdır. Muhasebe müdürü ita emri üzerinde masrafın tahsisat dahilinde bulunması, bütçedeki tertibe mutabakatı, ita emrine merbut tahakkuk evrakının tamam olması,

hatayı maddî bulunması, masrafın kavanin, nizamata ve mukarrerata muvafakati, istihkak sahibinin hüviyeti hususlarını tetkik eder. Bu cihetlerden noksan görüldüğü hususların ikmalinden evvel tediye icbar edilemez. Yalnız kanun ve nizamata muvafakat ve tertibe mutabakat hakkındaki itirazı üzerine amiri ita tarafından tahriren mes'uliyet deruhte olduğu takdirde muhasip o kısım masrafı tediye mecburdur.

Bu halde mes'uliyeti deruhte evrakı itâ emrine raptolunur.

31 — İta emirleriyle kredi ve avans ilmühaberlerinin mukabilleri ve tediye zamanları tayin edilmiş olan mukavelâtın taksitleri için muktazi parayı hazırlamak ve her türlü muamelâtı nakdiye ve ihbariyeyi ifa ve takip etmek idare heyetince tezekkür edilmek şartile İmar müdürünün vazife ve salâhiyetine dahildir.

32 — İlmî ve fennî hususlarda mesailerinden istifade edilen memurin ve saireye vaki olan mesaileri derecesinde müdüriyetçe teklif ve heyeti idarece tezekkür edilerek Dahiliye Vekâletince kabul edilecek miktarda bütçeye mevzu ikramiye tahsisatına istinaden ikramiye verilebilir.

Avans ve kredi muamelâtı

33 — Tahakkuk ve itâ emri muamelâtının ikmaline mütehammil olmıyan mühim ve müstacel işlerle cüz'î ve müteferrik masarifat için amiri itânın göstereceği mutemetlere avans olarak tediye icrası caizdir.

34 — Mukavelelerinde peşin tediye icrası meşrut olan müteahhitlere avans itası caizdir.

Bu gibi ahvalde müteahhitlerden tediye edilecek para derecesinde teminat alınmak lâzımdır. İşbu teminat hükümetçe muteber bir banka mektubu olacaktır.

Hükmü gelecek veya müteaddit senelere sair mukavelâta istinaden verilecek avanslar icabına göre işin ikmaline kadar devredilebilir ve işin hitamında verilen avansın cari sene bütçesindeki düyun tertibinden mahsubu icra olunur.

35 — Amiri ita mutemetlerine verilecek avans miktarı bin liraya kadardır. İşin icap ve ehemmiyetine göre Dahiliye Vekâletinin kabul ve tasdikile bu miktar beş bin liraya kadar olabilir. Bu veçhile tespit edilecek miktarı mütecaviz avans itası lâzım geldiği ahvalde mutemetlere nakten tediye yapılmayıp işin ifa veya malın mubayaa edileceği mahalde bulunan bir banka nezdinde mutemet emrine kredi açılır ve bankaca mutemedin göstereceği cihet ve müstehakka doğrudan doğruya bu krediden tediye icra edilir.

36 — Avans ve kredilerin hesabı azamî iki ay zarfında muhasibe ita olunacaktır. Bu müddet zarfında masraf icra edilmediği takdirde para aynen vezneye iade olunacağı gibi lüzum görülürse aynı iş için mahsubu icra edilen mebalîğ nisbetinde tekrar avans itası caizdir.

37 — Avans kredilerin muhteviyatı taallük ettiği tertiplerden mevkuf tutulur. Bir mutemede verilecek avans mecmuu 35 inci maddede mukarrer miktarı geçmemek üzere muhtelif fasıl ve maddelerden olabilir.

38 — Her mutemet senenin son gününde avans akçesinden nezdinde kalan parayı henüz mahsubunu icra ettiremediği sarfiyat evrakile birlikte tamamen muhasibe iade edip hesabını kapatmağa ve muhasip dahi bu hesabı aramağa mecburdurlar. Aksi takdirde mutemet zimmettar addolunarak memuriyeti asliyesinden ihraç edileceği gibi bu hususta ihmal ve terahisi görülen muhasip hakkında da mücazâtı inzibatiye tatbik olunur.

39— Tahakkukata müsteniden tediyesi icap eden maaş ve ücretlerle sair mukannen masarif için avans itası kat'iyen caiz değildir.

Besinci fasıl

Düyun

40 — Bir sene dahilinde ifa olunan hizmet ve iktisap olunan haktan mütevellit olup sene nihayetine kadar ita emrine iktiran eylediği halde her hangi bir sebeple tediye edilmemiş olan mebalîğ sene sonunda bütçeye masraf kaydedilerek sahibi istihkak namına emanet hesabına alınır ve yeni senede işbu hesaptan tediye olunur.

41 — Senenin hitamına kadar tediye olunamadığı gibi emanet hesabına dahi alınmamış olan düyun müteakip seneler bütçesinde bir fazla vazedilecek düyun karşılığı tahsisatına istinaden tediye olunur.

Bütçe hesabının kesilmesi

42 — Bütçe hesabının kesilmesi hesabı kat'î kanunile olur. Bu kanun ve merbutatı Muhasebei Umumiye kanununda tarif edilen şekilde tertip ve tanzim edilir.

43 — Hesabı kat'î senei mâliyenin hitamını takip eden senenin [teşrinievveli iptidasında iki nüsha olarak tanzim ve Dahiliye Vekili tarafından imza olunarak usulen [B. M. M. ne ve Divanı Muhasebata tevdi olunur.

Muhasip hesabının tanzim ve Divanı Muhasebata itası

44 — İmar müdiriyeti muhasebe müdürü muhasibi mes'ul sıfatile ve kanunu mahsus mucibince badessarf Divanı Muhasebata zamanı idare hesabı vermekle mükelleftir.

45 — Bir senei maliyeye ait idare hesabı evrak ve

vesaikile beraber senenin hitamından itibaren üç ay nihayetine kadar Muhasebei Umumiye kanununda tarif edilen usul ve eşkâlde tanzim ve ihzar olunarak Divanı Muhasebata verilir.

46 — İşbu talimat 1 haziran 929 tarihinden itibaren mer'idir.

47 — İşbu talimatın tatbik ve icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

No. 9094

26-2-930 tarihli ve 8907 numaralı kararnameye zeyildir.

Türk parasının kıymetini korumak için tanzim olunan merbut (2) numaralı kararın tatbiki, Maliye Vekâletinin 9-4-930 tarih ve 8910 numaralı tezkeresile vuku bulan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 9-4-930 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur.

9-4-930

REİSİCUMHUR
Gazi M. Kemal

Başvekil	Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
İsmet	M. Esat	M. Abdülhalık
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili	Maliye Vekili
Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	Ş. Saraçoğlu
Maarif Vekili	Nafia Vekili	İktisat Vekili
Cemal hüsnü	Recep	Şakir
	Sıhhat ve İçtimai Muavemet Vekili	
	Dr. Refik	

**Türk parası kıymetini koruma 2 numaralı
kararname**

Madde: 1 — Bir numaralı kararnamenin 2 inci maddesine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir.

İhracat tacirlerine bin isterlinden eksik olmamak şartile bankalarca döviz ikraz edebilirler. Bu dövizler bir numaralı kararname ahkâmı dairesinde bankalarca satılır.

Bu kabil döviz borçları ihracat mukabili olan dövizle ödenir. Bu suretle ödenmediği takdirde borçlu borcunu yine döviz olarak ödemek mecburiyetindedir.

Madde: 2 — Alivre mal satışlarının mukabili olan dövizler bankalarca vadeli olarak alınabilir. Bu takdirde banka bu kambiyoğu diğer kambiyo alışları gibi satmağa mecburdur.

Bu akitlerden mütevellit döviz borçları döviz olarak ödenir. Bu alım ve satımlar her defasında bin isterlinden aşağı olamaz.

Madde : 3 — Memaliki ecnebiyedeki efrat ve müessesatın Türkiyedeki bankalar veya şübeleri veya muhabirleri nezdindeki Türk lirası matluplarının istimali bir numaralı kararnamenin 9 ve 31 inci maddelerine tevfikân mürakipliğin vizesine mütevakıftır. Milli parayı koruma aleyhine matuf olmadığı sabit olan muamelâtta Maliye Vekâletince tesbit edilecek muayyen bir miktara kadar olan Türk lirası matluplarının serbest istimaline müsaade edilir.

Madde: 4 — Bir numaralı kararnamenin esham ve tahvilât ve kuponlar hakkındaki hükümleri lâğvedilmiştir.

Ancak Türkiyeden esham, tahvilât ve kupon ihraç ve ithali memnuiyeti hakkındaki hükümler bakidir.

Madde: 5 — Bir numaralı kararnamenin 6 ıncı maddesine atideki fıkralar ilâve edilmiştir:

.....

Kambiyo borsası mevcut olan mahallerde banka ve bankerler kişilerindeki kambiyo alım ve satımlarını mürakiplikçe lüzum görüldüğü müddetçe kişilerinde tekas etmeyüp borsada karşılarlar.

Borsa olmıyan yerlerdeki bankalar yevmi muamelelerinden mütevellit farkları o mahaldeki bankalardan temin edebilirler

**Teşkilât ve Fek ve İlhaklara
ait Kararnameler**

No. 4065

1 — Eskişehir Vilâyeti merkez kazası dahilinde İsmet paşa köyünde bu namla yadedilmek üzere bir nahiye teşkil edilmiştir.

2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye Vekili memurdur.

7/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL

Başvekil
İSMET

Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

—→İsmet←—

No. 4078

Madde 1 — Konya Vilâyeti merkez kazasına merbut Zıvarık nahiyesi Çaldere, Kale, Tutup, Gögenç köylerinden maada diğer köyleriyle birlikte mezkûr kazadan alınarak aynı Vilâyetin Cihanbeyli kazasına ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL

Başvekil
İSMET

Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

—→İsmet←—

No. 4080

Madde 1 — Konya Vilâyetinin Çumra kazasına merbut Akviran nahiyesi mülhakatından Sarıkız ve Kayhüyüğü köyleri bu nahiyeden alınarak mezkûr Vilâyetin merkez kazasına merbut hatip nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

13/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

→←

No. 4082

Madde 1 — Adana vilâyetinin Karaisalı kazasına bağlı bulunan merbut “1,, No. 1ı cetvelde isimleri yazılı “15,, köy ile üç Çiftlik bu kazadan alınıp Mersin Vilâyetinin Tarsus kazasına, mülhak olup merbut “ 2 ,, No. 1ı cetvelde isimleri yazılı “10,, köy Tarsus kazasından alınarak Adana merkez kazasına,

Adana vilâyetinin merkez kazasına tabi bulunan merbut “3,, No. 1ı cetvelde ismi yazılı bir köy mezkûr vilâyetten alınarak Mersin vilâyetinin Tarsus kazasına ve bu kazaya tabi bulunan merbut “4,, No. 1ı cetvelde yazılı “13,, köy mezkûr kazadan alınarak Mersin vilâyeti merkezine bağlanmıştır.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye Vekili memurdur.

13/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

Çandır, Dalakderesi, Evrenli, Kilimas, Korum, Belenkeşili, Tırtar, Hebilli, Evcili, Çelebili, Musalı, Deynek, Sadiye,

—→İsmet İnönü←—

No. 4083

Madde 1 — Kocaeli Vilâyetinin Adapazarı kazası dahilinde: Kayalar, Karabürçek ve Hendek kazası dahilinde: Açmabaşı ve Geyve kazası dahilinde: Doğançay ve Karamursal kazası dahilinde: Yaylakdere köylerinde bu namlarla yadedilmek üzere birer nahiye teşkil edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur

15/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

—→İsmet İnönü←—

No. 4084

Madde 1 — Denizli Vilâyetinin Acıpayam kazası dahilinde: Kızıllhisar ve Tavas kazası dahilinde: Kızılcabölük Çivril kazası dahilinde: Işıklı köylerinde bu namlarla yat edilmek üzere birer nahiye teşkil edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye Vekili memurdur.

15/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

—→İsmet İnönü←—

No. 4085

Madde 1 — Cebelibereket Vilâyetinin İslâhiye kazası dahilinde Feyzipaşa köyünde bu namla yat edilmek üzere bir nahiye teşkil edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye Vekili memurdur.

15/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

—→İsmet←—

No, 4087

Madde 1 — Erzurum Vilâyetinin Tortum kazasına merbut Narman nahiyesinin Yeniköy ve Arısti köyleri mezkûr vilâyetten alınarak aynı vilâyetin Oltu kazasına mülhak Pitğir nahiyesine ilhak olunmuştur.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye vekili memurdur.

13/4/1930

REİSİCÜMHUR
GAZİ M.KEMAL
Dahiliye Vekili
Ş. KAYA

Başvekil
İSMET

—→İsmet←—

No. 4088

Madde 1 — Denizli Vilâyetinin Tavas kazasına merbut Çukur ve Karataş köyleri mezkûr kazadan alınarak aynı vilâyetin merkez kazasına ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye vekili memurdur.

17-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 4089

Madde: 1 — Balıkesir Vilâyeti merkez kazasına merbut Bakacak nahiyesinin Kocaafşar köyü mezkûr nahiyeden alınarak aynı Vilâyetin Balya kazasına ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur

17-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 4090

Madde:1—Balıkesir Vilâyetinin Gönen kazası merkezine merbut kaynarca köyü ile aynı kazanın Çakır nahiyesine tabi Yolindi, Sarnıç, İlicabaşı, Aşağı-İnova, Yukarı İnova köyleri mezkûr kaza ve nahiyeden alınarak Çanakkale Vilâyetinin Biga kazası merkezine ve yine Çakır nahiyesi köylerinden Durhasan maa Gevğilerobası, Davutlar köyleri de bu nahiyeden alinip Biga kazasının Çan nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

No. 4099

Madde : 1— Afyonkarahisar Vilâyetinin Aziziye Kazasına merbut Bayat Nahiyesinin Akhisar köyü bu nahiyeden alınarak mezkûr Vilâyetin merkez kazasına ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye vekili memurdur.

26-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

No. 5000

Madde: 1 — Isparta Vilâyetinin Şarkı-Karaağaç kazasına merbut Afşar nahiyesinin merkezi, nahiyeye Gelendos namile yadedilmek üzere Gelendos köyüne nakledilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur.

28-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

No. 5001

Madde: 1 — Bilecik Vilâyetinin Söğüt kazasına merbut İnönü nahiyesi mezkûr kazadan alınarak merbut cetvelde isimleri yazılı köylerle birlikte aynı Vilâyetin Bozüyük kazasına ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü icraya dahiliye vekili memurdur.

26-4-930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 5002

Madde: 1 — Denizli Vilâyeti merkez kazasının Honaz nahiyesine merbut Serbent, Sakızcılar köyleri mezkûr kazadan alınarak aynı Vilâyetin Çal kazasına ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye vekili memurdur.

26-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 5003

Madde: 1 — Konya Vilâyeti dahilinde Bozkır kazasına merbut Ahırlı nahiyesinin merkezi bu nahiye mıntakasında bulunan Yalılıyük karyesine nakil ve aynı Vilâyetin

.....

Seydişehir kazasının Karaviranlar namlarındaki üç köyü de mezkûr nahiyyeye ilhak edilmiştir.

Madde: 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur.

26-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 5004

Madde: 1 — Kastamonu Vilayetinin Tosya kazasına merbut Yerkuyu köyü mezkûr kazadan alınarak Çankırı Vilayetinin Ilgaz kazasına ilhak edilmiştir.

Madde: 2 —Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye vekili memurdur.

26-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet←—

No. 5005

Madde: 1 — İzmir Vilayeti merkez kazasına merbut Buca köyünde bu namla yat edilmek ve civarında bulunan Kızıllıçullu, Tahtalı, Uzundere köyleri mülhakatını teşkil etmek ve İzmir merkezine merbut bulunmak üzere nahiye teşkil edilmiştir.

.....

Madde. 2 —. Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur

26-4-1930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

Başvekil

İsmet

—→İsmet İnönü←—

Tamimler

Vilâyetler İdaresi

1-4-1930

Hülâsa:

Eskişehir Vilâyeti dahilinde
beş nahiye teşkil edildiğine
dair:

No. 1890

Eskişehir Vilâyeti merkez kazası dahilinde: Yarıkoca, Alpu ve Sivrihisar kazası dahilinde: Kaymas ve Mihalıççık kazası dahilinde Beylikahır ve Seyitgazi kazası dahilinde : Kırka köylerinde bu namlarla yadedilmek üzere birer nahiye teşkil edildiği tamimen tebliğ olunur efendim.

Bilumum Vilâyetlere ve B. U. M. liğe ve Vekâlet dairelerine yazılmış ve Vekâletlere ve B. Erkânharbiye Reisliğine arzedilmiştir.

—→İncele→—

5-4-1930

Hülâsa :

Bor kazasının Ortaköy
karyesinde nahiye teşkil
edildiğine dair:

No. 1944

Niğde Vilâyetinin Bor kazasına tabi Ortaköy karyesinde bu namla yadedilmek üzere bir nahiye teşkil edildiği tamimen tebliğ olunur efendim.

Bilumum Vilâyetlere ve birinci U. Müfettişliğe ve Vekâlet Dairelerine yazılmış ve Vekâletlere ve Büyük Erkânharbiye Reisliğine arzedilmiştir.

5-4-1930

Hülâsa :

Zonguldak Vilâyeti dahilinde üç nahiye teşkil edildiğine dair:

No. 1956

Zonguldak Vilâyetinin merkez kazasına merbut Beycuma ve Ereğli kazasına merbut Başviran ve Alaplı köylerinde bu namlarla yadedilmek üzere birer nahiye teşkil edildiği tamimen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve B. Erkânharbiye Reisliğine arz ve Birinci U. M. lige ve Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine tebliğ edilmiştir.

—→İsmail→←—

7-4-1930

Hülâsa:

Yugoslavyada bulunan Türk tebaasına ait ağrar arazi ve emlâk hakkında

No. 1996 Gayet müstacel ve mühimdir:

Yugoslavyada bulunan Türk tebaasına ait ağrar ve iskâna tabi arazi ve emlâk hakkında Hariciye Vekâletinin 6-4-930 tarih ve 84550/746 No lu tezkeresi suretile mevzuubahs beyannamenin “ „adedi leffen gönderildi. Vilâyetler bu işle ciddi bir surette alâkadar olacaklar ve istenilen malûmatı havi beyannameleri hemen vekâlete gödereceklerdir efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

—→İsmail→←—

Hariciye Vekâletinin 6-4-930 tarih ve 84550 746 No lu tezkeresi suretidir .

Yugoslavyada bulunan Türk tebaasına ait ağrar ve iskâna tabi arazi ve emlâk hakkında Yugoslavya hükümeti ile

.....

etraflı surette müzakeratta bulunabilmek üzere vekâletimizce arazii mezkûrenin miktarı hakkında sarih ve kat'î malûmata lüzum vardır. İşbu malûmatın bir an evvel istihsali zımnında ihzar olunan beyannameden 6000 Adet leffen takdim kılınmış olmakla Türkiyede bulunan eshabı emlâka tevzi edilmek üzere bunların acilen Vilâyete irsali ve nihayet Mayıs iptidasında Belgrata gönderilebilmesi mümkün olacak surette alâkadarane doldurtuktan sonra vekâletimize müstacelen iadelerinin teminini ehemmiyetle rica ederim efendim.

Beyan

1 — Malsahibinin ismi	
2 — Babasının ismi	
3 — Lakabı	
4 — Emlâk eshabının Tapuları var ise musaddak suretleri, olmadığı taktirde hukuku tasarru- fiyelerini ne suret- le isbat edeceklerinin tasrihi.	
5 — Emlâk kendisine irsen intikal etmiş ve intikal muamelesi yapılmamış ise veraset ilâmının musaddak sureti.	
6 — İntikal muamelesi yapılmış ise işbu muamelenin icrasına müteallik vesikanın musaddak suretleri.	

İrat olunan suallere vazih surette cevap verilmesi takibat icra olunacağı beyan olunur.

7— Veraset suretile intikal eden emlâkin kimin namına mukayyet bulunduğu.	
8— Hissei şayta erbabı var ise isimleri, lakapları, tabiiyetleri, mahalli ikametleri ve muvazzafı adresleri.	
9— Şimdiye kadar emlâkin idaresi için bir vekil tayin edilmiş ise ismi ve müvazzah adresi	
10— Mal sahibinin ve hisseşayia erbabının Türkiyeye hicretleri tarihi ve nerede tavattun ettikleri.	
11— Mal sahibinin bu günkü müvazzah adresi.	

tavsiye ve hilafı malumat verenler hakkında

Musak

12 — Msakkafatın (ev, dkkn, han, otel ve saire) bulunduğu Şehir ve kasabanın ismi.	
13— Kazasının (srez) sırlarca maruf ismi.	
14 — Vilâyetinin (banlık) sırlarca maruf ismi	
15—Tabi olduğu beledi-yenin (opştina) veya nahiyenin sırlarca maruf ismi	

İrat olunan suallere vazih surette cevap verilmesi takibat icra olunacağı beyan olunur.

kafat

16 — Senti meşhuru.	
17 — Caddesinin (Uluca) sırplarca maruf ismi.	
18 — Numarası.	
19 — Emlâk üzerindeki haczin fekki için şimdiye kadar müracaat edilüp edilmediği.	
20 — Mümkünse şagil- lerinin ismi.	

tavsiye ve hilafı malumat verenler hakkında

Ara

21—Arazinin bulunduğu köyün sırplarca maruf ismi.	
22 —Tabi bulunduğu belediye ve nahiyenin (opştina) sırplarca maruf ismi.	
23—Kazasının (srez) sırplarca maruf ismi	
24—Vilâyetinin (Banlık) sırplarca maruf ismi	
25—Arazinin cinsi (Bağ bahçe, tarla,çayır, orman ve saire).	
26—Mesahai sathiyeleri (dönüm, dekar veya hektar olarak gösterilmelidir).	

İrat olunan suallere vazih surette cevap verilmesi takibat icra olunacağı beyan olunur.

zi

27—Her parça tarla, çayır ve sairenin ne nam altında tanınmış oldukları.	
28—Ağrara tabi tutulup tutulmadığı.	
29—İşkâna tabi tutulup tutulmadığı.	
30—Arazinin sahibi taraldan hangi tarihte terk edildiği.	
31—Terkolunduğu tarihe kadar ne suretle işlendiği	
32—Çiftçi, yarıcı, Dörtlemeci ile işleyüp işlemediği	
33 — Mukavele ile başka bir kimseye icar etti ise mukavelenamenin aslı veyahut musaddak sureti.	
34—Mukavelenin ne müddet devam ettiği.	

tavsiye ve hilafı hakikat malumat verenler hakkında

6 4 1930

Hülâsa:

27-3-930 tarih ve 1575
N lı Kanunun
musaddak suretinin
leffiyle:

No. 2039

Meclisi Âlinin 27-3-930 tarihli 40 inci in'ikadının 1 inci celsesinde kabul ve Başvekâleti Celileden Tebliğ buyrulan Gazete primleri hakkında 1575 No lı Kanunun musaddak suretinden “ ” adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(1575 No lı kanun mecmuanın 24 sayısında kanunlar arasında yazılıdır.)

→İsmetpaşa←

10 4 1930

Hülâsa :

Türk harfleriyle
yapılan neşriyat
hakkında:

No. 2045

Türk harfleriyle yapılan neşriyat hakkında 25-17-3-30 tarih ve 1679 No lı tezkere ile istenilen malûmatın tesrii itası rica olunur efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

→İsmetpaşa←

11/4 /1930

Hülâsa :

Eskişehir vilâyetinden
İsmet paşa köyünde
nahiye teşkil edildiğine
dair:

No. 2088

Eskişehir Vilâyetinin merkez kazasına merbut İsmetpaşa

köyünde bu namla yadedilmek üzere bir nahiye teşkil edildiği tamamen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve B. Erkânıharbiye Reisliğine arz ve B. U. Müfettişliğe ve Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine tebliğ edilmiştir.

→İmza←

11/4/1930

Hülâsa:

Vilâyetinizin tabii güzelliklerine ait bir albüm gönderilmesine dair:

No. 2103

Memleketimizin dağ, Orman, Göl vesaire gibi tabii güzelliklerini gösterir bir manzara resimleri koleksiyonunun Berlin Büyük Elçiliğimizde bulunması çok faydeli olacağı mezkûr Elçiliğin iş'arına atfen Hariciye vekâletinden bildirilmiş ve böyle bir koleksiyonun irsali talep edilmiştir. Böyle bir Albüm vücuda getirmek üzere Vilâyetinizin tabii güzelliklerini gösterir ve eyi alınmış fotoğraflardan mürekkep bir albümün temini irsali tamamen rica olunur efendim. Vilâyetlere yazılmıştır.

→İmza←

13-4-1930

Hülâsa:

Son yüz sene zarfında vekâleti alâkadar neşriyat hakkında

No. 2120

Vaşington'daki kongra kütüphanesince ihzarına başlanan devletlerin resmî neşriyat fihristi için son yüz senedenberi memleketimizde neşredilmiş olan resmî gazete,

.....

mecmua, resmî istatistik, salname rapor gibi eserlerin isimleriyle neşri tarihlerini ve neşredilmiş eserlerin mebde ve münteha numaralarını gösterir bir cetvelle mümkün olduğu takdirde bunların birer nüshası istenilmekte olduğundan bahisle şimdiye kadar neşredilmiş bu gibi eserlerin bir cetvelinin ve kabil olduğu takdirde birer nüshasının irsalı ve bu listeye eski hükümet zamanına ait vekâleti alâkadar eden neşriyatın da ithali Maarif Vekâletinden bildirilmiştir.

Dairenizi alakadar eden bu gibi eserlerin bir cetvelinin ve kabil olduğu takdirde bu eserlerden birer nüshasının eski hükümet zamanına ait neşriyat da dahil olduğu halde irsalı tamamen tebliğ olunur efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

14-4-1030

→ 2011034 ←

Hülâsa:

Arap, Garp, Türk harflerile yazılmış kitapların bir cetvelinin tanzimi hakkında.

No. 2153

Vekâlete mensup ve merbut bilumum teşkilât kitaphanelerinde 1929 birinci kânun sonunda ne kadar cilt kitap mevcut ise bunların leffen gönderilen formül mucibince arap, garp, Türk harflerine tevfiikan bir kıt'a cetvelinin tanzim ve irsalı maarif vekâletinden bildirilmiştir.

Matlup cetvelin merbut numune veçhile tanzim ve irsalı tamamen tebliğ olunur efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

→ 2011034 ←

19/4/1930

Hülâsa:

1574 No. lı kanun suretinden
gönderildiğine dair.

No. 2200

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 27-3-930 tarihli 40 inci in'ikadının birinci celsesinde kabul ve tasdik buyrulduğu Cumhuriyet Riyaseti celilesinin iş'arına atfen Başvekâleti celileden tebliğ buyrulan Maaş kanununa müzeyyel 1574 No. lı kanunun musaddak suretinde adedi leffen takdim kılındı efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(1574 No. lı kanun mecmuanın 24 üncü sayısında münderiçtir.)

→→→→→

16-4-1930

Hülâsa:

Şarkışla ve Yıldızeli kazalarının
isimlerine dair:

No. 2206

Sivas Vilâyetine merbut Şarkışla kazasının eski ismi olan Tunus ve yıldızeli kazasının da diğer ismi olan Yenihan namile anılması muamelâtta karışıklığı mucip olduğundan yalnız Şarkışla ve Yıldızeli namlarla yat edilmesinin muvafık olacağı vilâyetten bildirilmiştir.

Esasen idare taksimatı cetvelile idare taksimatı haritasında Şarkışla ve Yıldızeli namlarla gösterilen bu kazaların yalnız bu isimlerle yat edilmesinin alakadarana tebliği tamimen rica olunur efendim.

Vilâyetlere, Vekâlet dairelerine yazılmış, malûmaten

Başvekâleti Celileye, Vekâletlere, Büyük erkânıharbiyeye arz edilmiştir.

—→İnceleme←—

17-4-1930

Hülâsa:

Zıvarık nahiyesinin
Cihanbeyli kazasına
ilhak edildiğine dair:

No. 2219

Konya Vilâyeti merkez kazasına merbut Zıvarık nahiyesinin Çaldere, Kale, Tutup, Gögenç köyleri merkez kazasında kalmak üzere diğer köyleriyle birlikte mezkûr kazadan irtibatı fek edilerek aynı Vilâyetin Cihanbeyli kazasına ilhak edildiği tamimen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve büyük Erkânıharbiye Reisliğine ve birinci U. Müfettişliğe ve bilumum Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine tebliğ olunmuştur.

—→İnceleme←—

17-4-1930

Hülâsa:

1577 ve 1578 No.lı
kanun suretlerinden “ „
adet gönderildiğine
dair:

No. 2220

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 29-3-930 tarihli 41 inci in’ikadının birinci celsesinde kabul ve tasdik buyrulduğu Cümhuriyet Riyaseti Celilesinin iş’arına atfen Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan Gümrük tarifesi kanununun tadiline mütedair 1577 Nolu kanunla Muamele vergisi kanununun 3 üncü maddesinin tadiline mütedair 1578 Nolu kanunun musaddak suretlerinden “ „, adet leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yezılmıştır.

(1577 ve 1578 Nolu Kanunlar mecmuanın başında kanunlar arasındadır)

→İsmail→İsmail→

20-4-1930

Hülâsa :

Defatir ve evrakı matbua hakkında

No. 2257

Vilâyet dahiliye dairelerinde kullanılmakta olan defatir ve evrakı matbuanın 930 senesinden itibaren Vekâletçe tabettirilerek gönderilmesi derpiş edilmektedir. Binaenaleyh bir senelik hakikî ihtiyacı gösterir bir listenin gönderilmesi ve buna birde nümunenin raptı tamamen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

→İsmail→İsmail→

21-4-1930

Hülâsa:

Denizli Vilâyeti dahilinde üç nahiye teşkil edildiğine dair:

No. 2287

Denizli Vilâyetinin Acıpayam kazası dahilinde: Kızıllıhisar ve Tavas kazası dahilinde: Kızılcabölük ve Çivril kazası dahilinde: Işıklı köylerinde bu namlarla yat edilmek üzere birer nahiye teşkil edildiği tamamen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve büyük Erkâniharbiye Reisliğine arz ve birinci U. Müfettişliğe ve Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine tebliğ edilmiştir.

→İsmail→İsmail→

21-4-1930

Hülâsa;

Cebelibereket Vilâyeti
dahilinde Fevzipaşa
köyünde nahiye teşkil
edildiğine dair:

No. 2288

Cebelibereket Vilâyetinin İslâhiye kazası dahilinde Fevzipaşa köyünde bu namla yat edilmek üzere bir nahiye teşkil edildiği tamamen tebliğ olunur efendim,

Vekâletlere ve Büyük Erkâniharbiye Reisliğine arz ve Birinci U. Müfettişliğe ve vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine tebliğ edilmiştir.

—→İnceleme←—

22-4-1390

Hülâsa :

553 Nolu kararın
musaddak suretinden “
„ adet gönderildiğine
dair:

No. 2322

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 27-3-930 tarihli 40 ıncı in'ikadının birinci celsesinde kabul edildiği Meclis Riyaseti Celilesinin İş'arına atfen Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 553 Nolu kararın musaddak suretinden “ „ adet leffen takdim kılındı efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(553 Nolu karar mecmuanını 24 sayılı nüshasında yazılıdır.)

—→İnceleme←—

22-4-1930

Hülâsa:

158 Nolu tefsirin musaddak suretinden “ „, adet gönderildiğine dair :

No. 2323

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 22-3-930 tarihli 38 inci in'ikadının birinci celsesinde kabul edildiği Meclis Riyaseti Celilesinin iş'arına atfen Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 158 Nolu tefsirin musaddak suretinden “ „, adet leffen takdim kılındı efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(158 Nolu tefsir 24 sayılı mecmuada tefsirler arasında yazılıdır.)

→İsmail←

24-4-1930

Hülâsa:

Kocaeli Vilâyeti dahilinde beş nahiye teşkil edildiğine dair:

No. 2331

Kocaeli Vilâyetinin Adapazarı kazası dahilinde Kayalar, Karabürçek ve Hendek kazası dahilinde: Açmabaşı ve Geyve kazası dahilinde: Doğançay ve Karamursal kazası dahilinde Yaylakdere köylerinde bu namlarla yat edilmek üzere birer nahiye teşkil edildiği tamamen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve Büyük Erkânıharbiye Reisliğine arz ve Birinci U. Müfettişliğe ve Vilâyetlere ve vekâlet dairelerine tebliğ edilmiştir.

→İsmail←

26-4-1930

Hülâsa:

Türk parasının kıymetinin korunması hakkında kararname suretinin leffiyile:

No. 2376

Zeyl 5-3-1930 tarih ve 1307 Nolu tamime:

Türk parasının kıymetini korumak için tanzim olunan 2 Nolu kararnamenin tatbiki hakkında İcra Vekilleri heyetince kabul ve Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 9-4-930 tarihli ve 9094 Nolu kararname ile mezkûr 2 Nolu kararın suretlerinden “ „ adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır

[Kararname; Kararnameler kısmındadır]

—→İncirlik←—

28-4-1930

Hülâsa

555 No lı karar suretinden „ „ adet gönderildiğine dair

No. 2411

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 3-4-930 tarihli 43 üncü in'ikadının birinci celsesinde kabul edildiği Meclis riyaseti Celilesinin iş'arına atfen başvekâleti celileden tebliğ buyrulan köy kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasının tefsirine mahal olmadığına dair 555 No lı kararın musaddak suretinden „ „ adet leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(555 No lı karar mecmuanın başında kararlar arasındadır.)

—→İncirlik←—

28-4-1930

Hülâsa :

556 No lı karar suretinden „ „
adet gönderildiğine dair:

No. 2412

T. B. M. M. Umumî Heyetinin 10 - 4 - 930 tarihli 45 inci in'ikadının birinci celsesinde kabul edildiği Meclis Riyaseti Celilesinin iş'arına atfen Başvekâleti Celileden tebliğ buyrulan 556 No lı kararın musaddak suretinden „ „, adet leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

(556 No lı karar mecmuanın başında kararlar arasında yazılıdır.

Emniyeti Umumiye

S. 1

Fuhuşla mücadele Hakkında Tamim

No. 2019

Milletin bünyesini her türlü tehlike, hastalık ve sarsıntılardan korumakla mükellef olan asrı devletçilik telâkkisi, fuhuşu da milletin içtimaî bünyesini hatta varlığını tehdit eden bir maraz addeder.

Uzun tecrübeler ve muhtelif sistemlerki tedbirlerin verdiği neticelere göre devletlerin fuhuşun men'i hususunda bulabildikleri en müessir çare; fuhuşa vasıta olanların takip ve tecziyesi ve fuhuşanelerin men'i ile fuhuşun hiç olmazsa bir kazanç vasıtası olmasına ve fuhuşanelerin de bir pazar bir borsa haline gelmesine mani olmaktır.

Medenî milletlerin ittifaka yakın bir ekseriyeti, milletler için bir yara olan fuhuşu ceza tehdidi altında sureti kat'iyede menetmişlerdir. İstatistikler de bu tedabirin halkın içtimaî ahlakı ve sıhhati üzerinde en müsbet ve en hayırlı tesirler yapabilecek yegâne bir tasfiye ve vikaye çaresi olduğunu göstermektedir.

Eski ve yanlış bir telâkki tarzına bağlanarak fuhuşu bazı usul ve kaidelerle nizam altına almağı tercihte devam eden nadır bir, iki devlette de men'i iltizam eden kuvvetli cereyan ve temayüller vardır. Çünkü fuhuşun

.....

tanzimi, kendisinden beklenen içtimaî, ahlakî ve bahusus sıhhî iyiliklerin tamamile aksi neticeleri vermiştir.

Bir cemiyette fuhuş, kanunla memnu ve ahlak telakkisine göre müstekreh ve menfur olmadıkça fuhuşa ve fuhuşanelere karşı konulacak idarî kayıt ve nizamların mahiyet ve şiddeti ve bunların tatbiklerinde ve tatbik edenlerin de dürüstlük ve ciddiyetin derecesi ne olursa olsun fuhuşanelere şu veya bu yolda müsaade etmek demek, binnetice fuhuşu himaye etmek demektir.

Ancak ceza tehdidinin ve inzibati tedabirlerin; fuhuşun tamamıyla men'ine kâfi gelmediği ve gelmeyeceği de tecrübelerle sabittir. Devletler, kanunî ceza ve tedbirlere içtimaî teşekküllerin muavenetlerini de tefrik ederler.

Düşenleri kurtarmak, düşecekleri korumak ve daima insanların zaaf ve gafletlerine hitap eden câzip ve muğfil vaitlerin, göreneklerin yalancılığını ve arkasında gizlediği acı ve feci akibet ve hakikati göstererek temiz ve dürüst yaşama yollarını gösteren umumî, hususî cemiyet ve müesseseleri tesis veyahut teşvik ederler.

Kanunların himayesine ve her memlekette halkın ahlak sıhhat ve selâbetinin muhabbet ve muavenetine mazhar olan bu koruma ve korunma müesseseleri, devletlerin fuhuşla mücadelesini pek çok teshil eder.

Türkiye camiasında fuhuş, henüz arizî, mütecerrit ve çok zaiftir. Türk cemiyetinin ve Türk aile ahlâk ve hayatının ve Türk kan ve seciyesinin sağlığı ve sağlamlığı cahil ve gafil idarelerin asırlarca başı boş bıraktığı ve hatta cehalet ve idarî gevşeklik yüzünden diğer millî hayat sahalarına sâri fenalıklar gibi teşvik ve teshil bile ettiği bu zararın tevessü ve sirayetine set ve hail olmuştur.

Millî seciyyenin sari bilgi ve görgülerle inkişafı, atinin

selâmeti için şüphesiz bir emniyettir. Fakat tehlike ve zarar ne kadar az da olsa Türk cemiyetinin bünyesinde bir gün inkişafa müsait bir fenalık tohumunun zararını menedecek tedbirleri evvelden almak halk hükümetinin çok ehemmiyet vermesi icabeden vazifelerindendir. Zaten Cümhuriyet kanunları ve bahusus Türk ceza kanunu, fuhuşu ve fuhuşa vasıta olanları cezalandırma suretiyle fuhuşun memnuniyeti esasını kabul etmiştir.

Millî seciye ve ahlâkımızın tasvip ve kanunlarımızın istihdaf ettiği bu men gayesini teshil için Vali Beyefendilere aşağıdaki maddeleri direktif olarak arz ediyorum:

1 — Türk ceza kanununun fuhşa mütedair maddelerinin tatbikini temin edecek surette fuhuşla meluf olanlar hakkında takibat icrasıyla mürtekiplerinin daima ve mütemadiyen Cümhuriyet müddei umumiliklerine tevdieleri.

2 — Fuhuşla ve fuhşa vesatle ve umumhanecilikle meluf ecnebiler hudut haricine çıkarılmıştı. Bunlardan kalanlar ve yahut sonradan gelmişler varsa diğerleri gibi hudut haricine çıkarılmak üzere isim, hüviyet ve ikametgâhlarının Vekâlete iş'arı,

3 — Müzikhol, Bar, Kafeşantan gibi yerlerde artist ve şantöz sıfatile çalışanlardan fuhuşla meluf olanlar varsa ecnebi tabiiyetindekilerin hudut haricine çıkarılmak üzere isim, hüviyet ve çalıştıkları yerlerin vekâlete bildirilmesi ve Türk tabiiyetinde olanların da bu gibi yerlerde çalışmaktan menedilmeleri.

4 —Bar ve Kafeşantan ve alelâde gazino ve kahvelerde ahlaksız ve uygunsuz hareketlerle müşterileri fuhşa teşvik eden gençlerin garson ve hizmetçi olarak istihdamı men edilmeli ve ceza kanununun 419 uncü maddesi hükmü nazarı dikkatte tutulmalıdır.

5 — Küçüklerin meyhane, Bar ve kafeşantanlara girmesi

ve götürülmesi Türk ceza kanununda fuhşa tahrik addedilmiştir. Aile efradı veya velileri refakatinde gelirlerse münasip ve mahrem bir surette keyfiyetten getirenlerle veli, vasileri mektepli iseler mektep müdürleri haberdar edilir. Veli ve vasiler velayet ve vesayet altında bulunan küçükleri ihtar ve ihbara rağmen Bar ve Kafesantarlara getirmekte devam ederlerse Türk ceza kanununun 435 inci maddesindeki suçla bir zabıt varakası yapılarak müddei umumilere tevdi olunurlar.

6 — Badema Türkiyenin hiç bir noktasında umumhane açılmasına müsaade ve müsamaha edilmeyecektir.

7 — Mevcut olanlardan gizliler derhal kapatılacaktır.

8 — Vaktile verilmiş müsaadelerle açılmış olanlar varsa bunlara vevlki diğer bir umumhaneden gelmiş olsun yeniden hiç bir ferdin sermaye olarak girmesine müsaade edilmeyecek e mevcut sermayelerin serbestçe buldukları evi terk etmelerine mümaneat ettirilmeyecektir. Küçükter, aile ferdi ve yahut hizmetçi sıfatile dahi böyle evlerde bulunamazlar .

9 — Vilâyet dahilinde kaç gizli umumhane bulunup kapatıldığı ve evvelce verilmiş müsaadelerle açılmış aleni kaç umumhane bulunduğu vekâlete bildirilecek ve gizli umumhane teessüsüne katiyen meydan verilmeyecek ve bunlardan yakalanup da kapatılanlar hakkında vekâlete malumat verilecektir.

10 — Umumhanelerde hiç bir sebep ve vesile ile otel ve pansiyon halinde başkalarının yatmasına müsaade olunmayacaktır.

Her nerede olursa olsun umumhaneler, saat on ikide kapanacak ve bundan sonra misafir ve müşteri kabul etmeyeceklerdir.

11 — Bu yerlerde içki içmek ve çalgı çalmak her zaman için memnudur.

12 — Emrazı zühreviye nizamnamesi ile ona merbut talimatname ve bu emrin yukardaki maddelerine muhalif hareket edenlerin evleri derhal set olunacak ve o ev sahibinin bir daha böyle bir ev açmamasına ve o evin bir daha bu yolda işlemesine hiç bir surette müsaade edilmeyecektir.

13 — Otel, pansiyon, han, hamam ve hususî apartıman ve evlerde müteaddit kimseleri müteaddit müşterilere fuhuş için arzedenlere umumhaneci ve o yerler de umumhane addolunarak haklarında umumhaneci ve umumhane muamelesi yapılır.

13 — Otel, hamam, umumî banyo ve deniz hamamları gibi umumun istifadesine açılan yerlerdeki müstahdiminden; iffete mugayir uygunsuzluk edenler, fuhşa teşvik cürmü ile müddei umumiliğe teslim olunur.

15 — Sokaklarda ve umumî yerlerde şuna buna sarkıntılık ve harfendazlık edenler, erkekleri veya kadınları fuhşa davet ve teşvik eyleyenler : ceza kanununun 421 inci maddesindeki suçla müddei umumiliklere tevdi olunur.

16 — Her hangi vesile ile olursa olsun sokakta kalmış kimsesizler, sokakta bırakılmayarak karakollarda ve belediye dairelerinde barındırıldıktan sonra velilerine ve hayır müesseselerine ve velileri ve işleri yoksa serseriler hakkındaki ahkâma göre muameleye tabi tutulmak üzere müddei umumiliklere teslim olunurlar.

17 — Emrazı zühreviye nizamnamesi ve işbu emirname ahkâmına muhalif olmıyan emrazı zühreviye talimatnamesi ve bahusus sıhhî mürakabe ahkâmının kâffesi tamamıyla mer'idir.

18 — Bütün bu noktalar takip ve tatbik edilirken her şeyden evvel gözetilmesi mahfuz ve masun bulundurulması lâzımgelen cihet, vatandaşların ve Türkiyede Türk kanunlarının himayesinde bulunan ecnebilerin hürriyet ve haysiyetidir.

.....

Binaenaleyh, irtikâp edilmiş bir cürüm olmadıkça hiç bir kimsenin hürriyet ve hususile haysiyet ve namusuna ve meskeninin masuniyetine tecavüz ve iz'âç mana ve mahiyetinde hiç bir harekette bulunulmamasına, ketûmiyet ve mahremiyete azamî dikkat ve itina lâzımdır.

Kanuni şerait haricinde her kim tarafından olursa olsun ev basmak sureti kat'iyede menedilmeli, mütecasirleri derhal kanunun hükmü yerine getirilmek üzere mahkemeye teslim edilmelidir.

Fuşu takip vesilesiyle nüfuz ve vazifeyi memuriyetini suyi istimal eden memurun derhal eli işten çektilir, ve hakkında kanunî takibatta bulunulur.

Vali Beyefendilerin emir ve mürakabeleri altında bulunan idare ve inzibat teşekkül ve kuvvetlerini, kanunu ve nizamların kendilerine bahşettiği salâhiyetlere tevfikân hareket ve faaliyete getirerek fuşun men ve tahdidine müteveccih bu direktifler dairesinde ibrazı mesai ve faaliyet buyurmalarını ve icraat safha ve neticelerinden de Vekâleti haberdar etmelerini rica ederim.

12/4/930

—*—

NO 1841

2/4/930

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi	: Hayım oğlu Morkudı Mark kohen
Doğum tarihi	: 301
Memleketi	: İstanbul
Müseccel olduğu yer	: Beşiktaşta Ortaköy portakal sokağı 9 No : hane
Yeni tabiiyeti	: Avusturya

Iskatı sebebi : Resmî izin almadan tebdili tabiiyet:
 Hey. Vek. kararı tarihi : 5/2/930

—→İsmi ve Tabiiyeti←—

No 1902 5 4 1930

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Mangasar kızı Torosa ile kızları
 İrna ve Zabel
 Doğum tarihi : 290/313/309
 Memleketi : İstanbul
 Müsccel olduğu yer : Onuncu daire cafer ağa mahallesi
 göl sokağı No : 19
 Yeni tabiiyeti :
 Iskatı sebebi : 1041 Nö: kanuna tevfikân
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11/929

—→İsmi ve Tabiiyeti←—

No. 2047 14-4-930

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Ermenak oğlu Eno Hırsto
 Doğum tarihi : 321
 Memleketi : İstanbul
 Müsccel olduğu yer : Bakırköy zeytinlik mahallesi tahta
 evler sokağı 4/30 No; hane:
 Yeni tabiiyeti :
 Iskatı sebebi : 1041 No. kanuna tevfikân
 Hey. Vek. kararı tarihi : 23/3/930

—→İsmi ve Tabiiyeti←—

14/4/930

No 2039

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Karabet kızı Arasyek
 Doğun tarihi : 300
 Memleketi : İstanbul
 Müseccel olduğu yer : Onuncu daire Cafer ağa mahallesi
 : bülbül sokağı 3 - No. hane
 Yeni tabiiyeti :
 Iskat sebebi : 1041 No. kanuna tevfikan
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11 929

—→İsmi ve Hüviyeti←—

No. 2052

15-4-1930

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim .

İsmi ve babasının ismi : Agop kızı Parsik
 Doğum tarihi : 321
 Memleketi : Tekirdağ
 Müseccel olduğu yer : Tekirdağ Nevruz mahallesi 47 No.
 hane
 Yeni tabiiyeti :
 Iskatı sebebi : 1041 No kanuna tevfikan
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11/929

—→İsmi ve Hüviyeti←—

15-4-1930

No 2055

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Karnik oğlu Vahram
 Doğum tarihi : 1318
 Memlekeii : İstanbul
 Müseccel olduğu yer : Makrı köy Cevizlik mahallesi vapur iskelesi sokağı 27 No. hane
 Yeni tabiiyeti :
 Iskatı sebebi : 1041 No. kanuna tevfikan
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11 929

→←

No. 2059
930

16-4-

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunamayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Kirkor oğlu Mihran
 Doğum tarihi : 317
 Memleketi : İstanbul
 Müseccel olduğu yer : Kadıköyü Caferağa mahallesi moda caddesi sokağı 3-No. hane.
 Yeni tabiiyeti :
 Iskatı sebebi : 1041 No. kanuna tevfikan
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11/929

→←

19-4-930

No. 2173

Fotografisi merbut ve ismi aşağıda yazılı olan kadın, ecanip kanununa tevfikan hudut haricine çıkarılması derdesti tebliğ iken kendiliğinden memleketimizi terk etmiştir.

Esasen ihracı mukarrer olan mezburenin bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır efendim.

İsmi ve babasının ismi : Eliza Balis
 Milliyeti : Yahudi
 Tabiiyeti : İngiliz
 Memleketi :

—→jucr04←—

27-4-1930

No. 2288

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatantandaşlığından iskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır efendim.

İsmi ve babasının ismi : Takfor oğlu Aram ve karısı,
 Maryam
 Doğum tarihi : 280/286
 Memleketi : İzmir
 Müseccel olduğu yer : İzmir birinci kordon sokağı 270
 No. hane

Yeni tabiiyeti :
 İskat sebebi : 1041 No. kanuna tevfikân
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20 11/929
 28-4-1930

No. 2296

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk Vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır efendim.

İsmi ve babasının ismi : Agop oğlu Bğya ve karısı Ham-
 parsum Martuk ve oğlu Hosep
 Doğum tarihi : 290-298-339
 Memleketi : Yozgat
 Müsccel olduğu yer : Yozgat Sarı Hamzalı karyesi 61
 No. hane
 Yeni tabiiyeti :
 İskat sebebi : 1041 No. kanuna tevfikân
 Hey. Vek. Kararı tarihi : 20 /11/929
 30-4-930

No. 2331

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk Vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır efendim.

İsmi ve babasının ismi : Leon oğlu Antiraniik
 Doğum tarihi : 294
 Memleketi : İstanbul
 Müsccel olduğu yer : Beyoğlu Hüseyin ağa mahallesi
 kırlangıç sokağı 15/56/113 No hane
 Yeni tabiiyeti :
 İskat sebebi : 1041 No. kanuna tevfikân
 Hey. Vek. kararı tarihi : 20/11 929

İskân

5-4-930

Hülâsa;

Tevsii arazi komisyonları azasından bulunan muvazzaf memurlara verilecek harcirahlar hakkında;

No-96331/13

Bazı Vilâyetlerde tevzii arazi komisyonları âzasından bulunan muvazzaf maaşlı memurlar harcirahının da, komisyonlara dahil ücret ve yevmiyeli messah ve ehli vukuf gibi muvakkat memurlar harcirahlarıyla birlikte tevzii arazi tahsisatından tahakkuk ettirilerek verilmekte olduğu vürut eden sarfiyat cedvellerinden anlaşılmaktadır.

929 senesi bütçe formülünün 42 inci sayfasında muharrer 419-4 No. 11 tevzii arazi maddesinden bütçe kanununun 9 uncu maddesile istihdamları kabul olunan yalnız muvakkat memurlar harcirahı verilebileceğine binaen maaşlı muvazzaf memur azalar harcirahının bu fasıldan tesviyesine imkânı kanunî yoktur. Binaenaleyh maaşlı memur âzalara ait harcirahların memurin harcirah tertibinden tahakkuk ettirilerek itası lâzımdır. Ana göre muamele ifasıle bir göna yanlışığa mahal bırakılmaması tamimen tebliğ olunur efendim.

Zat işleri

12-4-930

Hülâsa

Kaza inzibat komisyonlarının
salâhiyetleri hakkında

No. 1850

Memurin kanununun 53 üncü maddesinde tayinleri vilâyetine ait bulunanlar hakkında inzibat komisyonları karar ittihaz edecekleri tasrih edilmesine ve yine vilâyetler idaresi kanununun kaza memurini taliyesinde tayin hakkını vilâyete vermiş olmasına binaen bu kabil memurlar hakkında inzibati cezaların ancak vilâyet inzibat komisyonunca verilebileceği ve bu günkü kanunî vaziyete göre kaza inzibat komisyonlarında bir selahiyeti kalmadığı bazı vilâyetten vaki istifsare binaen tamimen tebliğ olunur efendim.

—→[ ]←—

Levazım Memurluğu

8-4-1930

Hülâsa:

Ahiren Avrupadan gelen Yazı
Makinaları Lastiklerinden
lüzümlü olanlarının depolardan
aldırılması h.

No. 1644

Nevyorkta (Eberhart Faber) Fabrikasından mübayaa edilerek
İstanbul, depolarına sevk edilen dört nev'i yazı

.....

Makinasına mahsus Lastiklerden (100) ve (1091) Numaralılarının beheri (6) Kuruş ve (101) Numaraya (on bir Kuruş elli santim) ve (1087) Numaraya da (13) Kuruş satış fiatı tayin olunarak sattırılmakta bulunduğundan (7) Numaralı Kırtasiye satış listesine (350) mükerrer 1, 2, 3, 4 Numaralarla derç ve lüzumu halinde işbu fiatlar üzerine Talepnamesi tanzim ettirilerek aldırılması Maliye vekâletinin 31-3-930 T. ve 5627 /287 No. lı Tahriratından anlaşılmağla tamimen tebliğ olunur efendim.

→}mcrvq{←

9-4-1930

Hülâsa:

Kaplık kâğıtlar hakkında:

No. 1645

(Grliz de otto Gungthor Papir) Fabrikasından mübayaa edilerek İstanbula vürut ve depolara sevk edilen Kaplık kâğıtların (Nenland Marmur) ve (Horsidovorstz) Markalı olanların beher adedi ne (5) kuruş ve (Teztorlemen) markalının (6 Ku. 50 santim) satış hatları tayin olunarak sattırılmakta bulunduğundan (7) No.1ı Kırtasiye listesine 156 mükerrer. 1, 2, 3, 4, Numaralara derç ve lüzumu halinde işbu hatlar üzerinden talepnamesi tanzim ettirilerek aldırılması Maliye Vekâletinin 2-4-930 Ta. ve 5628/288 No. h tahriratından anlaşılmağla keyfiyet tamimen tebliğ olunur →}mcrvq{← efendim.

9-4-930

Hülâsa:

Evrak Çantaları bedeli hakkında

No. 1646

Kırtasiye Depolarında: satılmakta bulunan Evrak Çantalarının bedelleri öteden beri Müteferrika tertibinden tesviye

ve Divanı Muhasebatçe de bu tertipten mahsubu kabul ve vize edilmesine mebni (7) numaralı kırtasiye satış listesinde (491) ilâ (510) numaraya kadar mukayyet Evrak Çantalarının hizalarına bütçedeki tertibinin müteferrika olduğu yazılmıştı.

Evrak Çantaları Demir baş Eşyadan madut olup bedellerinin de Demirbaş Eşyaya ait tahsisattan tesviye ve mahsubu lâzım geleceği Divanı Muhasebatça ahiren kararlaştırılarak bildirilmiş olmakla badema mubayea edilecek Çantalar için Vilâyet bütçesinde mefruşat ve Demir baş Eşya tertibinden kredi açılması ve mezkûr listedeki kaydın da ana göre tashihi maliye Vekâletinin 1-4-930 tarih ve (5630/386) No. lı tahriratından anlaşılmacla keyfiyet tamamen tebliğ olunur efendim.

—→İsmail←—

14-4-930

Hülâsa:

Ayniyat muhasipleri Talimatnamesinin leffile.

No .1794

Ayniyat Muhasiplerinin vezaifi hakkında ki talimatnameden ( ) adedi leffen gönderildi. İşbu talimatname ahkâmı (930) senesi Haziranının 1. inci gününden itibaren mevkii tatbik ve mer'iyete vaz edileceğinden bu tarihten itibaren talimatname ile tespit edilen Umumî esaslar dahilinde muamelenin ifasını temin için şimdiden merkez ve mülhakat şubât dairelerine tebligat icra ve talimatnamede numuneleri mevcut olan defatir ve Evrakı Matbuadan ne miktara ihtiyaç varsa numune numaraları tasrih edilmek suretile bir kıt'a cedvelinin acilen irsali temenni olunur efendim .

—→İsmail←—

17-4-930

Hülâsa ;

Vilâyetlere verilen tahsisat ile depolardan kırtasiye ve malzemenin sureti celbi H.

No; 1808

Mefruşat, Kırtasiye, Evrakı Matbua ve Müteferrika fasıllarından Vilâyetinize ayrılan tahsisat ile Maliye Vekâletinin kırtasiye depolarında mevcut olan eşya ve malzemenin hariçten mubayaasına imkan yaktur.

Vilâyetinize tefrik edilerek depolardan alınacak eşya bedellerine karşılık olmak üzere Kırtasiye depolarına Havaleleri verilmiş olan bu tahsisatla (7) numaralı kırtasiye cedvelinde yazılı olduğu veçhile taleptanesinin tanzim ve mensup olduğunuz depolara irsal suretile muktezi kırtasiye ve malzemenin aldırılması temenni olunur efendim.

—→İmza←—

17-4-930

Hülâsa:

Kırtasiye Depolarına vürut eden Kurşun kalem açma makineleri H.

No. 1809

Maliye Vekâletince Berlinde (ĞOTSE JAMMEĞ) Fabrikasından mübayaa edilerek ahiren İstanbula vürut eden ve Depolara sevkolunan kurşun kalemi açma makinelerinin beherine (347) üç yüz kırk yedi kuruş fiat tespit edildiği ve satış listelerinin (442) numarasına da kayıt olunması Maliye Vekâletinin 9-4-930 T. ve 5734/314 numaralı tezkeresinden anlaşılmaqla keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

—→İmza←—

24-4-930

Hülâsa :

100 ve 101 Numaralı
Lastiklerin kurşun kalemlerine,
mahsus olduğuna dair

No. 1827

Vekâletin 8-4-930 T. ve L. V 1644 No. lu Tamimle Yazı makinelerine mahsus olduğu bildirilen (100 ve (101) (1081) (1087) No. lu Lastiklerden (100) ve (101) No.lı olanların kurşun kalemlere mahsus olduğu ve (7) No. Iı. kırtasiye listelere de bu suretle tashiha derç olunması lüzumu Maliye Vekâleinin 15-4-930 T. ve 5627/316 No. lu tezkeresinden anlaşılmacla tamimen tebliğ olunur elendim.

Gayri resmî kısım

Çocuk davası

Çocukların bayramı olan 23 Nisanda çocuk meselesini hatırlamamak kabil değildir. Umumî ve içtimaî meseil meyanında acaba birde çocuk meselesi varmıdır? Evet ve o suretleki milleti, devleti, hükümeti ve belediyeleri ayrı ayrı alâkadar eder. Bir memleket için çocuk Millî kudret ve kuvvetin akümülatörüdür. Bir millet nüfusunun artması için mutlaka çocuk âdedinin çoğalması ancak yüksek makul bir idarenin ve müdebbir bir siyasetin tâbii bir neticesi olarak vücuda gelir. Eğer bir memleket umumî idaresinin eyiliğini fenalığını veya noksanlığını bir bakışta gösterecek bir barometre bulunmak lâzım gelse bu hizmeti hiç şüphesiz ve büyük bir sıhhat ve katiyetle çocukların çoğaldığını veya azaldığını gösteren istatistik rakamları ifa eder. Bunun için her devletin medenî içtimaî, sıhhî iktisadî kanunlarında çocuk mevcudiyetinin ve haklarının muhafazası esbabını temin edecek hükümler vardır.

Bir memleket terakki sahasında ne kadar ilerledikçe çocuk hakkında o nispette çok hüküm mevzuları meydana çıkar. Bu günlerde büyük Millet Meclisinde müzakere edilmekte olan umumî hıfzıssıhha kanununda çocukların sinemalara, barlara gitmeleri memnu olduğuna dair bir takım hükümler vardır. Çocuklar hakkında siyanetkâr bu kabil hükümler bizde ilk defa teknin edilmektedir, hatta çocukların imalâthanelerde darüssınaalarda ve fabrikalarda çalışmaları

bile sıhhatlari itibarile muzur olduğu gibi bu kabil meşguliyet onların irfan yurtlarında fikir terbiyesi almalarına da mani olur. Binaenaleyh bu kabil müesseselerde hangi yaştan yukarı gençlerin çalışabilecekleri burada çalışanların tâbi olacakları şerait kanunen ta'yin edilmeli ve bu hükümlerin tatbik ve mürakabesi için teşkilât ve vesait vücuda getirilmelidir. Çocukların mekteplerde ilim ve irfan iktisap etmeleri lüzumuna kani olmıyan tabii hiç bir fert yoktur. Ancak bu kanaatte olmakla beraber itirazen diyebilirler ki hali vakti müsait olmayup ekmeğini ancak kendi çalışması sayesinde kazanmak mecburiyetinde bulunan bir çocuk mektebe nasıl devam edebilir. Bu itiraz tamamen varit ve muhiktir; hali vakti yerinde olmıyan çocuklar diğer tâlilî arkadaşlarının âdedinden çok değilsede her halde azda değildir. Her millet çobanlık ve çiftçilik devirlerini geçirüpte sanayi ve fabrika sahalarına doğru ilerledikçe maişet darlığına ve sıkıntıya uğrayanların âdedi o nisbette çoğalır.

Şurasını açık bilelimki terakki ve medeniyet insanları umumiyet itibarile servet refah ve seadete kavuşturmaz; terakki ve medeniyetin bu günkü mefhumu şudurki o bir cemiyet içinde servet ve refahın en yüksek zirvesine yetişmiş insanlar meydana getirir ve böyle insanlardan biri bu zirveye yetişebilmek ve orada tutunmak için etrafındaki binlerce kişinin yüzlerce metre yerin altındaki rutubetli karanlık maden ocaklarında veya cehennem gibi kızgın ateş karşısında bütün gün çalışmaları, ve çok basit ve fakirane bir gıda alarak dört metre murabbainı geçmiyen basık tavanlı havasız müteaffun odalarda hayat geçirmeleri icap etmektetir. Bu gün dünyanın en güzel ve muhteşem şehirlerinden biri olan Nevyorkun her biri cennetten bir parça olan şehrahlarından müvazi öyle amele catteleri vardırki güneş görmiyen rutubetli dumanla örtülmüş ve fena kokulu bu

kanallardan alışmamış bir kimsenin nefesi tıkanıp boğulmadan geçebilmesi bir iştir.

Bünyesi henüz tamamen neşvü nema bulmamış kemikleri lâyıkile sertleşmemiş ve ilmiü irfan namına dimağlarına hayat için lâzım olan asgarî fikir ve malûmat konmamış çocukları medeniyetin sert mesaî muhiti içine atmakta çocuk için tehlike olduğunu ve binnetice bundan Millî hayatın ve mevcudiyetin zarar göreceğini takdir etmiyen yoktur.

Fakat bu hakikat ne kadar çıplak ve meydanda olursa olsun ailesinin yardım ve kudretile yaşayabilmek imkânını bulmıyarak çalışmak mecburiyetinde kalan çocuk her halde mektebi fabrikaya veya tarlaya feda etmeğe mecburdur. Bundan yirmi sene evvel almanyadan başlayarak yavaş, yavaş bütün vasati Avrupaya ve bilâhara şimale doğru yayılan bir usul vardırki bu usul tahsil etmek ve hayatı kazanmak mecburiyetini bir arada telife imkan temin etmiş ve etmektedir. Bu usul mektepleri öğleden sonra bire bir buçuğa kadar açık tutmak ve ondan sonra çocuğu hayatta çalışabilmesine imkân vermek üzere serbest bırakmaktadır.

İhtiyaçların medeniyetin inkişafı ile beraber artması nasıl tabii bir keyfiyet ise ihtiyaçların artması ile maişetin darlanması da öyle zarurî bir neticedir: Binaen aleyh inkişaf etmiş medeniyet sahasında bir ailenin değil yalnız erkeği, kadını genci ve çocukları da çalışmağa mecburdur; Tâki binbir ihtiyaçlarını temin edebilsinler. Bundan başka sabahtan akşama kadar mektebin dört duvarı içine kapanarak nazari malumat ile dimağını dolduran bir çocuk çok defa çiraklıktan yetişmiş ümmî genç kadar hayatta muvaffak olamıyor. Her yerde ve her memlekette çalışarak servet edinmiş ve zengin olmuş kimseleri tetkik ediniz, bunların çoğu muhakkak gençlik ve çocukluk devirlerini istihsal etmek ve kazanmak

.....

sahasında geçirmiş kimselerdir ; bunlar tahsil edememekle beraber çıraklık devresini geçirirken hayat ve kazanmak hakkında amelî fikirler ve kaideler öğrenmişler, kollarının ve vücutlarının iş için meleke ve kabiliyetini temin etmişlerdir. Başta Edison gibi büyük muhteriler olmak üzere muvaffakiyetli hayat adamlarının ve milyonerlerin bu tarzda yetişmeleride bize gösterirki nazariyatçı mekteplerdeki talim ve terbiye usulunda göze batan büyük bir kusur vardır. Hazır ilaç almak gibi dimağa müstahzar malumat doldurmak isteyen bu terbiye sistemi çocuğu vücut inkişaf ve kabiliyetinden mahrum etmekle beraber dimağında kültür itibarile tenmiye edemiyerek cılız bırakıyor.

İşte bu kusur ve noksanın telafisi için dahi yarım mektep usulü mükemmel bir sistemdir. Bir çocuğun ailesinin servet ve kudreti sayesinde hayatta çalışmağa ihtiyacı dahi olmasa bir günün yarısını yani dört beş santim körpe dimağını nazariyat ile doldurmakla mektep de geçirdikten sonra inkişafa muhtaç vücudunu cimmastik oyun ve spor müesseselerinde fizik terbiyesine tabi tutması bu sayede kalbini ve ciğerlerini, sinir ve adelerinin kuvvetlendirmesi ve binnetice hayat kavgasında galip gelecek mükemmel bir genç yetişmesi için zarurî ve elzemdir.

Köylerimizden bütün kasabalarımıza ve şehirlerimize kadar her mahallede adım başına sokaklarda oyun oynayan çocuklara tesadüf edersiniz, çocuğun oynaması nasıl hayatî ve insiyakî bir zaruret ise onun temiz olmyan toprak ve çamur içinde ve tozlar arasında her türlü mikroplarla sıhhatim zehirlemesi de öyle hayatî bir tehlikedir.

Şurası bir hakikattırki bizde şimdiye kadar çocuklara karşı vazifesini takdir etmiş ve bunu vüs'ü ve iktidarı dairesinde ifaya çalışmış olan ancak devlet ve hükümettir. Nitekim bugünkü Türkiyenin kudret ve irfan unsurları tamamen

devletin açtığı ve idare ettiği mektepler ve müesseselerde yetişmiştir; halbuki bir çocuk devletten evvel şehrin malidir; şehirdeki büyük teşkilât yüksek masraflara hacet kalmadan bir çocuğu yakından takip etmek ve onunla alâkadar olabilmek mevkiindedir; odurki çocuğa oynayacak bağçeler, parklar nefes alacak meydanlar yapar hepimizin düşünmeden hatırımıza gelirken çocuk istikbalin ümidi ve temelidir, bu hüküm doğru ve tam değildir; çocuk aynı zamanda halinde varlığının en mühim ve kıymetli bir unsurudur. Sanat ve ticaret aleminde çocuğun istihfaf edilmeyecek bir mevki vardır. Her memleketin küçük veya büyük bir mağazasına, ticaretgâhına gidiniz oradaki çocuğa mahsus eşya elbise, ve oyuncaklar lâakal mevcut eşyanın yarısını yahut üçte birini teşkil eder. Bir memleketin yiyecek gibi istihkâlâtının yine en az üçte birini çocuklar yapar. Şehirlerimiz yani onların mümessili olan belediyelerimiz acaba şehir hayatında bile mühim bir mevki haiz olan çocuğa karşı vazifelerini ne suretle ifa ediyorlar? Medeniyet çocuğa karşı vazifelerimizde bize hassas olmağı emir ediyor ; medenî hayatta her sahada çocukların hakkı tanınmış ve yeri verilmiştir. Yeni belediye kanunile asri esaslar ve yeni kudret ve salâhiyetlerle teçhiz edilmiş olan belediyelerimiz ümit ederizki çocuğa karşı olan vazifesinide ifa etmek imkânında bulsun.

Çocuk şehirlerden evvel de milletin malidir, çocuğu ilk koruyan hamî ebeveyn olmasına ve ebeveynden mahrum çocuklar bulunmasına binaen bu gibilerin iltica edeceği yer doğrudan doğruya milletin kendi kucağıdır.

Millet çocuğa karşı gayri resmî ve sırf kendi yüreğinden kopan şefkatini ve vazifesini ifa etmek için bir

uzuv ve teşkilât yaratmak ihtiyacındadır, işte bizdede bu ihtiyaç himayei etfali vücude getirmiştir.

Himayei etfal gayesinin tahakkuku uğrunda çok kıymetli hizmetler ifa etmektedir, fakat onun büyük mıkıyasta bu vatana yapmakta olduğu hizmet memlekette bir çocuk meselesi, daha doğrusu davası mevcut olduğunu canlı ve müteşahhas surette bize her an ilân ve ihtar etmesidir. Himayei etfal nüfus çoğaltmak gayesini temin edecek çare ve vasıtaların en kuvvetli ve müessirlerinden biridir; ve hiç bir memleket yokturki nüfus siyaseti Türkiyede olduğu kadar hayatî bir zaruret ve içtimaî bir mahiyeti haiz bulunmuş olsun. Bir sel halinde Avrupayı istila ederek Balkan eteklerine dayanmış kalmış olan garp medeniyetin memleketimiz içerlerine yol açmak için cihanı hayrette bırakan bir azım ve gayret ve enerji ile çalışan devlet adamlarımızın bu gayretlerinin tahakkukuna en büyük yardımcı hiç şüphe yoktur ki nüfus siyasetidir. Yediyüz bin kilometre sahasınbaki bir ülkenin topraklarını sürece, iptidaî maddelerini fabrikalarda imal edecek, şimendüfer ağlarını örecek yer altındaki haznelerini işliyecek, maziden devir alınan ve binbir belâ ve musibetin altından sıyrılıp kalkınan harap yurtları mamurelere çevirecek kuvvet, kudret ve vesaiti düşündüğümüz zaman idrakimizin rüiyet üfkunda tek bir kelime teressüm ediyor:

Nüfus.

Bunun içindir ki On üç milyon küsur âzası olan Türk ailesi meyanına lâakal bir fert daha ilave eden veya himayei etfale ciddî yardımda bulunan vatandaşın hareketinde yüksek kıymet ve mahiyet vardır.

Kendi köşesinde vazifesini sükün içinde ve tükenmez bir aşk ve gayretle ifaya çalışan himayei etfali

.....

üzerine aldığı davanın büyüklüğü ve çetinliğile mütenasip bir kudret ve geniş vesait ile teçhiz etmek millî ve ferdî vazifelerimizin en yükseklerinden biridir; hepimize bu vazifeyi hatırlatan 23 Nisan müzaaf bayramı bu sebepten de bir kerre daha mübarek bayramdır.

29-4-930

M. ATIF

—→İsmail→İsmail←—

İdarî davaların umumî mebdeleri (1)

1 - İdarî hakkı kaza niçin lâzımdır?

Hidematı umumiyyeyi icra vesilesile idare memurlarının ef'alinden mütevellit ihtilafların halli için bir takım hususî kaza usullerinin mevcudiyetini meşru kılan delâili, bu kitabın başında, izah etmiştim. Bu izahatı hukuku idaremizin kavaidi esasiyesinden, birine yani idarî ve adlî kuvvetlerin tefriki mebdeine rapteylemiştim.

Bu malûmatı tekrar etmek ve bu hususta tavakkuf eylemek lâzımdır. Çünkü mezkûr kaideler bütün “ Deavii idare „ nazariyesine hakimdir.

Adliye Mahkemeleri hidematı Umumiyenin ifasından Mütevellit ihtilafları kabul edemezler. — Hidematı umumiyenin ifasından mütevellit ihtilafları kuvvei adliyenin halledebileceğini kabul etmek gayri tabîi, gerek idare ve gerek adalet hususunda peydasına mecbur olduğumuz fikre muhalif olduğunu söylemiştim.

---

¹ Şurayi devletin son teşkilatına göre bu bahs çok büyük ehemmiyet kespemmiştir. Şimdiye kadar görebildiğim Türkçe “ Hukuku idare „ kitaplarında lüzumu kadar izah edilmemiştir. Alemşümul bir şöhreti haiz olan profesör Bartelemi nin “ Traite de droit administratif „ namındaki eserinin 1930 -- 12 inci tab'ında okuduklarımı pek nafi ve pek vazih bulunduğum için, aczıma bakmıyarak, terceme ve meslekdaşlarıma takdim ediyorum. Esasen bu ilim ile mütevaggil olan bu arkadaşlarımız, tabîi bu tercümeden müstagnidirler.

.....

İki kimse, kendilerini yekdiglerinden ayıran bir ihtilâf ve munazeayı mahkemeye arzederler. Biri diğerine mübayin müddeayat dermiyan ederler: Mahkemenin vazifesi, bu iki kimseden, hangisinin haklı olması muhtemel bulunduğunu beyandan ibarettir.

Bu davanın yanı sıra, meşruiyeti münazeünfih olan idarî bir muameleden münbais bir ihtilâf arzedelim. Bu iki faraziye arasında, şüphesiz, zahirî bir müşabehet vardır: Her iki halde kanunun tefsirini ve biri birine muarız olan iki iddiadan hangisinin hakikata mutabık olması muhtemel bulunduğunun tayinini hakemlere havale etmek muvafıktır. Fakat büsbütün sathî olan bu müşabehet bir davadan diğerini ayıran iki mühim farkı tahfif edemez.

1 — İki kimse arasındaki davada, bir takım eşhas görüyoruz ki müteakabil bazı haklara itiraz ederek bu hakların mevcudiyeti, neticeleri, yahut derecesi hakkında münakaşa ederler. — İdarî dava ise alelâde bize müteakabil haklara malik iki taraf göstermez. İdare, ahaliye karşı konabilecek bir hakkı icra etmek iddiasında değildir: Müdafaa ettiği şey bir hak değil, ifa ettiği bir vazifedir.

2. — Biri diğer aleyhinde niza eden iki kimse mevzu bahs olduğu zaman, bunların, aralarındaki ihtilâfı hal için memurini aidesinin kararına tebaiyet etmeğe mecbur oldukları kolaylıkla anlaşılırdı. — İdarî davada ise, bil'akis, muhasımların biri menfatı umumiyeye müteallik bir hizmeti ifa ile mükellef olan kuvvettir. Aleyhine itiraz edilen fi'li yapan kuvvetin, bu itirazın meşru olup olmadığını beyan ile mükellef olan diğer bir kuvvete inkıyadı icap ederse bu sonra i kuvvetin, silsilei meratip itibarile, evvelkine faik olduğu nasıl görülmez ? müsavi olduklarını kabul edecek olursak İkincisi, yani kuvvei adliye, birincisinden, yani kuvvei idariyeden ne için daha lâyühti olacaktır?

İdarî dava hukuk davasına benzemez: daha ziyade kazayı cezaiye ait bir hükmün istinafinı benzer. İdarî bir emre itaattan istinkâf eden ve bu işi şurayı devlete havale eyleyen kimse (administré), zabıtai cezaiyenin hükmüne mütavaattan imtina ve bu hükmü Divan'a (mahkemei âliyye) havale eden bir mahkûm gibi hareket eder. Binaen aleyh istinafin madun bir uzuvdan mafevk bir uzva karşı yapıldığı meydandadır; divan, silsilei meratıp itibarile mahkemenin fevkindedir. Fakat mahkemenin sultası, silsilei meratıpça, kuvvei idariyenin sultasına faik midir ? Bu iki kuvvetin tefriki hususuna riayet edilmesinde bazı faideler varsa, o faikiyet mümküm olamaz.

İşte şu mukayese, ileriye sürülmüş olan maddenin doğruluğunu meydanı bedahete vaz eder. İdarî adalet, idarenin kendi kendini muhakeme etmesi demektir, sur tinde bir mütalâa dermeyanı bir safsatadır, kazaî bir uzvun bidayeten muhakeme ettiği işi diğer kazaî bir uzvun istinafen ruyetle mükellef olmasından dolayı “adalet kendi kendini muhakeme ediyor,, fikrini müdafaa etmek kimsenin hatırına bile gelmez. Hükmü istinaf edilen muhakeme, bu sebeple, “davanın tarafeyninden ,, biri olur. Bununla beraber istinaf mahkemesinin, kendince tercih edilmiş olan re'ye göre karar ittihaz ettiğini görmekten manevî bir menfeati vardır; aleyhine itiraz edilen filin adli idari canibinden tasvip olunduğunu görmesi hasebile idarenin duyduğu manfeat gibi.

İdâri Muamelâtın Meşruiyetini takdir için bazı hususi Mahkemeler Tesisi Lâzımdır.

Şu menfî neticeyi ortaya koymakla iradı lâzımgele isbatın ancak yarı yoluna varmış olduk: hidematı ammenin icrası adliye mahkemelerinin murakabesinden azademalidir

.....

Ahaliden bir kimse valinin muamelesinden şikâyet ve bundan gayri kanunî bir surette mütezzarir olduğunu iddia eyler, Mademki şikâyeti hukuk mahkemesince mesmu olmuyor, o kimsenin hiç bir melce'î olmayacak mıdır? Bu kabul olunamaz.

Evvel emirde şur sını işaret edelimki, o kimse için, idare müesseselerinin bizzat sureti hareketinden bile bir te'minat tevellüt eder. İdare bir silsilei meratıptır. Madunun muamelesine karşı âmire muracat, ve âmirin kararına karşı mafevk memurine şikâyet her zaman mümkündür.

Diğer taraftan, tasdik ederimki, hiç olmazsa nazârî olarak idari silsilei meratip hitam bulduğu vakit, müracaatın fıkdanı mehakimi adliyede silsilei meratibin hitamı dolayısıyla umuru hukukiyedeki müracaatın fıkdanı kadar gayrî tabii görünmemelidir. Bidayet mahkemesince verilen karar istinaf mahkemesince muhtacı islah görülmezse doğru addolunur. O halde valinin ittihaz ettiği kararı nazır ilgadan istinkâf ederse bu karar ne için usul ve nizamına muvafık addedilmeyecektir? Vaziyetler biri birinin aynı görünüyor.

Buna itirazın, vaziyetlerin bir olmadığı söyleniyor: adliye mahkemelerince kat'î surette ittihaz edilen kararlardan bahs olununca, doğru addedilmesi lâzım gelen kaziye, derin tetkikatın mevzu olmuş ve bu tetkikat herkesin hukukunu himaye eden, muayyen bir takım eşkâle tebean bitaraf, ve salâhiyyetar hakimler tarafından yapılmıştır; mubahasa muareza, müdafaa v. s. . . . olmuştur.

Bu şart altında, adliyece verilen hükme memnuniyetle inkiyat olunur, deniliyor.

Bu mutalea, İdarî sultanin kararı aleyhine, bunun bir derece fevkindeki idarî sultaya müracaattan gayri bir melce bulunması lâzım geldiği mebd'e'inin kıymetini asla tenkis etmez. Bununla beraber mutaleai mesrude mühıktır. Bunu

düşürmek içindirki idarî sültaaya vaki olan müracaata adliye mahkemelerine vukubulan müracaatların haiz olduğu te'minatı vermek lâzım gelmektedir. Meratibi idâre silsilesinin son kademesi olan Reisi hükümet nezdinde muvaceheyi kabul eden ve huzurunda müsted'iler tarafından, muayyen bir üsule tevfiikan, iddiaları müdafaa edile bilen müstakil bir meclis ihdas olunduğu taktirde, onun ehemmiyeti pek çok tenkis edilmiş olur. Filvaki kararı verecek, daima yüksek bir sültaai idare olan, Reisi hükümettir; Fakat o bitaraf ve salâhiyettar zevatın musıp mutaleasile tenevvür ettikten sonra karar verecektir.

İdarî adaletin eski şekli budur. 1872 tarihinden evvel Şurayî devlet, kelimenin tam manasile, bir mahkeme değildi. Alî idare sültaası madun memurların e'fal ve muamelâtından tehaddüsedan ihtilâfları yalnız başına hallü faslelerdi.

Yalnız, ahaliye istemeğe haklı oldukları hakkaniyet te'minatını vermek için, idare sültaası kendisini tenvir edecek bir kimsenin mutalâatını meclis huzurunda beyan etmelerine müsaade ediyordu.

Bir hatve daha ileri gidilebilir ve rey beyan eden bu kimse idarî mahkeme suretinde gösterilebilirki, elyevm hukuku idaremizde mevcut olan usul budur. - Adli idarî bu suretle doğmuş ve bu vechiledirki meşruiyet kespelemiştir.

İdarî adaletin bir kazayı istisnâ suretinde telâkkisinden ihtiraz olunmalıdır. Böyle bir telakki bir hatayı fahiş yahut büyük bir hatayı lisanı olur.

İdarî adalet adli kazanın inhilâli demek değildir. O bir kazâi uzuvdur ki kuvvei icraiye onun sayesinde faâl memurlara hakka hürmet etmeği telkin eder.

İdare mahkemeleri kuvvei adliyenin vazifesini almış değillerdir; onlar kuvvei icraiyenin faaliyeti şekillerinden biridir. Daha iyi izah için denilebilirki istinaf mahkemeleri madun

Mahallî işler

— Belçikada —

Daimi Encümen, İcra salâhiyeti ve 1928 de Vilâyet bütçeleri (1)

Belçikada vilâyet meclisleri, umumî ve millî vazifede iştirak eder demiştik; Bu meyanda vilâyet dahilinde âyan âzası intihabının icrası gibi mühim bir vazifesi olduğu gibi, cinayet mahkemesi âzası ve mahakimi iptidaiye reisi ve reis vekilleri namzetlerinin kanun dairesinde taktim vazifesi de vilâyet meclisine aittir.

Bundan başka:

Vilâyet yollarının inşa ve tamiri. Su mecralarının, kanallar ve parkların muhafazası, sarî insan ve hayvan hastalıklarına karşı tedabir ittihazı, Fen, Sanat ve umumi tahsil mektepleri küşat ve idaresi vilâyet meclisi vazaifi cümlesinden olduğu gibi mahallî polis talimatları yapmak salâhiyeti de vardır.

Daimi Encümen : Kanunî unvanı (Meclisi daimî encümeni - Deputation permanente du conseil) dir. Bizdeki tabiri hukukîye tevafuk eder. Fıransadaki komisyon provensiyal ve italyadaki depünanziyona provençiyala mukabildir.

Meclis daimi encümeni, her vilâyette altı âzadan terekkün

---

¹ Baş tarafı idare mecmuasının 24 üncü nüshasındadır.

eder. En az her sancaktan bir âza olmak üzere, vilâyet meclis âzası arasından, meclişçe seçilir.

Hükümetçe kendisine tevdi olunan ücretli her hangi bir vazifeyi kabul eden dâimî encümen âzası derhal encümen âzalığında çıkar. Belçika vilâyetler kanununun 100 üncü maddesi mucibince daimî encümenin müddeti dört senedir. Ve her iki senede bir nısfı tebdil olunur. Encümeden mezuniyet almaksızın bir aylık müteakip içtimalarda bulunmayan âza istifa etmiş addolunur.

Encümen âzası, vazifeye başlamadan evvel: Alelülul sadakat yeminine tabidirler. Yeminin şekli, Meclisi vilâyet âzasına ait yeminin aynıdır. Yalnız, orada yemin meclis huzurunda, burada ise Vali veya murahasının huzurundadır. Yemin için müteakip iki tahriri davete icabet etmeyen âza müstafi addolunur.

*

**

Encümen Reisliği • Bu vazife valiye veya memur edeceği zata aittir. Reis ile birlikte encümen yedi kişiden terekkep eder. Reis mevkiinde bulunan vali veya memur edeceği zatın hakkı reyî vardır. Bunların mazereti halinde encümen kendi âzasından birisini riyaset mevkiine geçirir;

Encümen azasına vilâyet bütçesinden 4000 firank tahsisat verilir. Bundan başka vilâyet merkezi haricinden gelenlere 1200 firangi tecavüz etmemek üzere harcırah da verilir, Fakat bu, devlet bütçesine aittir.

*

**

Encümenin tarzı mesaisi hakkında tanzim edeceği talimat vilâyet meclisinin tasvibine ve kıralın tastıkına tâbidir. Kanunu mahsus ile encümene tevdi edilmiş vezaif bundan

hariçtir. Bu gibi işlerde encümen, mevcut âzasının ekseriyetile beyanı rey eder.

Bütün mukarrerat mevcut azanın mutlak ekseriyetile ittihaz olunur. Reylerin inkisamı halinde, reisin reyi hakkı rüçhamı haiz olmayup, bu gibi ahvalde vilâyet meclisi âzasından diğerk bir zat beyanı reye davet olunur.

Kanun icabı olarak encümene tevdi edilen bütün işlerle hükümetçe havale olunacak mesail hakkında encümen beyanı mütalea eder. Encümen, Meclisi vilâyet münakıt olmadığı zaman olduğu gibi, münakıt olduğu müddetçe de vilâyetin menfiini alâkadar eden idarî umuru müzakere ve tetkik ve karara rapteder.

Encümen, vilâyet aleyhine ikame edilmiş bütün davalarda müddei aleyh olabileceği gibi müddei sıfatile de vilâyeti temsil eder. Ve vilâyet işlerini kontrol eyler. Encümen kararları, Vali tarafından kirala arz edilmediği takdirde ittihazından üç gün sonra lazimülicra olur, Kırıl, âzamî üç ay bu kararları tehir edebilir.

*

* *

Vilâyet meclisi münakıt olmadığı zaman, meclise ait işleri, lüzümunda encümen tetkik edebilir. Bu taktirde keyfiyet ilk içtimanda meclise arz olunur. Ancak, Encümenin bu selahiyeti, hiç bir zaman bütçe ve hesabı kat'îye ve tayinlerle âza namzeti taktimine taalluk edemez,

Encümen; işin icabına göre âzasından bir veya bir kaçını o işe memur edebilir. Mahallinden istenilen malûmat iki defa tahrirî tebligatla alınamadığı taktirde, yerinde tetkikatta bulunmak üzere aza gönderilir. Daha mühim olarak encümen, asgari senede bir defa, vilâyet varidatını ve masrafını tetkik eder. Maliye vekâleti, her ayın hitamından evvel,

geçen ay içinde maliye vesaitile tahsil olunan vilâyet varidatını encümen emrine tevdi eder.

Her sene, vilâyet meclisi adî içtimainin küşadında, encümeni daimî, vilâyet vaziyeti hakkında bir rapor verir. Bu rapor, idare mecmuasile neşr olunur. Encümen aynı zamanda geçen devre kat'î hesabını ve yeni sene bütçe layihasını meclise tevdi eder.

Bundan başka, Belçikada, daimî encümenlerin siyasi ve İçtimaî vazifelerine ilâveten bir de vilâyet dahilinde hükûmeti merkeziye ile teşriki mesai etmesi ve bu suretle İdarî bir uzuv mahiyetini alması vardır. Aynı zamanda idarî mahkeme salahiyetini haizdir.

*

**

Belçikalıların, kendilerine mahsus, bir memuriyetleri vardır ki Biz Ona zabıt kâtibi umumîsi (Greffier) diyebiliriz. Bu memur, encümeni daimî tarafından inha ve altı sene müddetle kıral tarafından tayin olunur. Meclis ve encümen içtimalarında bulunarak müzakere ruznamesini yapar. Evrakı muhafaza ve mukarreratı alelûsul imza eder.

*

**

İcra kuvveti: İcra kuvveti valiye ait olup, kanunların ve idarei umumiye nizam ve talimatlarının tatbıkını da yegâne amirdir.

Valinin vilâyet meclisi ve encümeni daimî ile olan münasebatı da kanunla tesbit olunmuştur. Vali evvel emirde mahallî vezaifin icra amirdir, Vali, yahut makamına kâim olacak zat meclis müzakerelerinde bulunmak hakkını haizdir. Mecliste bulunmak hakkını haiz olduğu zamanlarda müzakereye iştirak eder. Ne vakit isterse söz alabilir.

Meclis de, bilmukabele valinin mecliste bulunmasını talep edebilir. Vali vilâyet meclisi ve daimi encümeninin kanunî mukarreratını infaz vazifesile mükelleftir. Vilâyet meclisi ile encümen mukarreratını vali infaz eder. Fakat encümen, esbabı mücibe göstererek, kendi kararlarının icrasını deruhte edebilir. Bu taktirde üç gün zarfında vali itiraz edüp keyfiyeti kirala arz edebilir. Vali itiraz etmezse karar, üç gün sonra vacibülicra olur. İtiraz üzerine kıral, bir ay zarfında noktai nazarini esbabı mucibe ile tebliğ ve neşr eder.

Meclis veya encümen menafîi umumiyeyi haleldar edecek yahut selâhiyeti haricine çıkacak bir karar ittihaz ederse vali on gün zarfında hükümete müracaat eder. Ve ertesi günde keyfiyeti meclis veya encümene tebliğ eyler. Vali tarafından hükümete vaki müracaat otuz gün zarfında kararın infazını tehir eder. Bu müddetin hitamında hükümet noktai nazarını bildirmemiş olursa karar kabili icra olur.

Daimî encümen tarafından tesbitedilmiş üçer isimli namzet listesinden, müdür ve kısım amirlerini vali tayin eder, Diğer memurini mahalliyenin tayini resen valiye aittir.

Vali, vilâyet idarei hususiye kasa hesabatını senede asgari bir defa tetkik hakkını haiz olduğu gibi lüzum gördüğü zaman devlet hâzinesi hesabatını da tahkik edebilir.

*

* *

Belçikada Vilâyet maliyesi : Vilâyet meclisi umumîsinin rıza ve muvafakati olmaksızın, vilâyete ait hiç bir masrafı ifa ve hiç bir vergi tesis edilemez, Bununla beraber Belçika vilâyet idarelerinin varidatı muhtelifesi aşağıdaki şekilde tadat olunabilir.

1 — Vilâyet emlak ve akaratının geliri.

2— Umumi devlet vergilerinin başlıcaları üzerine mevzu

.....

küsüratı munzama (Bu küsurat bir zamanlar %6 idi. Bilahara bu nisbet serbest bırakılmış ve nihayet diğer mahallî teşekküllerin hisselerde tevhit olunmuştur.)

3 — Hazine emlak vergisi, nokut tevdiatından alınan resim, maaşat ve tekaüdiye üzerinden alınan varidat ve motorla müteharrik vesaiti nakliye üzerinden alınan vergiden vilâyetlere muavenet olarak verilen hisse.

4 — Vilâyet meclisince karar verilüp kiral tarafından tastik olunan taksi hasılatı;

(Bu taksi, av silahlarına, köpeklere, alkollü içkiler satan mahalleri tütün satıcılarına araba, at ve volospit üzerine konabilir.)

5 — Vilâyetin fevkalade masraflarına münhasir olmak üzere aktedilecek istikraz hasılatı, umumiyetle vilâyet masrafları devlet masraflarının sureti sarf ve tediyesi hakkındaki ahkâm ve kavaide tabidir.

Vilâyet varidatının şekli tahsisi de aynı kaideler dahilinde cereyaneder. Vilâyetlerin hesabı kat'ileri, millet meclisince altı sene için münthap (Hesap divanı) tarafından tetkik ve tastik edilir.

*

* *

1928 senesinde Belçika vilâyetlerinden (Hainaut) vilâyetinin mahallî idarei hususiye bütçesi yekûnu takriben 44 milyonu.

Bu paranın on milyonu Maarif işlerine, üç milyonu yol işlerine, iki milyonu da hıfzısıhha işleriyle diğer sıhhi hususata ayrılmıştı.

Aynı senede (Liefs) vilâyetine ait bütçe yekûnu 31 milyondur. Buda aynı nisbet dahilinde mahallî hizmetlere tahsis edilmiştir.

.....

Mahallî hizmetler: Umumî hıfzüsıhha işleri hemen kâmilen mahallî teşkilâta aittir.

İptidâî okuyup yazma işi : Pek geniş bir muhtariyetle mahallî idareler tarafından yapılır. Fakat bunlar devletin umumî bütçesinden muavenete mazhardırlar.

Orta tedrisat : Vilâyet mahallî idareleri tarafından idare edilir. Daimî encümenin müsadesile nahiyelerde yapabilirler. Orta tedrisata devlet bütçesinden de naktî muavenette bulunulabilir. Fakat bu takdirde merkezce kuvvetli bir kontrol altına alınabilir.

Yollara gelince ; Büyük yolları devlet ve vilâyet bütçeleri yapar. Diğer mahallî yollar ise şehirler ve nahiyeler tarafından yapılır. Nahiyeye varidatı müsait olmıyan mahallerde yol için devlet bütçelerinden ayrıca muavenet tahsisatı verilir. Vilâyetler nahiyeye yollarında teftiş ve mürakebe hakkını haizdirler.

İtalyada ve bizde olduğu gibi, ayrıca bir yol vergisi Belçikada kabul edilmemiştir.

*

* *

Belçikada mahallî idarelerin en büyük kuvveti, vilâyet meclislerinin fransa ve İtalyada olduğu gibi hükümetçe feshi esasının kabul edilmemiş olması hususunda tecelli eder. Belçika valilerinin selâhiyeti, Fransız ve İtalya valilerinin selâhiyetinden daha mahduttur. Ve bilnetice merkezden vakı olacak kontrol daha zayıf ve mahalli muhtariyet, mutlak olmamakla beraber, tevsii mezuniyet usülünden daha geniştir.

Devamı var

K. Naci

Türk inkılabının en mühim kanunu

1/Eylül/930

— 1 —

3 Nisan 1930 tarihinde büyük millet meclisince kabul olunan yeni belediye kanununun 164 üncü maddesi hükmüne nazaran kanun 1 Eylül 1930 tarihinden itibaren mevkiî mer'iyete girecektir.

[Böyle mühim kanunlarda, neşr ve ilân tarihi ile mer'iyet tarihi arasında bir hazırlık devresi bırakmak mutattır. İngilizlerin 1929 tarihinde neşretmiş oldukları (mahallî idare kanunu = lokal government act) da bir senelik bir müddet bırakılmış ve 1 Nisan 1929 tarihinde tatbikına başlanmıştır. Bizim kanunumuzun yalnız muvakkat maddesi neşrinden muteber olup, buda: kanunun tatbikına kadar müddeti bitecek eski belediye meclisi ve reislerinin devamı selâhiyeti hakkındadır.]

Eylül, son bahar mefhumunu ifade eder. Fakat hakikatte bu Eylül, yarım asırlık ihtiyar bir kanunun Ölümünü ve en son içtimai terakkiyata [nazaran hazırlanmış genç ve dinç bir kanunun doğumunu selamlıyacaktır.] Bizde, yamalı bir derviş hırkası kadar eskiden Ak sakallı belediye kanununun 1 Eylül'den itibaren tarihe devrederek yenisini alkışlıyoruz.

Eylülden sonra saadet kapısına izafe edilen dersaadet belediye kanunu yoktur. Bundan sonra saadet her şehir ve kasabanın kapısına yazılacaktır. 23 Eylül 1930 tarihli vilâyet belediye kanunu da olmayacaktır. Artık bütün cümhuriyet şehir ve kasabaları, medenî dünyada olduğu

gibi, tek bir kanunla idare edilecektir. Bundan başka tarihin yanlış bir yürüyüşü ile bu güne kadar gelmiş olan (Şehremini) unvanı da olmayacak, bütün şehir ve kasabalarda bu içtimaî taazzuvların başına (Belediye reisi) diyeceğiz.

*

**

Vakıa eski kanunlar ekseriyetle öğrenilmiş; ezberlenmiş tatbikatta tereddüt edilen yerleri mercilerinden sorularak halledilmiş ve bazı ahvalde kanunun mesküt geçtiği noktalar, zeyl veya tefsir suretile kademe kademe ikmal edilmiş bulunur.

Fakat, kanun, ihtiyacın yavrusudur. Zaman umumiyetle bütün kanunlar üzerinde eritici ve yıpratıcı bir tesiri haizdir. Bazan buna mekân farkıda inzimam eder. İşte o vakit adım adım geçilen medeniyet merhalelerinin kanunları tamire muhtaç kıldığı görülür. Bir zaman gelirken kanun, artık gayrı kabili tamir bir haldedir. Mevcut ihtiyacı karşılayamaz. Ahkâmı malum olması dolayısıyla tatbikatındaki kolaylığı feda ederek yenisini yapmak bir zaruret olur. Yeni kanunumuz da bu ihtiyacın neticesidir.

Türk belediyeleri bu ihtiyacı his etmiş ve bütün manasile hakiki bir belediyeçi olan muhterem Şükrü kaya beyfendi, demokrat bir Türk vatanperveri ve alim bir devlet recülü sıfatile bu mühim ihtiyacın tatminine tavassut buyurmuşlardır.

*

**

Kanun fasıl ve maddelerinin tetkikine geçmeden ve her birisinin sebebi vaz'ını arzetmeden evvel umumiyet

.....

itibarile ana hatlarına dair hükümetin ve meclis encümenlerinin eshabı mucibelerinden bazı mühim fıkraları yazmak, vazii kanunun maksadını daha iyi kavramak, kanunun tatbikatını teshil etmek için çok faydalı olacaktır.

*

**

Hükümet esbabı mucibesinde devlet vazaifile, belediye işleri arasındaki hududu şu şekilde ayırmıştır: (Millet mürakabe ve idaresine tabi hükümet şekillerinin mevcut olduğu memleketlerde millî ve umumî mahiyetteki hususâtın millî teşkilâta tevdi ve mahallî mahiyetteki işlerin de yine millî hükümetin kuvvetli teftiş ve mürakabesine tabi olmak şartile, mahallî teşekküllerin hududu dahilindeki halk tarafından müntehap meclislerin mürakabesi altındaki mahallî idarelere, kabiliyetlerinin müsait olduğu derecede, tevdi belediye ve hükümet teşkilâtının hudutlarını tesbit için elde umumî ve muvafik bir düsturdur,)

*

**

Kanun, beş esasa istinat etmektedir.

1 — Belediye tesis, hemşehrlik hukuku, belediyenin selâhiyet ve vazifesi, intihabatın sureti icrası, teşkilâtı dâhiliyesi, mafevk idarî makamlarca mürakabesi ve varidat menbaları.

Bu birinci esasa dahil bütün hususatta, bütün medenî memleketlerde olduğu gibi; Türk cümhuriyeti hududu dahilindeki bilumum belediyeler yekdigereğine müsavi bir vaziyettir. (Şehremaneti) unvanının kaldırılarak hepsine birden (Belediye) denmesi de bu esastan alınmıştır.

2 — Kanunlara muhalif olmıyarak mahallî ihtiyaçları karşılayan biltümle tedabirin ittihazında belediyelerin serbest ve muhtar buldukları .

3 — Belediyeye ait kanunî hükümlerin bihakkın icrasına ve kanuna muhalif icraata meydan verilmesine nazaret etmek üzere kuvvetli bir hükümet mürakabesi

4 — İntihaplı meclisler vasıtasile halk mürakabesi

5 — Belediyelerin bütçelerindeki varidata göre mecburî ve ihtiyarî vazifelerinin tefriki bu esasları teşkil etmektedir.

*

**

Şurayı devlet, belediyenin yalnız belde sakinlerine değil; doğrudan doğruya belediyeye ait vezafide bulunduğunu nazarı dikkate alarak kanunun birinci maddesine (Beldenin) kelimesini ilâve etmiş ve diğer fasıl ve maddelerde memleket kanunlarına tetabuk itibarile mühim tashihler yapmış ve bilhassa: Belediye reislerinden mansup olması lâzım gelenler hakkında medenî memleketlerden alınmış kuvvetli delillerle hükümet noktai nazarını teyit ve takviye eylemiş ve intihaplı belediye reisleri için idari mafevk makamlarca yapılacak tastik muamelesini tasvip etmiştir.

*

**

Dahiliye encümeni, en mühim tadil olarak arayı umumiyeyi takviye etmiş ve bazı tadiller yapmış ve bilhassa vilâyet idarei hususiyelerile belediye ve köylerin müşterek ihtiyaçları için birlikler tesisi hakkı kabul olunarak bunun için ayrıca bir fasıl ilâve edilmiş ve Dahiliye vekâletince gösterilen idarî, malî ve mahallî lüzum ve zarurete binaen

.....

İstanbul idarei hususiyesile belediyesinin tevhidî kabul edilerek bunun için de ayrı bir fasıl tahsis olunmuştur.

*

* *

Belediye kanun layihası muvakkat encümünde, hükümet esbabı mucibesindeki noktai nazarları aynen tasvip, bilhassa belediyelerin mecburî ve ihtiyarî vazifelerini varidata göre tefrik ve belediye vergi ve resimlerinin haciz edilemeyeceği esasını kabul ve kanunun hakkı intihabı teşkil eden en mühim maddesinde müntahip ve müntahap olabilecekler için mutlak surette (Türk olmak) kaydı tesbit olunarak kadınlarımızın intihaplara iştiraki cümhuriyet ve inkılap umdelerine uygun olarak temin edilmiş ve belediye reisleri müddeti sekiz seneden dört seneye indirilmiş; belediye reislerinin kanundaki vazaifi bihakkın ifa edebilecek evsafta bulunmıyacakları yerlerde reislikle valiliğin ve kaymakamlığın bir zat uhdesinde içtimai dahiliye vekili beyfendinin teklifi üzerine muvafık görülmüştür.

*

* *

Kanunun fasıl ve maddelerine gelince : Büyük millet meclisi hey'eti umumiyesinde kanun layihasının müzakeresi 20/Mart/930 perşembe günü başlamış ve müstacelen müzakeresi kabul edilerek Dahiliye vekili beyfendi kanunun heyeti umumiyesi hakkında izahat vermiştir.

Bu izahat, garp içtimaiyatını, şehir ve belediye hayatını büyük bir kudretle tetkik ve memleketimiz belediye ve beldelerinin ihtiyaçlarını büyük bir vukuf ile tahlil eden ve candan bir alâka ile ihtiyaçlara tekabül edecek kaide ve usüllerin en iyilerini arayüp bulmak heyecanile çırpınan canlı ve hisli bir ifadenin hülâsasıdır.

Muhterem vekil beyfendi, vatan belediyelerinin iztiraplarını, selahiyet ve vasıta yoksuzluğu, bakımsız ve tutumsuz kasabaları ve bundan mütemadiyen müstarip millî vicdanı teşrih eylemiş; istibdat ve istilâ refedildikten sonra türkün yaradılışındaki medenî ve içtimâî yüksek kabiliyetin derhal inkişaf ettiğini, fakat ideal ile vasıta arasındaki nisbetsizliğin büyüklüğüne işaret ederek, bir çok memleketlerde müşküllere kademe kademe tesadüf ve hal edildiği; bizde ise bütün müşkilâtın bir hamlede belediyelerimizin karşısına çıktığını ve artık bu mühim vaziyette alınacak tedabirin devlet meselesi mahiyetini aldığını, binnetice şehir ve belediye işlerinde devletin vesayet ve muavenetinin zarurî olduğunu ve 93 belediye kanununun bu günkü ihtiyaçlara cevap vermediğini ve bir kanunun terakkiye mani olmıya başladığı anlaşıldığı gün tebdiline tevessül edildiğini ve belediye işlerini anarşiden kurtarmak için yeni layihanın hazırlandığını izah buyurmuştur.

*

* *

Türkün yüksek medeniyet seciyesine ilmî bir kanaatle itimat eden ve büyük Türk cümhuriyetinin her işini samimî bir umde gibi tetkik ve tatbik eden belediyeci vekil beyfendi; yeni kanunla türk şehirlerinin çok sevdiği türk idealleri hizasına çıkacağını kat'i bir ifade ile beyan etmiş ve bilhassa: Cümhuriyet hükümetinin, her işte olduğu gibi, bu layihayı da Türk istiklâl ve inkılabının büyük lideri Gaziden aldığı ilham ve onun çizdiği direktiflerle hazırladığını ve büyük kalpli ve yüksek faziletli Türk kadınının

.....

evinde olduğu gibi belediye işlerinde de mevkiini alacağını dermıyan eylemiştir.

*

* *

Kanunun hey'eti umumiyesi hakkında noktai nazarlarını âli meclise arzeden diğer hatiplerin mütalealarile kanun maddeleri gelecek nüshada tetkik edilecektir.

K. Naci

—→|m|o|r|←—

BELEDİYE HAYATI

Fransada belediye rejileri

Son 17

Şubat 1930 kararnamesi

“İdare,, Mecmuasının evvelki dört nüshasında profesör “Berthelemy,, nin kitabından iktibas ederek Fransada belediyelerin idaresini izah etmiştik.

O meyanda belediyelerin vazaifini naklederken Fransada Komünlerin sınaî ve ticarî teşebbüslere girişmesini menedecek bir kanun metni bulunmadığı ve 1884 Fransa belediye esas kanunu bu kapıyı açık bıraktığı halde Fransa Şurayı devletinin bu gibi teşebbüsata mütemayil olmadığım da kayteylemiştik.

Fakat evvela 1926 “Dekre,,sile halledilmek istenilen bu mesele ahiren 17-Şubet 1930 tarihli, bir meclisi nuzzar kararnamesile artık en sarih şeklini almıştır.

Fransa resmî gazetesinin 25 Şubat tarihli nüshasında intişar eden bu “65,, maddelik kararnamenin bazı kısımlarını buraya nakledeceğiz.

Bundan evvelde Fransada güçlülkle halledilebilen bu meselenin kısaca tarihçesini yapmak faydeli olacaktır:

Fransada kanunî bir metin mumaneatı olmadığı halde

Komünlerin sınaî ve ticarî mahiyetteki teşebbüslere girişmesine Şurayı Devletin ekseriya mümaneat etmesi teşebbüsü şahsilere rekabet ederek bunları izrar etmek tehlikesinden ileri gelmiştir.

Fakat haklı ve ya haksız olan bu korku Harbi umuminin geçirdiği tecrübelerle ehemmiyetini pek çok gaip etmiştir

1824 esaslı Belediye kanununda Komünlerin bu gibi işlere girişmemesine dair hiç bir sarahat yoktur.

Bilakis bu kanunun “45., inci maddesi, Komünlerin “ihtiyarî,, bazı masraflar edebilmesine müsaade etmiştir.

Fakat, Şurayı Devlet, kanunu çok dar manasile alarak bu gibi teşebbüslere mümaneat eylemiştir.

Nihayet 1911 de Hükümet belediyelerin ticaret ve sanayiye müdahalesine dair bir kanun projesi hazırlamıştır. Fakat, bir türlü bu Proje kanun olmamıştır.

Bundan dolayıdır ki, Fransa şehirleri gerek harpten evvel ve gerek harpten sonra işe meselelerinde mühim müşkülâta tesadüf etmişler ve Alman, İngiliz, İtalyan belediyelerinin malik olduğu bu müdahale hakkını istimal edememişlerdir.

Belediyelerin İktisadî sahalardaki müdahaleleri ancak ucuz mesken, muavenet büroları ve saire gibi ayrı ayrı kanunlar ile olmuştur. Şurayı Devlette bazı Komün teşebbüslerine göz yummuştur.

Mamafih, bu teşebbüsler ekseriya eyi neticeler vermemiş, memlekete mühim hizmetler ifa ve muhtekirlerle oldukça mücadele etmiş olmakla beraber mühim yanlışlıklara da mani olmamıştır. Fransa’da belediye meclisi intihabatı siyasi mahiyeti haiz olduğundan intihap olunanların teknik ve idari evsaktan ziyade siyasi evsafı haiz olmaları bu gibi işlerin idaresi için lâzım olan mesleği salâhiyetten ekseriya mahrumdurlar. Belediye meclisleri bu suretle iktisat noktai nazarından salahiyeti haiz görünmüyorlar. Bundan başka

mes'uliyetleride yoktur. Zira, bu teşebbüslerin hesapları ya hesabata Umumiyyeye karışıyor ve yahut, bazı belediyelerin yaptığı gibi bunların hesapları ayırır.

Fakat, o vakit Divanı muhasebatın kontroluna girerek ticari ve sınaî şeklini gaip ediyordu.

Hakikatte, iktisat sahasında Komünün faaliyeti mühim ve müsmir olabilir. Fakat bu muhtelif mesail için kanunlar kaideler ekseriya mefkut olduğu gibi hesap müşkülâtı, Belediye tahsildarlarının maruz kaldığı müşkülât, bu gibi işleri idare edenlerin ve bilhassa memurların ihtisas sahibi olması, ve nihayet bir kısım müntahiplerin bu işlerden mutazarrır olarak muhalefet etmesi gibi bir takım müşkülâtta yok değildir.

Komünlerin serbesti ticaret ve sanayie gayri müsavi şerait altında müdahale etmeleri ve bu suretle teşebbüsü şahsilere rakabet etmeleri mahzurlarına rağmen Fransada nihayet böyle bir müdahalenin buhran zamanlarında çok faydeli olduğuna kanaat getirilmiştir.

Normal, İktisadî hayatta bu rekabetin mahzurlarına rağmen buhran zamanlarında ticareti, büsbütün serbest bırakmak tehlikesini harbi umumî seneleri ve onu takip eden seneler tamamilen göstermiştir.

Fakat, bir kere buhran geçtikten sonra müdahaleyi de terk mi etmek lâzım gelecektir?

Halbuki, her buhran zamanında alelacele müdahaleler ve tedbirlerin şüphesiz hatalara müncer olması ihtimali çoktur.

Binaenaleyh Fransada uzun tecrübelerden sonra kanaat getirildiki, belediyelerin İktisadî meseale müdahalesi daha evvelce mazbut kaide ve prensiplere istinat ettirilmeli. Ve belediyeler Ticaret ve sanayie yalnız buhran zamanlarında değil normal zamanlarda da muntazam bir müdahale ile iktisadî vaziyetin adeta nazımı olmalıdır.

Her müdahale için ayrı ayrı kanun ve nizam yapmak, belediyelerin vasi ve şümüllü vazifelerinin çokluğu karşısında hemen imkânsız bir teşebbüs olacaktı. Şu halde, belediyelerin müdahalesini umumî noktaî nazardan tespit etmek lâzım geliyordu.

Bunun için muhtelif projeler hazırlandı. Ve nihayet Dahiliye Nazırı ile Maliye Nazırı ve Başvekilin teklifleriyle yapılan iki “Dekre,, 5 teşrinisani ve 28 kânunuevvel 1926 da intişar etti. Bu “Dekreler,, sınaî ve ticarî mahiyette olsun belediye rejilerine ve Komünlerin hususî teşebbüslere sureti iştirakine dairdi.

“Dekre,, nin tatbiki için de, Dahiliye ve Maliye nazırlarının teklifleri üzerine bir kararname tanzim ve neşri onuncu maddesi iktizasından idi.

İşte, son günlerde intişar eden 17 Şubat 1930 kararnamesi 1926 Dekrelerinin sureti tetkikine dair olan mev’cut kararnamedir. Bu suretle Fransada belediye rejileri meselesi bu şekilde konulmuştur.

Bu "Dekre,, ler;

Komünlerin, ticarî ve sınaî teşebbüsât ve müessesata mali iştirakler ile müdahalesini temin etmektedir. Bu müesseseler, Kooperatif şekilde ve yahut tamamile ticarî mahiyette olabilir. Ancak, elverirki, ticaret ve sanayiın mevzuu hidematı umumiyyeden madut olabilsin,

Meselâ, iaşe, mesken, muaveneti içtimaiye, sıhhat ve saire gibi,

1926 “ Dekreleri ,, 1884 Belediye kanununa yeni bir şey ilâve etmemiş bulunuyorlar. Zira 1884 kanunu bu müdahalelere kapıyı tamamile açık bırakmıştı.

Şurayı Devletin mumaneatları ise Belediyenin icabında müdahalesi meselesinde icabında gelmesini müstesna ahvale hasretmesinden ileri geliyordu.

Bu nazariye harbî umumî esnasında çok çürüdü. Ve 1926 “Dekreleri,, bihakkın zamanında geldi. Bununla beraber teşebbüsâtı hususiyeye iştirak hususunda “Dekreler,, ticaret ve sanayi rekabetine mani değildir. Bu müdahale şirketlerin aksiyonlarına (% 40) geçmemek şartıyla bir iştiraktır.

Belediye rejileri son 17 Şubal 1930 kararnamesile tamamen bir şekil ve nizam altına girmiş ve teknik salâhiyet meselesini mümkün mertebe hal etmiştir.

“65,, Maddelik bu kararname hakkında bu nüshamızda Umumî bir fikir vermek için kararnamenin fasıl unvanlarını şuraya derç ederiz:

Kararname, “7,, fasıldan mürekkeptir;

“1,, inci fasıl: rejilerin ihdası, “Madde: 1-4-,,

“2,, ,, ,, : Reji idarelerinin teşkilâtı; “Madde: 14-5,,

“3,, ,, ,, : Malî Rejim; “Madde: 33-15,,

“4,, ,, ,, : Rejilerin ilgası; “Madde: 37-34,,

“5,, ,, ,, : Muhtelif Komünlere ait rejiler, “Madde : 48-32,,

“6,, ,, ,, : Komünlerin hususî teşebbüslere iştiraki “Madde: 63-49

“7,, ,, : Muhtelif ahkâm, “Madde : 65-64,,

Gelecek nüshamızda kararnamenin tercümesini neşredeceğiz.

İstanbul ve Paris
Hukuk fakültelerinden mezun
Alaettin Cemil

İsviçre

Mevat ve malzemei gıdaiye kanunu

Kanun : 8 Kânunuevvel 1905

Nizamname : 23 Şubat 1926

Evvelki nüshamızda bu kanunun bir kısmını aynen nakletmiştik. Bu nüshamızda kanunun tercümesini ikmal ediyoruz. Bundan sonra da “1926,, nizamnamesini derce başlayacağız.

Bu nizamnamede evvelce arzettiğimiz gibi mevat ve malzemei gıdaiyenin haiz olması lâzım gelen şerait tesbit edilmiştir.

Kanun, İsviçrede gıda teftişat ve muayenesi hakkında bir fikir vermek için nazarı ittilâa arz olunmuştur. Halbuki nizamname gıda madde ve malzemelerinin evsafını tayin etmek itibarile Belediyelerimiz için son derecede ehemmiyeti haizdir.

Zira, teşkilâtımız başka türlü olsa da bizde de yapılacak nizamname mutlaka bir İsviçre nizamnamesi muhteviyatından başka bir şey olamaz. Hatta bütün Milletlerin gıda maddeleri hakkındaki evsaf ve şeraitin nizamnameleri aynıdır. Tereyağı her yerde tereyağıdır. İsviçre nizamnamesi tereyağının haiz olması lâzım gelen madde Şahmiyesini %85 olarak kabul ediyor.

Bazı Milleller bu nisbeti nihayet 82-83 kadar kabul etmişlerdir. Fakat, bu fark nazarı dikkate alınacak mühim bir fark değildir.

Binaenaleyh, Belediyelerimizi bu nizamname cidden yakından alâkadar edebilir.

Tercüme ettiğimiz kanun üç kısımdan ibaret idi:

- 1 — Ahkâmı Umumiye
- 2 — Ahkâmı Cezaiye
- 3 — Ahkâmı Nihaiye

Evvelki iki nüshamızda “ahkâmı Umumiye,, yi naklettik. Buda, Federal Hükümetinin kontrolü, ve kanton kontrolü diye ikiye ayrılmıştı. Yani, Mahallî kontrol ve Hükümet kontrolü.

Şimdi, “ Ahkâmı cezaiye,, ve “Ahkâmı nihaiye,, yi derç ederek kanunun tercümesini bitirmiş oluyoruz.

II — Ahkâmı Cezaiye

Madde: 36 — Her kim başkasını aldatmak gayesilye satılığa çıkarılacak mevaddı gıdaiyeyi taklit veya tağşiş ederse bir seneye kadar habis ve “2000,, Franga kadar cezayı nakti ile ve yahut iki cezadan birile cezalandırılır.

Madde — 37 Her kim, Tağşiş ve ya taklit ve yahut bozulmuş ve yahut evsafı hususiyesi tagayyüre uğramış mevadı gıdaiyeyi eyidir diye satılığa çıkarır ve yahut satılmak üzere tedavüle çıkarırsa şu ceza ile cezalandırılır:

Kasten hareket etmiş ise, bir seneye kadar hapis ve “2000,, Franga kadar cezayı nakdi ve yahut her iki cezadan birisile,

Kasten olmayıpta ihmal neticesi olarak ise, “500,, Franga kadar cezayı nakti ile,

Madde — 38 Her kim, gıda maddelerini ve yahut aile ve gıda malzemesini sıhhat ve yahut hayat için yani tehlikeli bir hale getirirse,

Her kim sıhhat ve hayat için tehlikeli gıda maddelerini,

ve yahut aile ve gıda malzemesini satılığa çıkarırsa, ve yahut tedavüle vazederse, Eğer kasten hareket etmiş ise, iki seneye kadar hapis ve “3000,, Franga kadar cezayı nakti ve yahut her iki cezadan birisile,

Eğer ihmal neticesi olarak yapmış ise, altı aya kadar hapis ve “1000,, Franga kadar cezayı nakti ve yahut her iki cezadan birile cezalandırılır.

Madde — 39 Her kim, her hangi bir vasıta ile olursa olsun kasten 21, 22 inci maddelere tevfikân zaptolunmuş mevat ve eşyayı tahrip eder, tadil eder ve yahut kaçırırsa üç aya kadar hapis ve “500,, Franga kadar cezayı nakti ile cezalandırılır.

Madde— 40 Her kim, bu kanun ile mevzu kontrola kasten mani olur ve yahut haleldar eder bir aya kadar hapis ve yahut “500,, Franga kadar cezayı nakti ile cezalandırılır.

Madde — 41 Her kim, 54 üncü madde mucibince neşrolunmuş nizamnamelere kasten muhalefet edenler hakkında 36, 37, 38 inci maddeler tatbik olunmamış ise 3 aya kadar hapis ve yahut “1000,, Franga kadar cezayı nakti ile cezalandırılır.

Eğer ihmal neticesi ise “500,, Franka kadar cezayı nakti alınır.

Madde — 42 4 Şubat 1853 Tarihli Federal ceza kanununun birinci kısmının ahkâmı unumiyesi işbu kanun ile muayyen kabahat ve cünhalara kabili tatbiktir.

Madde — 43 Tekerrürü cürüm halinde hakim cezayı iki misline çıkarabilir.

Kanunen mükerrer adolunmak için, “36,, “41,, inci maddelere tevfikân hükmü kat’i ile mahkûm olduktan sonra cezanın ikmalinden lâakal üç sene zarfında yeni bir cürüm işlemek lâzımdır.

Madde — 44 38 inci maddedeki ahvalde, malların ve

.....

cürmün ikana hizmet eden alât ve malzemenin zaptına zeyli bir ceza olarak karar verilir.

36, 37, 41 inci maddelerdeki üsullerede bu maddenin hükmü tatbik edilebilir.

Zabıt kararı, hatta beraet olsada yahut ceza takıp edilmemiş olsa yine muteberdir.

Madde — 45 zaptedilmiş olup hayat ve ya sıhhat için tehlikeli olan mevat ve malzemei gıdaiye eğer tehlikesiz ve mahzursuz olarak islimal edilmesi mümkün değilse tahrip olunur.

Zaptolunmuş diğer mevat kontrol altında eyi bir surette istimal edilir. Bu mevadın getirdiği hasılât cezayı naktileri, mesarifi, tazminatı tediyeye hasrolunarak mütebakisi sahiplerine iade kılınır.

Madde — 46 36, 31, 38, ve 41 inci maddelerdeki cürümler diğer imtiyazlı san'atin veya mesleğin icrasında irtikâp edilmiş ise hakim mücrümü bir seneden on beş seneye kadar o san'at ve ya mesleki icradan menedebilir. Bu müddet hürriyete mani ceza müddetinden tenzil edilmez.

Madde — 47 36, 37,38 ve 41 inci maddelerdeki cürümlerden dolayı, eğer menafii umumiye istilzam ederse, hakim masarifi mahkûma ait olmak üzere mahkûmiyeti kanton resmî gazetesinde veya bir ve müteaddit gazetelerde ilân ettirir. Ancak,

1 — Eğer maznun vahim bir ihmal ile hareket etmiş ve başka def'alarda mahkûm olmuş ise, Hakim kararı mahkûm hesabına ilân eder.

Madde — 48 Tahlil masrafını mahkûm tediye eder.

Madde — 49 İşbu kanuna muhalif ef'alın takibi selâhiyettar kanton memurlarına aittir.

cezayı naklilerin hasılatı kantona verilir.

Madde — 50 Takıp, ya cürmün işlendiği mahalde ve

yahut maznunun ikametgâhı mahallinde yapılır. Bir cürümden dolayı muhtelif takibat yapılamaz. Tahkibatı ilk açan mahkeme selâhiyettardır.

Mücrümün şerikleri de aynı zamanda ve asillik mahkemesinde muhakeme olunur.

Madde — 51 Eğer cürüm muhtelif kantonlarda icra olunmuş ise ilk tahkikatı açan mahkeme selâhiyettardır. Eğer icap ederse bundan şeriklerin diğer kantonlardan ihraç ve şevki ve yahut hükmün icrası da bu kantonlardan talep olunur.

Muhtelif kantonlar muhtelif cürümler işleyen dahi yukarki prensibe tevfikân bi dava ile muhakeme olunur.

Madde — 52 50 ve 51 inci maddelerin tatbikinden çıkan ihtilâfi Federal mahkemesi hal ve temyiz eder.

Madde — 53 27,28 ve 41 inci maddelerdeki cürümler eğer ehemmiyetsiz ise cezayı nakti “50,, kadar olabilir.

Kantonun kavaninine nazaran bu e’alın tecziyesi idari makamlar vasıtasile olabilir.

III — Ahkâmı Nihaiye

Madde — 54 İşbu kanun ile kontrole vaz edilmiş eşya ve mevadın ticarete her türlü hileye mani olacak ve sıhhati Umumiyyeyi muhafaza edecek ahkâmı mahsusayı Federal Meclisi karar altına alır.

Mevadı gıdaiyenin toptan ve perakende ticareti hakkında işbu maddelerin men’şe ve tabiat ve evsafında hiç bir yanlışlıya mahal kalkamak üzere tarifati ilân eder.

Her teşkili icabı ve zarurî olanlar müstesna olmak üzere her maddei gıdaiyeye her hangi bir maddenin ilâvesinde bunun ilâmı icap eder. Federal Meclisi mevadı gıdaiyeye ilâve edilecek maddelerin imalini kontrol altına alacaktır.

.....

Bu gibi maddelerin satışında tabîî maddeler ile fark edilmesi için açıkça tarif mecburidir.

Eğer ilâve olunan maddeler alıcıları aldatmak ve tabîî maddelerine karşı yapmak maksadiyle olmuş ise Federal meclisi o maddelerin imalini ve satışını menedebileceği hasebiyle mani olacak diğer tedabirde ittihaz edebilir.

Madde 55 —Federal Meclisi, Kontrol edecek maddelerin tayin ve teshilini ve tahlile tabi olacağı kaideleri neşredecektir.

Madde 56 — İşbu kanun ile mevzu kontrol ve Federal meclisinin nizamnamelerinin tatbiki kanunlara aittir. Huduttaki kontrol müstesnadır,

Kantonlar tarafından istar olunan kanun ve nizamnameler Federal meclisinde tastike tabidir.

Mevadî küüliyyeye ait ahkâm hakkında yalnız Federal kavanini caridir.

Kanton hükümetleri Federal meclisini kanunun tatbiki hakkında her sene bir rapor vererek mütaleatını da birlikte bildirilir.

Madde 57— Federal meclisi, kanunun tatbikine nezaret eder ve bu bapta tedabiri lâzımeği ittihaz eder.

Madde — 58 İşbu kanuna muhalif Federal kanun ve nizamname ahkâmı mülğadır.

Madde — 59 Federal meclisi, İşbu kanun neşri ve tarihi mer'iyetinin tesbiti ile mükelleftir.

Bu son maddeye 17 Haziran- 1874 Federal kanunu mucibince bu kanunun dahi reyî ammeye arzı mecburiyeti ilâve edilmiştir.

Kanun 3 Kânunusani 1906 da neşrolunmuştur. 10 Kânunusani 1906 da halkın reyine vaz ve kabul edilmiştir.

Ve “1, Temmuz 1909 da yani kanunun tanzim ve Federal meclisinde kabûlünden tam dört sene sonra mer'iyete girmiştir.

.....

Mevat ve malzemei gıdaîye ticareti hakkında
nizamname
— 23 Şubat 1926 —

366 Maddeden ibaret olan bu nizamname 8 Kânunuevvel 1905 kanununa istinaden yapılmış olup bütün yiyecek ve içecek; ve giyecekte kullanılan bütün malzeme hakkında ayrı ayrı ahkâmı havidir.

Nizamname dört kısma ayrılmıştır.

A — Ahkâmı umumiye; “Madde : 1 den 19 a kadar,,

B — Gıda maddeleri; “Madde :20 den 327 e kadar,,

C — Aile malzemesi ve kullanılan eşyalar — “Madde 328 den 362 ye kadar,,

D — Ahkâmı cezaiye ve nihaiye — “363 den 366 inci maddeye kadar,,

Nizamnamenin vus’at ve şumulü hakkında bir fikir vermek için gıda maddelerinin neden ibaret olduğunu zikredelim:

I — Süt “Madde: 38-20

II — Peynir “ 48-39 ,,

III — Tereyağı “ 54-49 ,,

IV — Margarin “ 64-55 ,,

V — Diğer şahmi maddeler “ 74-55 ,,

VI — Zeytin yağı “ 79-75 ,,

VII — Et ve et müstahzeratı “ 84-80 ,,

VIII — Çorba, çorba müstahzeratı “ 88-85 ,,

IX — Hububat ve sebzeler, un, ekme ve diğer unlu maddeler, mayalar “ 114-89 ,,

X — Maya tuzu krem, Püsküvi ve Gato unları “ 117- 115 ,,

XI — Yumurta ve yumurta konservesi “124- 118 ,,

- .....
- XII — Meyveler, sebzeler, mantarlar, meyve ve sebze konservesi “137-125,,
- XIII — Bal ve sun’i bal “152-138,,
- XIV — Şeker sun’i şeker Reçellik maddeler ve pastalar “161-153,,
- XV — Reçeller, Meyve hoşafı, şuruplar “177-162,,
- XVI — İçilecek su, buzlar, ve maden suları “185-178,,
- XVII — Sun’i gazlı sular, ve limonatalar, “200-186,,
- XVIII — Alkolsüz ve gazsız sun’i meşrubat “206-201,,
- XIX — Kahve, kahveye ilâve olunan maddeler, Çay Kakao, çukulata “230-207,,
- XX — Baharlar ve mutbak tuzu “237-231,,
- XXI — Şarap, Tatlı şarap, köpüklü şarap, Vermut, Alkolsüz şaraplar “265-238,,
- XXII — “Cidre,, Ve köpüklü “Cidre,, Alkolsüz “Cidre,, Elmadan yapılan bir nevi şaraptır. “276-266,,
- XXIII — Bira, Alkolsüz bira, birahaneler, “290-277,,
- XXIV — Alkollü meşrubat “gayri safi alkol, konyak, likörler,, 309-291,,
- XXV — Sirkeye ilâve olunan maddeler-Sirke ruhları, “320-310,,
- XXVI — Mevadı gıdaiyenin boyanması, “323-321,,
- XXVII — Mevadı gıdaiyenin konservesi “327- 324,,
- Aile malzemesi de şunlardır.
- XXVIII — Mevadı gıdaiyenin istimplâki, muhafazası ve ihzaatla kullanılan kaplar, vazolar ve diğer,, malzeme “337-328,,

XXIX — Mevadı gıdaiye anbalajında müstamel mevât,
“342-338,,

XXX — Elbiselerin imalinde kullanılan maddeler ve
kumaşlar, elbiseler, elbisede kullanılan “344-343,,
Boyalar:

XXXI — Kozmatikler “345,,

XXXII — Oyuncaklar “350-346,,

XXXIII — Resim boyaları ve badana boyaları “353-351,,

XXXIV Muhtelif malzeme “359-354,,

XXXV — Petrol ve benzin “362-360,,

Bu maddeleri sırasıyla neşredeceğiz.

“Mabadı var,,

Alaettin Cemil

Belediye vazifeleri

Yeni belediye kanunumuz belediye vazifelerinin ne kadar mühim olduğunu meydana çıkardı. Eski belediye kanularının, nizamnamelerinin mübhem, manasız ve hatta bazende mevzusuz kelimeleri yerine yeni belediye kanunu Avrupa kanunlarından ilham alarak en asri, ve pratik esaslara ibtina etmektedir.

Yeni kanunumuzda belediyenin yalnız vazifeleri heman altmış madde ile izah olunuyor. İnsan bunları okuyunca belediyenin her şey olduğunu ve her şeyde belediyenin bir vazifesi bulunduğunu anlıyor.

Belediyeyi idareye memur olanların, Devletin bütün kanunlarına vakıf olması lâzımdır.

Bu kanunların içinde belediye vazifelerinin en mühimmini alarak Avrupada bu vazifelerin ne surette ifa olunduğunu sırasile izah etmek istiyoruz.

Yeni belediye kanunlarımız bu vazifeleri umumî olarak zikr ve yat etmektedir. Tedricen her vazifeye ait talimatnameler, nizamnameler yapılacaktır.

Biz burada belediye vazifelerinden belli başlıcası hakkındaki Avrupa talimatnamelerini naklederek halkın doğrudan doğruya hayat ve sıhhatına taalluk eden bu mühim vazifelerin sureti ifasını göstereceğiz.

Yiyecek, içecek hakkında İsviçre mevut ve malzemei gıdaiye kanunlarını tercüme ve neşrediyoruz; sıhhati umumiye hakkında da Fransa ahkâmım tetkik edeceğiz; ve yine hocamız profesör (Berthelemy) nin kitabına müracaat ediyoruz:

Fransada sıhhat işleri bir idareye tevdi olunmamıştır. ateliyelerin hıfzılsıhhası Ticaret nezaretine aittir; mekteplere

Maarif nezareti karıştır. Kışlaların sıhhatına harbiye nezareti bakar. Hayvan hastalıklarıyla ziraat nezareti meşgul olur. ve ilâh...

Umumî hıfzısıhha müdüriyeti de bu gün muavenet müdüriyetinden ayrılmış, ayrı bir nezarete merbuttur; iki bürosu vardır: biri; selâmeti umumiye ve sıhhatı umumiye ile, İkincisi, erazî sariye, ve bilhassa zabıtai sıhhiye ile iştigal eder.

Hıfzısıhha müdüriyeti, nezaretini hidematı idariyenin umumî müfettişleri vasıtasile icra eder.

1848 de “ İstişarî bir komite ,, namile ihdas edilen ve 15 Şubat 1902 kanunile islâh edilen “Fransa sıhhat âli meclisi,, hıfzısıhha işlerini tenvir eder. Bu meclis sıhhat mes’eleleri hakkında rey ve mütalâa beyan eder, sıhhat kanun ve nizamnamelerinin ihzar ve tanzimine yardım eder.

Departmanlarda, vali sıhhat işlerde muvazzaftır. Valiye bir “departman sıhhat meclisi,, muavenet eder. Vali, bu meclisin revidir. Departmanlarda sıhhi mıntakalara taksim olunmuştur.

Bu taksimatı “ meclisi umumî ,, yapar. Her mıntakada bir “ sıhhi komisyon ,, vardırki, “sous préfet,, nin riyaseti altında çalışır.

Hülâsa ; 20,000 nüfustan fazla şehirlerde bir “sıhhat idaresi,, vardır. Keza, 2,000 kişiden fazla kaplıca şehirlerinde de bir büro vardır. “Departman sıhhat meclisi,, iki meclisi umumî âzasından, üç doktordan, bir eczacıdan bir baş mühendisten, bir mimardan, bir baytardan müteşekkildir.

“Sen,, vilâyeti meclisi; “Sen selâmet ve sıhhat meclisi,, ünvanile 45 âzadan mürekkeptir. Hududu, polis “Préfet,, sinin hududile birdir.

İşte, sıhhat işleriyle uğraşan başlıca teşkilât; fakat, sıhhat işleri bir teşkilâta münhasır işler değildir. Aynı vazifeler

ile meşgul muhtelif nezaret servisleri, bahri departmanlardaki servisler, ve zabıtai sıhhiye vardır.

*

* *

15 Şubat 1902 kanunî ahkâmı umumiyeği ihtiva etmektedir; bu kanunî, her Komünün bir belediye sıhhat talimatnamesine malik olmasını mecburî adetmiştir.

Bundan başka, iki ahkâmı hususiyeyi haizdir:

Bir kısmı; sari hastalıkların intişarına mani tedabire dair; diğerleri, hastalık yuvalarının teftişine daırdır. İkametgâh ve umumî mahaller gibi.

I

Belediye sıhhat talimatnameleri

Belediye sıhhat talimatnameleri, şekil ve şeraitine nazaran her hangi bir zabıta talimatnamesinden farklıdır.

Zabıta talimatnameleri İçin, hukuku umumiye belediye reislerini icbar etmiyor. Eğer belediye reisleri bu haktan istifade etmek isterlerse belediye meclislerinin muavenetine muhtaç değildırler.

Halbuki; sıhhat talimatnamesi mecburidir. Ve belediye meclisinin iştirakile yapılır. Ve sıhhat meclisinin mütalâası üzerine valinde tasvibine muhtaçtır.

Sıhhat talimatnamesinin ehemmiyeti. — Hıfzısıhha mütehasıslarına göre, sıhhat talimatnamesile zabıta talimatnamesi arasında çok mühim farklar vardır.

Mülkiyete ve hürriyete bir tecavüz adedilebilen bazı zabıta talimatnamesi maddeleri, sıhhat talimatnamesinde büyük bir mesaha ve müsaadeye mazhardır.

.....

Fakat belediye reislerine bu suretle bir salâhiyeti teşriiye verildiği doğru değildir.

Belediye reisleri, istimal edecekleri bu hukuku kanun metinlerinden istihraç ederler.

15 Şubat 1902 kanunundan evvelde belediye reisleri mülkiyet ve hürriyete tecavüz etmeksizin sıhhat meseleleri hakkında tedabir ittihaz edebilirlerdi. Belediye kanun ile ihtiyarî olan bu salâhiyet, 1902 kanunile mecburî olmuş ve bir vazife haline gelmiştir. İhtiyarî olan bir şeyin mecburî bir hale gelmesi onun şeraitini değiştirmeyeği istilzam etmez.

bu vazifeler, sıhhat talimatnamelerinde ikiye ayrılır.

1 — sari hastalıkların intişarına mani olmak için tedabir almak; bilhassa, fennî tathirat yapmak ve hatta icabında mülevves eşya ve mevadî tahrip etmek;

2—Sükna yerlerinin selâmetini temin etmek, bilhassa, içilecek suların temizliğini, ve lâgamlara ait tedabir ittihaz etmek.

II

Hastalık yuvalarının hastalık intişar etmesine mani olacak tedabir

A) — Çiçek aşısı: Bir yaşında, on bir yaşında, yirmi birinci yaşında mecburidir. Bu mecburiyet, 27 Şubat 1903 tarihli bir nizamname ile teyit ve takviye olunmuştur. Ve buna riayet etmemek kabahat cezasını müstelzemdir.

B) Sari hastalıkların ilânı — Doktorların icrayı tababetine dair 30 Teşrinisani 1892 kanunu sarî hastalıkların ilânını mecburî adetmiştir.

Doktorlar, ekseriya bu mecburiyete riayet etmemişler, ve meslek sırrının ilcaatına kapılmışlardır. Bundan başka

.....

ilân edilmiş dahi olsa bir neticei âmeliyesi yok idi. Halbuki bu gün birinci mahzur baki kalmış olsa bile ikinci mahzur kalmamıştır. Zira, fennî tathirat mecburî addolunmuştur.

İlân edilecek hastalıklar kanununun beşinci maddesi mucibince alî sıhhat meclisinin tıp akademisinin mütaleası üzerine (Dekre) ile tayin olunur.

C) Fennî tathirat — İlânı mecburi olan hastalıklarda mecburidir. Bu hizmetler, 20,000 nüfustan fazla şehirler için mecburidir; her halde teşkilâta malik olmıyan Komünler de bu tathirat departmanlar vasıtasile yapılmaktadır.

Umumî sarî hastalık halinde hususî ahkâm — Aşı, ve tathirat, ve ilân mecburiyetleri bazan umumî sirayet zamanlarında müessir olmyabilir. 1902 kanununun 2 inci maddesi bu gibi vaziyetlerde Devlet reisini, âli sıhhat meclisinin re'yi alındıktan sonra tedabir ittihazına davet ediyor.

Mabadı var

A. C.